

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. M. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre ————— 8.— P.
Tagoknak tagsági díjjal évi 2.— P.
Egy szám ára ————— 50 P.

Főszerkesztő:
TELEKI ÁDÁM gr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Majális-utca 16. sz.
Telefon: 21-58.
Póstatakarék csekszám 72300.

Az E. M. G. E. a felszabadult Észak-Erdélyben.

Szeretett elnökünk, dr. Szász Pál távollétében nekem jutott az örömteljes feladat, hogy Kedves Gazdatestvéreim a felszabadulás / örömnépe alkalmából e lap hasábjairól üdvözöljem. Mindnyájunk szíve remeg még a nagy örömtől, elszorult torokkal és könnyes szemmel állunk itten. Olyan nagy élmény ez, amelynél nagyobb elő nem fordulhat életünkben. Csak túlmaradt testvéreink sorsa és elszakadása csöppent keserű örömeceppeket ebbe a nagy boldogságba.

Üdvözöllek mindnyájatokat felszabadult Gazdatestvéreim és kérek, használjuk fel ezt az örömnépet, amelyre 22 éven át vártunk keservesen, kitartóan, nem csüggedve és nem reményvesztetten és tegyünk mindnyájan nagy, közös szent fogalmat: nem volt hiábavaló 22 év szenvedése, nem felejtjük el annak tanulságait, az egymás megbecsülésében, az összetartásban és a közös munkában rejlő erőt. Egyletünk, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet, továbbra is egyesíteni hivatott bennünket, a visszaesatolt Erdély és Keletmagyarország összes magyar gazdáit, a trianoni határtól kezdve kivétel nélkül! Az E. M. G. E. munkája nem szűnt meg, sőt megsokszorozódott, mondhatnánk százszorososan. Nem fognak többé szabad munkánkban akadályozni, nem lesz megbénítva gazdaköri és egyleti életünk. Ha az elnyomás éveiben az elnökünk által kijelölt szellemi irány és gazdatestvéreink összetartása a ma meglévő eredményeket tudta elérni, mekkora fel-

adatok sikeres megoldása és milyen nagy alkotások lehetősége áll nyitva előttünk! Ha ezt az egységet továbbra is meg tudjuk őrizni.

Nagy, vagy kisbirtokos, avagy mezőgazdasági munkás, egyformán egyletünkben kell, hogy azt az összefogó erőt lássa, amelyiken keresztül részesei, de egyben védői is vagyunk az erdélyi magyar gazda érdekeinek.

Szeretettel üdvözöllek tehát gazdatársaim a történelmi sorsforduló örömnépe és kérek, szeressétek továbbra is úgy ezt az egyletet, amint a keserves elnyomás napjaiban tettétek. Segítsetek a fejlesztésében, jöjjetek hozzá bizalommal, kívánságaitokkal, panaszaitokkal, vagy terveteikkel. Az egylet szelleme nem változik, továbbra is a gazdák lelki és gazdasági irányítása és támogatása a célja és töletek függ, hogy ennek elérésére mennyire tudjuk fejleszteni és erősíteni egyletünket és a felszabadítás áldásait milyen mértékben tudjuk gazdáinknak biztosítani. Én azt hiszem, hogy mindnyájan megértitek e szavakat, azok is, akikkel eddig vállvetve dolgoztunk és azok is, akik még hiányoznak sorainkból és megadjátok a módot hozzá, hogy együtt dolgozzunk a magyar jövőért.

Isten segítse az erdélyi magyar gazdát!

Kolozsvár, 1940 szept. 22.

Gr. TELEKI BÉLA,
alelnök.

Munkára fel!

Irta: **Telegdy László**, az E. M. G. E. ügyvezető-alelnöke.

Hivatalos lapunk az „Erdélyi Gazda“ egyik ezévi számában azt irtam, nem tudhatjuk, hogy az Európa egét borító sötét viharfelhőkből áldásos eső hullik-e drága Erdélyünkre, amely után szében süt reánk a nap mint valaha, vagy mindent elpusztító jégverés?

Ime! az isteni gondviselés úgy akarta, hogy napsugár, a magyar nap sugara aranyozza be őrtálló bérceinket és életet termő rónáinkat. Ezt Kormányzó Urunk Ófőméltósága böles országlásának, miniszterelnökünk és külügyminiszterünk nagy tudást, mérséklettel párosult, erélyt kívánó fáradságtalan munkásságának, valamint a külföldi, tiszteletreméltó vezérférfiak jóakarató támogatásának is köszönhetjük. De köszönjük Gazdatársadalmunknak is, mert befelé néző tekintettel, magunkat vizsgálva azt látjuk, hogy az ő megingathatatlan bizalmuk és kitartásuk, példát mutató egységük, feszítette mellét, a magyarságot megsemmisíteni akaró hatalmi tébolynak. Elsősorban ők görnyedtek az adók és egyéb terhek súlya alatt, az ő vagyonuk, életerejük apadt a zsarolások következtében, ők és házuk népe szenvedte el ökölboszoritott kézzel és fogcsikorgatva

a durvaságot, megaláztatást és gyalázkodást. Fájdalomtól hasogatott szívvel nekik kellett tűrni a gyermekeik elnemzetlenítésére irányuló törekvéseket, nélkülözni és rongyosodni, hogy az idegen, elnyomó fajnak templomot, iskolát építsenek. És mégis megmaradt magyarnak! Tisztesség légyen Néktek Gazdatestvéreim, érenyeiteket feljegyezi és megőrzi nemzetünk történelme.

Azonban nincs vége a munkának! Eddig csak védekeztünk, most már a romok eltakarításán és a szebb, teljesebb szabad, boldog, magyar gazdajövő felépítésén kell dolgoznunk, de nemcsak magunkért, hanem azokért is, akik ma nem örülhetnek velünk s akiket ezután is meg kell tartanunk, akik másodszor is meg kell küzdjenek a pusztulással.

Egyesületünkre az előjelek után ítélve, szép, nagy és súlyos feladatok megoldása vár és ez fokozottabban megkívánja a szoros együttműködést. Fogjátok és szorítsátok meg még erősebben kezünket, mert csak így fogunk boldogulni! Mi veletek akarunk maradni! A múlt egygé forrasztott, a jövő — hiszem — együtt tart bennünket.

És most fel a munkára!

Ünnepek után — munka következik.

Irta: **Mikó László**.

Ünnepeltünk, Istennek hála ujjongó szívvel, felszabadult lélekkel napokon keresztül. Ünnepeztük a nagyszerű hadsereget, melyhez hasonlót elképzelni is alig tudtunk, ünnepeztük a mi zászlónkat, melynek drága színeit csak titokban láttuk és simogattuk meg néha egy-egy elfakult, rejtett szalagon; ünnepeztük a dalunkat, melynek hangjai két évtizeden át nem szállottak szabadon az ég felé; ünnepeztük a szabadságot, a jövőbe vetett hitet, a magyar levegőt. Most következnek a munka józan hétköznapijai. *Az elmúlt ünnepnapoknak csak akkor volt értelme, lényege, ha azoknak tüze megacélozott, összeforrasztott az elkövetkező hétköznapi nagy, nehéz feladatainak fanatikusan komoly munkával való elvégzésére.*

Minket erdélyi magyar és székely gazdákat az elmúlt két évtized sok mindenre megtanított. Megtanultuk megbecsülni a földet, hűséggel lenni iránta. A föld nem csak egyszerűen tulajdont jelent, — azt csak az tudja megtartani, aki hűséggel rajta él, vele foglalkozik, — ezt hirdette az EMGE elnöke. Mi nálunk az elmúlt húsz esztendő lerontott a föld népe között minden válaszfalat. A volt nagybirtokos szíven behagedt az a seb,

amit a tőle erőszakkal elszakított rögök okoztak és tudásával, tapasztalataival tanította kisgazdatársát, talán épen a tőle elvett föld helyes művelésére. Igaza volt, fajtestvérén segített vele, közös volt a cél. — Nálunk fejlődött a gazda öntudat, éreztük, hogy a mi vállainkon nyugszik népünk jövője.

Ha a sors a lelkiezőt, amit bennünk két évtized felépített, megacélozta, megedzette az ünnep tüze, akkor bizva tekinthetünk a jövő sok nehéz és megoldandó feladatai elé. Mert a jövő sem vezet mindig virágokkal telehintett uton, elvégzendő munka, néha nehéz munka lessz elég. Fejlettebb gazdasági viszonyokat kell teremteni, sokat kell tanulni, be kell fejezni gazdaköreink kiépítését, ennek most már a határon innen esett területeken semmi akadálya nincsen, be kell bizonyítani, hogy tényleg a rajtunk kívül és nem a bennünk rejlő körülmények akadályozták a nagy fellendülést.

Gazdatársak, acélos szívvel készüljete az új feladatok megoldására, fanatikus hittel folytaszátok a munkát, ez talán bizóerőt fog önteni azokba is, akik nem érezhették most az ünnepi napok életető tüztét.

A kettéhasított Bibliánál.

Irta: **Demeter Béla.**

Az egyöntetű akarat immár valóság: a történelmi sorsfordulat végre bekövetkezett: Észak-erdély földjén ismét magyar bakák menetelnek...

Két évtizedünk alatt a magyar gazda Széchenyi örök nemzeti parancsát idézte és követte: „Aki a föld, azé az ország“. Ősi földjét őrizte, hogy az igazságszolgáltatás órájában emelt fővel, keményen, a küzdelemben megacélosodva nyíltan jelenthesse: Erdély magyar föld maradt, mert vigyáztunk az ősi rögökre. Ugy őrködtünk fölötte, mint szerető anya kisdedein, mély vonzó érzésekkel, hittel, szívvel-lélekkel ápoltuk, melengettük. Végsőkig ragaszkodtunk hozzá és nem hagytuk. S ha nehéz idők tomboltak a mi fejünk fölött, büszkén, dacosan vállaltuk a sorsküldetést, mert tudatában éltünk rendeltetésünknek. És most, hogy szeptember első napjaitól Észak-Erdély földesmegyéit ismét a mi honvédeink járják — felszabadultunk. Milyen csodálatos emberi érzés, hogy már nem vitatják a munkához, a megélhetéshez való természetes jogunkat. Szabadok vagyunk, mert szabad dolgozunk. A jövőben élhetünk a mi hitünkben, kulturánkban. De új életviszonyaink között többet kell munkálkodnunk, pillanatig sem tévelyeghetünk abban a hitben, hogy majd az állam mindent elvégez helyettünk. Felismertük, látjuk feladatainkat, benne élünk hivatásunkban, megfeszített, vállvetett, szorgalmas és lankadatlan munkával be akarjuk hozni azt a súlyos veszteséget, ami mindnyájunkat a közelmúlt történelmi időkben ért. Nem felejtjük el, hogy Erdély csak akkor lesz a maga valóságában és teljességében örökké magyar föld, ha az elveszített nemzeti vagyonnak ismét birtokosai leszünk. Ezért tehát, amidőn imánkba foglaljuk Kormányzó Urunk nevét, aki böles államférfiak önfeláldozó tevékenységével visszavezetett a Magyar Hazába, igérjük és fogadjuk, hogy dolgozni akarunk. Számítunk a haza megértő segítségére, de nem óhajtunk többet, mint amennyit nyújthat. Az állam mindig csak olyan mértékben támogathatja polgárait, amennyiben azok is szolgálatára állanak.

*

A kisebbségi sors történelmi iskola volt számunkra. A magárahagyatottság érzése uralkodott rajtunk. Ebben a szörnyű kenyér és kulturviadalban megtisztultunk, lelkileg megnemesedtünk. A bajban és vészes időben csak úgy állhattunk meg, csak úgy tarthattuk egyensúlyunkat, ha magragadtuk egymás kezét — mint a sebes folyami átkelésnél — nehogy közülünk valakit is magával sodorjon az ár. Segítségre, támogatásra volt szükségünk. Vajjon hova fordulhattunk volna? Egymáshoz, az egy nyelvet beszélő, egy hitet valló közös történelmi bölesőjű embertársainkhoz —, a testvérhez.

Ezért hangzott tehát a megszólítás sorainkban: Gazdatestvérek... Ez nem kongó szólam, hanem valóság kifejezés, maga a testvéri közösség szelleme.

Gondoljunk csak arra, mit is hirdetett az EMGE a kisebbségi sorsban? Öntudatosulást, hogy a magyar kisgazda legyen tudatában nemzetfenntartó szerepének és jelentőségének. Népi életünknek alapköve —, vállalja tehát a veie járó terheket, kötelezettségeket is. Miképen tölthette be azonban hivatását? Ha megteremti a közösségi szellemet, a közösségi élet kereteit és abban együttes munkát követ. Tanul, elsajátítja a haladó gazdálkodás alapismereteit. Jobbat és többet termel, munkájában megnemesedik, nemzeti vagyona gyarapodik —, áldozhat kultúrájára, egészségére, soraiból kitermelheti az új értelmiséget. Ezért tartott az EMGE közgyűléseket tanfolyamokat, vezette be növénytermesztési, állattenyésztési, gyümölcs-, szőlészeti-, számvitel stb. akeiót. Ime ezért adta ki a mezőgazdasági népnevelés leghatásosabb eszközét az „Erdélyi Gazda“-t is.

És hogy mindez a széles magyar néprétegek egészséges nemzetépítő felfogásával találkozott — bizonyítéka az EMGE tevékenysége, és az EMGE tábora.

*

Fennáll-e ma is mindennek a szükségessége?

A magyar gazda nézete szerint hasonló kérdést bűn volna még csak meg is fogalmazni! Egy történelmi folyamat indult el mindössze, mely egészséges társadalmi szellemet alakított ki, s mely csak ma, a munka valamennyi előfeltételének birtokában teljesülhet be. A jövő komoly ígéretének és zálogának ítéljük azt a körülményt, hogy nemcsak az EMGE vezetősége, a hatalmas gazdatábor vallja ezt a gondolatot, — hanem a magas kormánykörök is így vélekednek. Kinyilatkoztatják, hogy a legmesszebbmenő módon segítsenek egyesületünk támogatására. Az EMGE-nek tehát a magyar gazdatársadalom egyöntetű felsorakozásával és a kormányzati körök megértésével módjában lesz megvalósítani eredeti célkitűzéseit.

*

1940 szeptember 30-án lezavalt Észak-erdélyi magyar gazdatársadalmi életének egyik történelmi szakasza. Tartsunk megállót, rövid pihenőt.

Ujólág átérezzük amit átéltünk. Előttünk a zselkyi kisgazdák csoportja. 100 kilométeres utat róttak gyalog, hogy eljőjenek az EMGE ünnepi közgyűlésére. A barázdás, poros arcok ragyognak, a szemek csillognak és bizalmat sugároznak. Azután a papot látjuk, amint két héten át naponta 12 kilométert jár meg hiveivel, hogy egy

szomszédos községben hallgatói lehessenek az EMGE tanfolyamnak.. Most a tanfolyamok előadói vonulnak el; azok a volt nagybirtokosok és okleveles gazdák, akik megértették az idők szavát, sorsközösséget hordoztak a kiscgazdákkal, hogy átadják tudásukat, terjesszék a haladás és megmaradás eszméit..

A nagy változás után három kiscgazda jelentkezik. Némán könnyeznek. „Ott maradtunk román Erdélyben, olyan ez a helyzet, mintha kettéhasították volna a bibliát.“

Egy ügyvéd barátom szabadult ki a napokban román katonai börtönből, 20 évi kényszer-

munkát kapott: A döntés napján már nem is tudom, mit éreztünk a börtönben — meséli. Egy idő múlva aztán arról folyt a beszélgetés, hogy kiből mi lesz a hazában. Mindenki szolt valamit, csak a kiscgazdák csoportja hallgatott. „És maguk, mit szólnak?“ hangzott el a kérdés.

„— Istenem, — kiáltott fel az egyik —, végre magyar iskolába járhat az én gyermekem“.

Elég ennyi... A magyar gazda nem is mondhatott többet —, amint e sorok írója sem — mert érzi, hogy e szavak hallatánál s a visszaemlékezések fordulójánál, megered a belső eső...

Erdély magyar föld!

Erdély újra magyar föld. Igy hirdetik falragaszaink. De én helyesbitem: Erdély magyar föld. Magyar föld volt és magyar föld maradt. Magyar föld volt ez alatt a huszonnégy év alatt is, mely bár eltelt, mint súlyos lidérc-álom nehezedik emlékeinkre. Magyar föld volt akkor is, midőn idegen vezényszavak csattantak fölötte, velünk küzdő, velünk szomorkodó, minket vigasztaló, erőt adó, mély, szívós magyar föld, mely úgy tartotta gyökereinket, hogy sem vihar, sem aszály nem tudott elpusztítani.

Gazdatestvéreim! Ez a szép meleg szeptember a mi aratásunk hónapja volt. Huszonnégy éves vívódásunk, emberfeletti küzdelmünk gyümölcsseit takaríthattuk be, melyek a kitartás fáján s az egymást megsegítő magyar testvéri szeretet napsugarában érettek ebben a hónapban gyönyörűségeen pirosra. Tudjuk, hogy ami történt, nem a magunk érdeméből történt. De hogy bevonuló honvédeinket fellobogóztak házak, virágos kertek, díszkapuk fogadták és nem omladozó romok, gyomlepte udvarok: ez a mi munkánk érdeme. A küzdelem, melyet anyanyelvünk, fajunk és önmagunk fönnmaradásáért összeszorított ököllel és vállvetve vívtunk pillanatnyi pihenés nélkül, megcsúfoltan, megtépetten, meghurcolva és megostorozva, de soha nem szünő reménységgel a szívünkben, huszonnégy kegyetlen, hosszú éven keresztül.

Gazdatestvéreim! Betakarítottuk türelmünk termését. Soha meg nem szününk hálát adni a Mindenhatóknak s azoknak, akik magas pártfogásukkal igazságunkhoz segítettek. Imáinkba foglaljuk nevüket s gyermekeinket is megtanítjuk, hogy tiszteljék őket, mintha apáik volnának. De szeptember után október is következik. Aratás után a vetés hónapja. Most kell csak igazán megmutatnunk, hogy mit jelent az erdélyi föld, mit ér az erdélyi

magyar munka, mit ér az erdélyi magyar kéz! Dolgozni kell! Ugy szántani azt a barázdát, ahogy még soha nem szántottuk eddig, hogy világ csodájára nőjön benne az erdélyi kalász. Dolgozni kell, még jobban és még komolyabban, mint eddig, mert most már nem csupán magunkért és fajtánkért, hanem igazságunk hiteléért dolgozunk! Meg kell mutassuk az egész világnak, hogy Erdély magyar földje nem csupán panaszkodni tud, hanem huszonnégy éves sanyargatás és taposás után is olyan virágokat terem, melyek nem kell szégyenkezzenek Európa csarnokaiban. Most már nem csupán térkép szerint tartozunk Európához, az európaiság követelménye a több munka, a többtermelés és a becsületes szellem. Megszűnt a betyárvirtus; törvények tilalomfáin ügyesen átcsúszni, adót nem fizetni s más hasonló balkáni erények. A magyar föld rajtunk keresztül adja áldásait a magyar népnek s a felelőségnek ez a súlya magasra emeli a homlokunkat. Az adó, amit fizetünk, valamennyi magyar javára szolgál s a mag, amit elvetünk a földbe, kenyeret terem minden magyar asztalra s annyi kenyeret s olyan kenyeret, amilyen mértékben mi hozzá tesszük a magunk munkájának erejét.

Gazdatestvéreim! Fogjuk meg az eke szarvát, most már nótás kedvvel, nyomjuk le jó mélyre azt az ekevasat, teljes erőből s testvéri jószívvel segítsük meg ezentul is egymást, ne feledjük a jel-szót: egy mindenkiért, mindenki egyért! Ugy kiáltunk, egy szívvel, egy torokkal az eke mellől: áldd meg Isten a magyart, kit vészek hányának! Éljen Főméltóságú Kormányzó Urunk! Éljen az erős Magyarország!

Vasasszentgothard, 1940. szept. 30.

Wass Albert.

SZEPTEMBER	
5	} Nemzeti ünnep
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	

Isten igazságszolgáltató ajándékával és a magyar rög-höz való törhetetlen hitü ragaszkodásunk eredményeként megérhettük, hogy felszabadi-tóink a 22 év megpróbáltatásai ellenére is magyarabb földre léphettek, mint amilyent Trianon leszakított az anyaország testéről.

Piros betűs napokat jelentett szeptember 5-től 13-ig minden eltelt 24 óra a magyar ember, de különösképpen az erdélyi magyar gazda naptárában. Szívünkben életünk végéig tovább ünneplünk, de a külsőségekben megnyilvánuló ünneplés napjait fel kell váltásák az újabb ezer év alapjait lefektető munkanapok s meg kell ragadjuk újra az eke szarvát, hogy fehérebb kenyeret biztosítsunk a magunk számára s a munka érdemével felszabadulást víhesünk az egyelőre még meg nem váltott testvéreinknek.

Október hó.

I. Szántóföldön.

Tudom, ezentul mindenki több kedvvel és örömmel hallgatja meg az e rovatban adott tanácsokat, mert barázdáinkat többé nem a jövőért való aggodás könnye áztatja, hanem a felszabadulás örömeke járja át.

A vetőszántásokat igaerőnkhez mérten a leg-sürgősebben végezzük el. Ezen munkák sürgős keresztülviteléhez a magyar szociális szervezet bértraktorokkal olesón jön segítségünkre. 60 traktor fogja hasítani a barázdákat, hogy lehetőleg vetőszántás nélkül, illetve később őszi szántás nélkül ne maradjanak Erdély termőföldjei. Ebben a hónapban a rozsnak és őszi árpának már földben kell lennie s a búzának földbe kell kerülnie.

A szójatermést egyletünk közvetítésével magyar társaság veszi át, a meglévő szerződés feltételei szerint. Igyekezzünk földmentesen, jól beérett állapotban aratni.

A kukoricaszedés a vetőmag megválasztásával kezdődjék. A vetőmagot a legkorábban beérő, legalább két csövet termő olyan tövekről válasszunk, ahol a csövek alacsonyan ülnek, tömött soruak, mindkét végük jól benőtt és az illető fajta minden jellegét magukon viselik.

II. Réteken — legelőkön.

Ha az ős csapadékos és rövid lenne, ne hagyjuk későig kinn a legelőjóságot, hanem egyengessük el a vakondturásokat, boronáljuk vagy még inkább hasogassuk meg a réteket és legelőket, hogy a jövő év termését biztosítsuk. Ezek a munkálatok elengedhetetlen, életmentő szükség-

letei a takarmánytermő területeknek, mert ezek nélkül elmohásodnak, a vakondturások nagy felületet foglalnak el s tavasszal a kaszálást akadályozzák.

III. Allattenyésztésben.

Alacsony létszámú és katonai, valamint az otthoni túlzott igénybevételtől leromlott állatállományunkat bőséges takarmányozással és célszerű gondozással mentsük meg a végpusztulástól. A zöldtakarmányról száraztakarmányra való áttérést a már többször ismertetett módon fokozatosan hajtsuk végre, hogy ne tegyük ki állatainkat felesleges gyomorbántalmaknak és ezzel a leromlásnak.

Minden elraktározható takarmányt (kukoricaszár, leveles répafej, szójaszalma stb.) vermeljünk el télire, mert az ideai termések nem nagy reményt jósolnak állattenyésztésünknek.

A katonaságtól visszkapott állatokat 14 napig el kell különíteni, nehogy fertőző betegség terjedjen el az otthoni állományban.

IV. Kertgazdaság.

A gyümölcsfaültetésnek e hónap végén meg kell kezdődnie. Ne vegyünk túlságosan kedvező körülmények között iskolázott kényes fákat s az ültetésnél, — az eddigi módszertől eltérően, — a gödörből kikerülő földet jól keverjük össze.

A zöldségeskertben meg lehet kezdeni a télálló vetemények vetését.

V. Szőlő- és Borgazdaság.

Szőlőtermő vidékeink jelentős része egyelőre tuloldalon maradt. A szokatlanul rossz év idei termésünket amugyis nagyobbára megsemmisítette. Most legalább arra vigyázzunk, hogy a tőkék és a jövő évi termővesszők meghozhassák termésüket. A tavaszi pótlásoknak és új telepítéseknek a talajt készítsük elő.

VI. Gazdakörök.

A vetésekhez szükséges csávázószereket és műtrágyát községenként irják össze a gazdaköri vezetők s jelentsék be igényeiket az EMGE-hez. Az új, szabad életformákhoz alkalmazkodva tárgyalják meg a gazdaköri tagok a napilapokban megjelenő összes mezőgazdasági és közrendészeti vonatkozású rendelkezéseket, hogy amit eddig a kényszer hatása alatt, — de állampolgári kötelességünk tudatában végeztünk, most jószívvvel és fajtánk érdekében a legpontosabban végrehajtsunk.

VII. Vadászat.

A vadász rablógazdálkodást egy egészséges, a vadállományt óvni és megőrizni tudó rendszer váltotta fel.

Kedves Gazdatestvéreim!

Igaz magyar örömmel köszöntöm kedves mindnyájokat az anyaország-hoz való visszatérésünk alkalmából. Nemzetünkkel szemben azonban egy kötelességre kell figyelmeztetnem ez alkalomból kedves gazdatestvéreimet s ez pedig az, hogy mutassuk meg a világnak: Dunamellékének gazdasági főlényé a magyarság kezében van! Ezért fokozott munkával termeljünk többet és minőségileg jobbat, így mindnyájan építő munkásai leszünk az ezeréves nagy Magyarországnak.

Kedves Gazdatestvéreim! Tudom, hogy sokan igavonó állatok nélkül állanak, pedig itt van az őszi vetés és betakarítás ideje. Fokozottabb munkával és egymásiránti jóakarattal meg van a remény, hogy nem marad egy szántatlan rög; sem egy vetetlen barázda.

A búzavetést ez évben minél nagyobb területre kell fokozni, mert Európa élelmezése szempontjából Magyarország terméseredménye nem közömbös. A vetésre külterjesebb viszonyok között és későbbi vetési időben csak Odvosi 241 jól bevált fajtát alkalmazzuk, — ennek hiányában a magyar királyi gazdasági felügyelőségek által ajánlott későn vethető külterjes viszonyok között is bevált minőségfajtát.

A cséplések e hóban nagyobbára befejezést nyernek és az általános magas bórarak megkívánják a gépszijak fokozottabb ápolását. Már munkaközben kerülni kell a gyanta alkalmazását. Elraktározás előtt a futófelületre rakódott piszokréteget langyos vízben való gyors átdörzsöléssel kell eltávolítani. A szijat ezután leöblítve és megtörölve meleg helyiségben akasszuk fel száradni, de előbb külső felszínét (nem a futófelületet) 2 rész kiolvasztott marhafaggyú és 1 rész halzsir vagy 1 rész lépviasz és 10 rész patatszorból készült kenőccsel gondosan és vékonyan dörzsöljük át. A gondozott szij élettartama ily ápolás mellett 10—20 év.

Gazdatestvéreink ez évben nagy területeken termelnek napraforgót, ezért figyelemzetésként ajánlom, hogy ennek aratását csak száraz időben végezzék és ha a levágott tányérok nem elég érettek, úgy azokat szellős padláson utóérleljük, természetesen forgatva, így elkerüljük azok megpenészesedését. A tányérokban a magot igyekezzünk mielőbb kicsepelni, mert a mag a tányérokban könnyen romlik. Cséplés után azonnal át kell rostálni és padláson eleinte 5—6 centiméter vastagságban raktározni, később ha szárazabb, a raktározási felületet lehet fokozni 20—30 centiméterre. Vastagabban ennél semmiféle olajos növényt nem szabad tárolni és a most a napraforgónál mondott raktározási vastagságot a szójababnál is tanácsos betartani. A kellően érett napraforgó mag beszáradása a kicséplést követő négy hónap alatt 8—12%, ez kevesebbé érettnél 20 százalékig is fokozódik. A nedves és dohos penészes magnál a kereskedelem levonásokat eszközöl és ezért a gazda maga ellen vét, ha kellő gondossággal nem jár el és nem kezeli a kicséplést napraforgó magot.

A csapadékos szeptember és a kedvező meleg, az idei vetésű lóheréseket, valamint a lucernásokat oly magasságra növelte, hogy az helyenként kaszálható avagy legalább is legeltethető. A jövő évi termés rováására meggy ezeknek késői kaszálása, mert így a téli fagyok nagyobb kárt tesznek, legeltetés esetén pedig különösen a juh annyira lecsípi, hogy e sérülésnek kiheverése a termés mennyiségének rovására megy. Hagyjuk e vetéseinket pihenni és tavasszal a borona majd eltávolítja az elszáradt és elkorhadt esetleges részeket.

Kedves Gazdatestvéreim! Az elmúlt év szüretje borban bár gazdag volt, mégis szomorú szüret volt. Most ha a bor kevés is, annál nagyobb a magyar boldogság és öröm, ezért kedves mindnyájatoknak kívánok vidám meglegedett magyaros hangulatban lezajló szüretet

Berend, 1940 október hó 1.
magyar gazdatestvéri szeretettel:
BIKFALVY FERENC.

Erdély búzavetőmagkérdéseiről.

Írta: **Dr. Konopl Kálmán.**

Az EMGE munkaterületének kettéosztásával előálló problémák között van a vetőmagelterjesztési mozgalom további kialakulásának kérdése is. Legyen szabad nekem, mint búzanemesítő gazdának, néhány, ezzel a növényvel kapcsolatos elképzelésemet előadnom, az EMGE jövőbeli feladatait illetően.

Erdély búzatermelése mindig más helyzetben volt, mint a nagy magyar Alföldé. Mert bár vannak olyan vidékei, amelyek a legkitünőbb minőség termelésére is alkalmasak, mégis inkább a mennyiségre kell dolgoznia jóközepes minősége mellett. Mert búzáját maga használja fel, sőt behozatalra is szorul és ezért nincsen értelme annak, hogy olyan minőségre törekedjék, amelyet a világháború befejezése óta az önellátásra törekvő behozatali országok a saját gyengeminőségű búzájuk megjavítására leginkább keresnek és legjobban megfizetnek. Ez a Hankóczy osztályozása szerint A₁ és A₂ minőség Erdély területén csak olyan mértékben érvényesülhet, amilyen mértékben gyenge, C osztályú búzák teremnek és azok megjavítására felhasználhatók. Egyébként a B₁ minőség teljesen kielégítheti a városi kényesebb fogyasztókat is.

Nincsen kizárva, hogy a mostani nagy háború befejezése után a búzaminőség tekintetében ismét változni fognak az igények. Ha ugyanis sikerülni fog a háborus veszélyt egy igazságos és méltányos nemzetközi újjárendezéssel kiküszöbölni, akkor a nemzetközi kereskedelem szabababbá válhatik az országok, amelyek régen nagy búzamennyiségeket hoztak be és amelyek ennek a behozatalnak szükségét magas vámokkal és a belföldi búzatermelés erőltetésével szorították le, ismét visszatérhetnek régi termelési arányaikhoz és megnövekedett behozataluk megint azt a minőséget fogja keresni, amely önmagában feldolgozva, adja a legjobb kenyeret és péksüteményeket. Ez a minőség a régi tiszavidéki búzáé, amelyet a világháború utáni időkből az előbb elmondott okból a sok és nagyon szívós sikéru Manitoba minőség a versenyben legyőzött.

Ezzel a minőséggel kellett a magyar búzanemesítőknek versenyre kelniök és a versenyt állták is, mert például a bánkúti 1205-ös búzának gyakran elért minősége fölötte áll a Manitoba búzák átlagos minőségének.

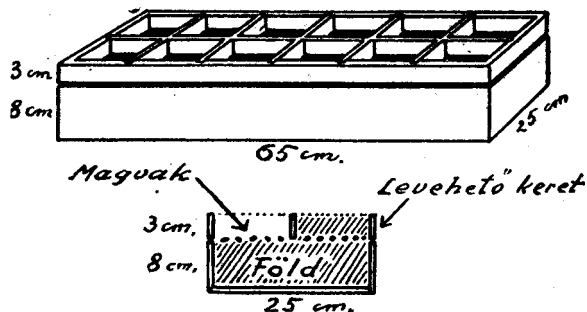
Az erdélyi viszonyok között azok a búzafajták, amelyeket az EMGE eddigi vetőmagmozgalma során elterjesztett, minőségileg és hozam tekintetében is teljesen megállják a helyüket. A fajtakérdés tehát egyelőre meg volna oldva. Sok javítani való van azonban a vetésforgó tekintetében, mert a kedvezőtlen elővetemény után gyengén megművelt földbe, elkésve vetett búza, legyen bár a legjobb minőségfajta, nem adhat olyan bő

és olyan jóminőségű termést, mint a kedvezőbb forgóba elhelyezett. A kukorica után következő búzákat, tudom, nem lehet belátható időnkig kiküszöbölni sem Erdélyből, sem a magyar Alföldről, de legalább vessenek gazdáink annyi korai kukoricát, amennyi után búzát akarnak vetni. Különösen fontos ez Erdélyben, ahol a kukorica legalább 2 héttel később ér meg, mint az alföldi részekben, ahol a lófogú kukorica letörése után is elég idő szokott maradni a rendes földmunka elvégzésére. Ajánlatos ezért nálunk a Várady-féle „erdélyi” kukorica felkarolása.

Ami a nemesített búzafajták elszaporítását illeti, ezen a téren is megmutatta az EMGE, hogy szerény eszközökkel is sokat érhetünk el, ha Széchenyi jelszavát megvalósítva: „hiszünk és hihetünk egymásnak” és a becsületes és szakszerű vezetés bizalomteljes és megértő követőkre talál. Az eredeti vetőmagoknak megbízható szaporító telepeken való továbbtermelése jól bevált és a megváltozott körülmények között is nyugodtan folytatható tovább. Ha ehhez a rendszerhez úgy odaát, mint itt a Romániának megmaradt területen, az állam anyagi támogatása is hozzájárul, úgy néhány év múlva nem lesz már gazdaság, amely ne odaváló nemesített búzát termelne.

Szükségesnek látom, hogy az EMGE összes megyei központjai lássák el magukat olyan csirázató készülékekkel, amelyekkel nagyszámú mintát aránylag kis helyen lehet megvizsgálni. Ilyen készülék a Jakobsen-féle. Különösen az ideikhez hasonló nedves nyaru években fontos, hogy minden vetőmagot megvizsgáljunk, mert némelykor az egészségesnek látszó mag sem csirázik jól és például az aradi mezőgazdasági Kamarának felajánlott búzák mintái között meglehetősen sok volt a 40—70%-os csiraképességű, amilyent még az ideik nehéz évben sem szabad vetőmagnak használni.

A gazdakörököt is biztatni kell, hogy lássák el magukat ne csak ilyen csirázató készülékek-

Kelési erőt vizsgáló láda. Búzánál 3 cm-es, kukoricánál 5—8 cm-es keretet helyezünk a ládára.

kel, de csináltassanak kis lapos, 3 cm. magas levehető peremmel ellátott ládikákat, amelyekben a vetőmagvak kelési erejét 3 centiméter vastag földréteg alá vetve vizsgálják meg. Ilyen ládikát a legszerényebb módu kiskgazda is maga csinálhat magának és ezt nem csak a gabonafélék, de a kukoricavetőmag vizsgálatára is felhasználhatja, ha egy másik, nem 3 hanem 5 vagy 8 centiméter magas levehető peremet is csinál hozzá, hogy ilyen vastag földréteggel takarja be a kukoricaszemeket. Előző oldali képünkön ilyen ládát mutatunk be.

Célszerű volna, ha az EMGE a porüszög leküzdésére melegvízes csávázótelepeket rendezne be, legalább olyanformán, hogy a szaporító telepek a fertőzött vetőmagból annyit kezeljenek így, amennyinek termésével jövőévi egész területüket bevethetik és így akkor már tiszta magot adhatnak át az EMGE-nek. Vannak egyes búzafajták, amelyek meglehetősen fogékonyak a porüszög-fertőzés iránt. De különösen könnyen és nagy mértékben fertőződik az őszi árpa, amelyet ilyen kezelés nélkül természetien valóságos pazarlás.

Végezetül egy üzenetét küldök azoknak az átcsatolt területen élő gazdatestvéreimnek, akik eredeti 241-es búzavetőmagot rendeltek vagy akartak rendelni odvosi gazdaságomból. Miután a szállítás ezidőszert nem lehetséges, közlöm velük azoknak a gazdatársaknak és gazdasági intézményeknek neveit, amelyek tavaly kaptak eredeti magot és akiknél beszerezhetnek egy vagonon felüli mennyiségben ilyen első évi utántermelésű vetőmagot: az udvarhelyi, csiki (Tusnád) szatmári, bihari, kolozsvári és Szolnok-dobokai gazd. kamarák és Kanizsay Jenő (Lazuri, Szatmár). A tavaly rendelt mennyiségek a fenti sorrendben: 215, 50, 20, 15, 10, 10, 10 métermázsza volt.

Abban a reményben, hogy gazdasági egyesületünk nagy lendülettel megkezdett építő munkáját a kettéosztás után is ugyanolyan lelkesen fogja tovább folytatni a határ mindkét oldalán, szeretettel köszöntöm így ittmaradt, mint átkeült gazdatestvéreimet!

Ne feledkezzünk meg az őszi mélyszántásról.

Irta: Bikfalvy Ferenc.

Magyarország legtöbb vidékének időjárását a tartós nyári szárazság jellemzi. Ezért kell tehát gondoskodni a bőséges téli esapadék és hólé bőséges felfogásáról és megőrzéséről. Ennek viszont egyedüli módja az őszi mélyszántás. A mélyen fellazított föld ugyanis

magába veszi a esapadékot, s minél mélyebben szántunk, annál több vizet raktározhatunk el. Az őszi mélyszántások hiánytalan befejezésének érdekében az erdélyi szociális szervezet 60 darab traktort szerzett be a magyar királyi kormány segítségével és így meg van a mód az őszi mélyszántások keresztülviteléhez. Az őszi mélyszántásnál igen fontos azt tudni, hogy a szokott mélységű szántásnál csak egy-két ujjnyival szántunk mélyebben, nehogy sok vad és nyers föld kerüljön fel, évente ezt fokozva kiskgazdáink is elérhetik a megkívánt 25 centiméter mélységű őszi mélyszántást. Különösen figyelni kell erre a traktoros szántásnál, mert a traktor kezelője nem tudhatja, mennyire volt a talaj addig művelve.

Az őszi mélyszántás nem igényes munka, — kissé nedvesebb talajviszonyok között is végrehajtható. Tanácsos a szántást lehetőleg későbbre halasztani, mert ilyenkor a könnyen széjjelomló és hamar összeiszapolódó, lazább természetű földek felülete is eléggé tarajos marad egész télen.

Az őszi mélyszántás egyedüli eszköze az eke. Ez mással nem pótolható a szántóföldön. Termé-

szetesen kertekben az ekével egyenrangú az ásó. Az őszi szántás más talajművelő eszköz alkalmazását nem kívánja. Boronálni felesleges, egyes szakírók a létesítendő lucernások céljaira eszközölt őszi mélyszántásoknál ajánlják annak tökéletes elboronálását. Természetes ez esetben megkivánjuk a talajtól, hogy minden tekintetben olyan legyen, mintha őszi vetőszántást végeznénk. Itt nedves viszonyok között szántani nem szabad.

Az őszi mélyszántás nagy előnye a tavaszi gyors megmunkálásban rejlik még. Tavaszkor az állatok a téli istállózás és sok esetben a takarmányhiány miatt rosszabb erőállapotban vannak mint ősszel és a könnyebb talajművelő eszközöket is kevesebb képesek vontatni. Különösen nagy előnye, hogy lókapával tavasszal művelve a legkisebb törpebirtokos is részesülhet nagy előnyeiben. Az ősszel szántott föld kapálása sokkal könnyebb és gyorsabb, tehát itt is munkaerőt takarítunk meg és azonkívül a gyomosodás lehetősége is kisebb. Ez többi különösen akkor következik be, ha kellő időben megtörtént a tarlóhántás is.

Az őszi mélyszántásról már kiskgazdáink is azt tartják, hogy sokszor pótolja a trágyázást s így tavaszi kapások termelése már a legtöbb helyen e nélkül el sem képzelhető. Az őszi mélyszántás elmulasztása, — inkodolatlan elhanyagolása, nemcsak vétkes mulasztás, de megbocsáthatatlan bűn is a nemzetell szemben, mert az elmulasztott munka csökkenti a termés hozamot és így károsan befolyásolja a külkereskedelmi mérleget.

Válasz egy felhívásra.

Lapunk előző számában felhívással fordultunk gazdatestvéreinkhez. Örömmel vennénk — mondottuk — ha beszámolnának arról, hogyan alakul át gazdálkodásunk az E. M. G. E. tanítása nyomán. Az alábbi sorokat válaszképen Boross György, a székelykeresztúri földmivessiskola kiváló igazgatója küldte be:

Az Erdélyi Gazda f. évi szeptemberi számában közölt „Gazdabeszámoló” című cikkekre hivatkozva, tisztelettel közlöm a következőket:

Engemet is nagyon érdekel, hogy mennyire emelkednek termésünk s minden alkalmat megragadok arra vonatkozólag, hogy ily adatok birtokába jussak. Ezek alapján kijelentem, hogy a cikkben foglalt megállapítások a valóságot fedik. Vidékünkön ezelőtt 20—30 évvel meg voltak elégedve a kisgazdák, ha minden véka búzavetés után egy mázsa termésük volt. Ez a szokásos nyolc véka vetőmag után nyolc mázsa ter-

mésnek felelt meg. Ma már távolról sincsenek megelégedve a holdankénti nyolc mázsa búzatermésrel. Ma 10—14, sőt több mázsa átlagtermésekről hallok mind gyakrabban. A terméseredmények örvendetes emelkedésének egy tényezőjére akarom a t. szerkesztőség, illetve az Egylet figyelmét felhívni, s ez a műtrágya. Különösen szuperfoszfátot vidékünkön az utóbbi években mind többet és többet használtak s vannak kisebb községek is, ahol vagonszámra fogyott. Nem tudom, milyenek az e téreni ellátási lehetőségek, de igen kívánatos, hogy kellő mennyiségben s a réginél nem magasabb áron, ezután is hozzájuthassanak gazdáink a szükséges műtrágyamennyiséghez. Az általában sekély és sovány talajon dolgozó kisgazdáink számára, kik még ma is igen nagy területen termelnek magvakat, ez mind fontosabbá válik.

Szójababérés idején...

Közeledik a szójabab érésének ideje és kötelességünknek tartjuk gazdatársaink figyelmét felhívni egyes kérdésekre, hogy száraz és jó minőségű termést tudjunk előállítani.

A szójabab átvételére vonatkozóan egyesületünk megállapodást létesített a „FUTURA” Rt-tel, és az érdekelt gazdatársainkat idejében értesítjük a pósta útján. Most minden figyelmünk arra kell irányuljon, hogy száraz és jó minőségű magot állítsunk elő. A nedvesen cséplelt szójabab hamar penészedik és elrothad, amit export célokra, de még a gazdaságban sem használhatunk fel. Tehát, ha idő előtt aratjuk a szóját, csak kárunk és vesződésünk származik belőle, viszont, ha idejében és figyelemmel aratjuk, akkor száraz és egészséges magot nyerünk, amiért megfelelő árat érünk el és így nem marad hiábavaló az egész évi munkánk.

A szója aratásának ideje: A szójababot csak tökéletesen beérve arassuk. A jól beérett szójabab tölevelei majdnem teljesen leestek, szárazok, a hüvelyek kávébarnák és a szemek csörögnek a hüvelyekbe. Különösen fontos, hogy az utóbbi ismertető jelet betartsuk. Tehát ne arassuk a szóját addig, amíg a kitépelt tövet megrázva nem csörögnek a szemek a hüvelyben.

A szójabab aratásához kaszát, vagy sarlót, esetleg éles kapát használunk. Az újabb nemesítésű vetőmagvakból olyan növények fejlődtek, amelyek hüvelyei nem ülnek közel a földhöz s így bátran vághatjuk harmaton kaszával is. A

szójababok nyűvészt lehetőleg kerüljük! A nyűvéssel ugyanis sok földcsomó kerül a szója közé, amit semmiféle takarítógéppel nem választhatunk ki. A nyűvésnek még van egy óriási kára. A bő nitrogént tartalmazó baktérium csomókat mesterségesen kihuzzuk a földből és a szójabab után következő növény sokkal kevesebbet fog teremni.

Aratás után a töveket kévébe kötjük és úgy rakjuk össze keresztbe; vagy kötés nélkül kisebb csomókba hagyjuk, bár az utóbbi eljárás nem a legmegfelelőbb. Nagyobb gazdaságban miután a learatott szója teljesen megszáradt, keskenyebb asztagokba hordhatjuk cséplésig. Kisebb gazdaságban a tökéletesen száraz szóját egyenesen a cséplőgépre is hordhatjuk.

A cséplésnél állítsuk tágra a cséplőgép dobját, vagy szereljük fel a dobsíneket keményfa lécekkel. Jó eredményt érünk el, ha a cséplőgépet meghajtó erőművet lassabban járattuk.

A szójabab takarítása csak az esetben szükséges, ha a cséplőgép nincsen megfelelő takarítóberendezéssel ellátva. Ez esetben rostáljuk át, hogy ne tartamazzon semmiféle idegen magvakat.

A szójabab átadásáig raktározzuk a kicséplelt szójababot vékony rétegbe és lapátoljuk át minél többször, hogy elkerüljük a dohosodást.

A szójabab átvételére reméljük mielőbb sor kerül, amikor is kiküldöttjeink azonnal készpénzben fizetik a hivatalosan megállapított árat.

Az E. M. G. E. állattenyésztési munkája és jövőbeli feladatai.

A mult.

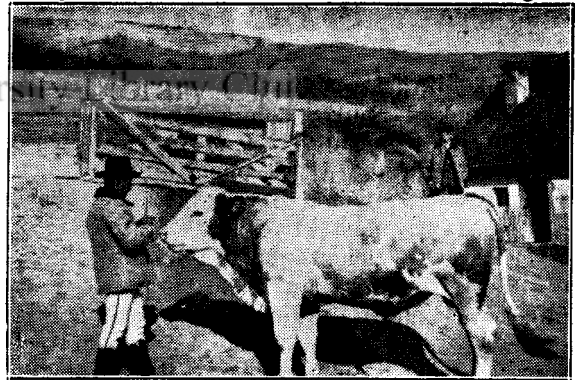
Hihetetlenül hangzik, mégis igaz, hogy állattenyésztésünk is az önkény és megfélemlítés következményeit sínylette. Különösen az erdélyi jellegű magyarmarha tenyésztése züllött le úgyszólván a megsemmisülésig. Az agrárreform — felosztván nagybirtokainkat — adta az első lökést azzal, hogy elapasztotta a köztenyésztésben szükséges tenyészbikák beszerzési forrásait. Felosztottak az évtizedek céltudatos munkájának gyümölcseként elismert tenyészetelek, amelyek szűkebb határainkon túl is megbecsülést szereztek Erdélynek és tisztos jövedelmet hajtottak tulajdonosaiknak. Az apaállatnevelés átsiklott a kisbirtokosok kezébe, ahol a kiválasztás, vérfrissítés meg az okszerű takarmányozás hibái nemsokára érezhetővé lettek. Félreértés elkerülése végett kijelentjük, hogy kiskgazdáink helyes irányítással képesek kifogástalan tenyészállatokat nevelni. Súlyosbította a helyzetet az értékesítés is, melynek rendjén a magyar tenyésztő utolsó sorban és csak anyagi áldozat árán értékesíthette egyébként jóminőségű tenyészállatját. A kegyelemdöfést az erőszakos szimmentálizálás adta meg. Ahol az állattenyésztési térkép szerint lehetőség kínálkozott is a fehérmarha tenyésztésének fenntartására és úgy a talajviszonyok, mint a külterjes gazdálkodás ennek a fajtának tenyésztését követelték meg, még ott is kényszerítették a gazdaközöniséget szimmentáli bika beszerzésére. Ha a rombolás ilyen mélyen belevágott érdekeinkbe, elvárhattuk volna, hogy vérszilárd, jó átörökítőképeségű, jó tejelő családból származó bikákkal siettessék az átalakulást. De nem ez történt, hanem heterogén, jelleg nélküli, ismeretlen származású bikákkal csak tarkává tették, de nem szimmentálivá az eladdig értékes serény, jó kötésű, zömök és izmos fehérmarháinkat anélkül, hogy tejtermelésük csak valami is javult volna.

Mi történt a szimmentálival? A Székely Kirendeltség annak idején óriási áldozatokkal magas színvonalra emelte a Nyárádmente marhatenyésztését. Amikor ez a vidék új irányítás alá került, az élelmesek összevásárolták és a tenyészanyag javát máshová szállították anélkül, hogy utánpótlásról, vérfrissítésről az illetékesek gondoskodtak volna, következésképpen a tenyésztés szintje lesüllyedt. Mire a kiskgazdák a

történeteket felismerték, — késő volt. Ettől függetlenül a székelység anyagi helyzete nem tette lehetővé új tenyészanyag behozatalát, anyagi segítséget pedig sehonnán sem kapott, holott az általa befizetett gazdasági kamarai illetékek arányában erre joggal számított.

A másik piros-tarka szarvasmarhának, a pinzgauinak csak kis tenyészközrete volt és ez sem érintette a magyar kiskgazdákat, evvel tehát nem foglalkozunk.

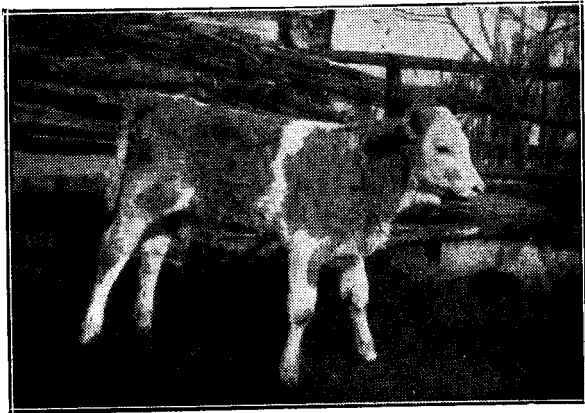
Legjobban bevált a borzderes mármarosai tenyésztése, aminek hosszúmezői gazdatestvéreink is hasznát vették, mert a görög és török tenyészállat-kivitel révén szép és állandó jövedelemhez jutottak.

„Lili fiá”-nak 16 hónapos leszármazottja.
Dombói gazdakör tulajdona.

Lótenyésztésünk ugyancsak a kapkodás, tervszerűtlenség, helyzetismeret hiányának belyegét viselte magán. Fogadjuk el, hogy a lótenyésztés körzeteit feltüntető térkép megfelel a közszükséglet céljainak és alapját képezhetne volna egykor híres lótenyésztésünk fenntartásának. Mi volt az oka tehát a lótenyésztés színvonalai süllyedésének? A méntelepek vezetői — ritka kivételtől eltekintve — nem gyűjtöttek helyszíni tapasztalatokat s így nem ismerték annak a területnek lónépességét, amelyet ménekkel láttak el. Ebből a hibából az a baj keletkezett, hogy az egy állomásra kiosztott ménnek a következő évben már más állomásra kerültek és az sem volt biztos, hogy az újabb fedeztetési időnyben az előbbiekkal azonos faj-

tájú mének kerülnek az állomásra, tekintet nélkül arra, hogy az állattenyésztési térkép mit ír elő. Ennek a határozatlanságnak tudható be, hogy lovaink fajtáit össze-vissza keverték. De még így is remény volt az elrendeződésre, amikor az 1939. év tavaszától kezdődő katonai igénybevétel kíméletlensége s a magyarokkal szembeni rosszakarata végleg elrontotta azt a kevés jót és főképp a tenyésztési kedvet, ami még megmaradt.

„Huszár“ importált szimmentáli bika és „Lenka“ 38 napos üsző borja. Zsibói kisgazda tulajdona.

A sertés- és juhtenyésztés terén erélytelenséget és érdektelenséget tapasztaltunk mint alapvető hibákat, ami éppen elég baj volt, mert ezeknek az állatfajoknak tenyésztésében nemcsak a fejlődés maradt vissza, hanem minőségbeli visszaesés, sőt a rackánál korcsosodás következett be, ami az értékvesztésen túlmenően alkati és termelési veszedelmet is jelent.

A baromfitenyésztés javításával csak a gazdasági kamarák foglalkoztak s e tevékenységük ingyenes, illetve cserekakasok kiosztására szorított. Fajták tekintetében a vörös izlandi és a plymouth jutottak szerephez. Víz szárnyasokkal senki sem törődött.

Az E. M. G. E. munkája.

A podoliai fajta szarvasmarha erdélyi változatának megmentésére négy gócot jelöltünk ki, mégpedig: Csíkban, Kisküküllőben, a Mezőségeen és Biharban Tenke környékén, mindenütt ott, ahol ennek a fajtának tenyésztését nemcsak kifejezetten kívánták, hanem a gazdasági viszonyok is ennek a fajtának kedveztek. Négy év alatt 8 fehér bikát hoztunk be s ezekből 6 még ma is tenyésztésben van. Utódaik közül már több is köztenyésztésbe soroltatott.

A szimmentáli tenyésztésének fellendítésénél az az elv vezetett bennünket, hogy azokon a vidékeken, ahol ennek a fajtának népies tenyésztetése a haladás jelei mutatkoznak, ott évről-évre ismétlődő kiosztással olyan gócot létesítsünk, amelyek anyagával a magyar vidé-

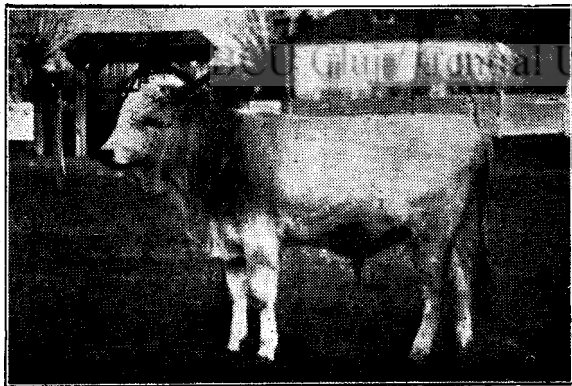
kek tenyészszakaszkülségeit elláthassuk és ennek következményeként a magyarság, mintegy önellátásra térjen át, a magyarok pénzét magyar tenyésztőknek juttassa. A négy év alatt 21 szimmentáli bikát hoztunk be, melyekből Háromszékbe 6, Biharba 4, Alsófehér, Arad, Kisküküllő, Torda és Kolozs megyékbe egy-egy, Udvarhely, Csík és Maros-Torda megyékbe 2—2 bika jutott. Kialakult tehát 8 tenyésztési körzet, amelyekből 3 nem tért vissza az anyaországhoz. A kiosztott bikák közül kettő elhullott, kettő — elnehezedvén — értékesítetett, míg 17 ma is köztenyésztésben működik; közülük 3 (Erdőhegy, Magyargyerőmonostor, Csombord) vissza nem tért területen. Ivadékaik közül nagyon sokat vásároltak meg továbbtenyésztésre. Gyergyószentmiklóson, Nagyajtán és Küküllődombón tenyésztő egyesületeket is alakítottunk, de ezekből csak az utóbb említettnek működését engedélyezték. A mozgási és gyülekezési szabadság korlátozása, továbbá a katonai behívások miatt minden munka már kezdeti szakában megakadt úgy, hogy a tervbevett s különösen a törzskönyvelést előkészítő munkálatok beindításával is egyelőre várunk kellett.

Lótenyésztés terén — főként anyagi eszköz hiányában — nem végezhetünk figyelemreméltó munkát. Terveztük egy csikólegelőt bérlő érdekeltség összehozását, de nem sikerült. A zselyki gazdakör kérelmére 1939-ben egy értékes Nonius mént hoztunk be, míg az idén az angol félvérttenyésztőknek egyesületbe tömörítését igyekeztünk létrehozni.

Sertésenyésztésünk korszerűsítése érdekében a középnagy fehér angol hússertés terjesztését véltük helyesnek, hogy ennek a gyorsfejlődésű, nagy szaporaságú, jó takarmányértékessítő fajtának híveket szerezzünk különösen azért, hogy gazdatestvéreinket olyan tenyészanyaghoz juttassuk, amely egyesítvén magában a nevezett fajta minden jótulajdonát, biztos alapot adjon népünk anyagi megsegítéséhez is. A kihelyezésnél figyelemmel voltunk a tejszővetkezetekre és tejgyűjtőtelepekre, hogy a főlőzött tej takarmányértékét kihasználhassuk. Törékvésűnkét egészségvédelmi intézkedéssel is kiegészítettük, amennyiben a kiosztott kocák sertésorbánc és sertéspestis ellen tartósan védve voltak, sőt az első fialásból származó malacoknak az említett betegségek elleni megvédésével járó költségeit is megtérítettük. A négy év alatt 10 megye 62 községébe 298 tenyészkocát és 3 kant helyeztünk ki, amihez még a folyó évben kihelyezendő 110 koca és 11 kan járul, utóbbiakból 40 koca és 4 kan, a haza nem tért területre esik. A tenyészkoca kihelyezés igen jól sikerült, sőt kétannyi kocát is kihelyezhetünk volna, mint amennyi rendelkezésünkre állt, ivadékaik pedig jó áron cserélnek gazdát. A hússertésenyésztő egyesület megalakítása jövő-

beli terveink között szerepelt. Amióta tanfolyamainkat látogató gazdatestvéreinknek a kiosztásnál előnyt biztosítottunk, a süldők nevelése és takarmányozása alig hagy kívánnivalót maga után.

Juhtenyésztésünk feljavításán csak 1937. év őszétől munkálkodunk és bár szerény költségvetési kerethez szabottan, mégis a három év alatt 3 megye 10 községében 89 cigája és 4 racka kost osztottunk ki jelentékeny kedvezménnyel, a jobbára racka anyák felüzetésére. A kedvezményezettek vállalták külön nyájak alakítását, a félvér jerke bárányok felnevelését, és a kosbárányok korai ivartalanítását úgy, hogy a tisztavérű kosok zavartalan működését tőlünk telhetőleg biztosítottuk. Már az első félvérek (F¹), de még inkább ezeknek idej (F²) bárányairól nyírott gyapjú igazolta reményeinket, mert a gyapjú szépen fürtösödik, szálfínomsága, rugalmassága, hajlékonysága, szemmérték szerint is feltűnően javult. Az átalakító keresztezést a helyi kívánságok által megszabott mértékig folytatjuk, de gondoskodunk fajtaazonos törzstenyésztés létesítéséről is, hogy a 900 méter tengerszín-feletti magasságon, honosodott, tisztavérű cigájaállományunk is legyen. A tejtermelés javulása terén is jogosult reményeink vannak.

„Csontos“ 1 éves bikaborju korában. Magyar importbika leszármazottja a lándori Szász gazdaságból.

A jövő célkitűzései.

Meggyőződéssel valljuk, hogy az anyaországhoz visszacsatolt országrészünk leromlott gazdasági helyzete főképp az állattenyésztés felkarolásával és ezzel kapcsolatos nagyarányú beruházások segítségével javítható meg. Ennek érdekében az alábbiak megvalósítását látjuk szükségesnek:

1. A szarvasmarha tenyészkörzetnek újbóli szabályozása során gondoskodni fogunk a podoliai marha erdélyi változatának kizárólagos tenyésztéséről, ahol ezt a gazdasági viszonyok megkívánják, de továbbra is felkaroljuk a szimentáli, sőt borzderes marha tenyésztését is.

2. Kedvezőbb arányt kívánunk létesíteni

az apa- és anyaállatok között és igyekszünk jó minőségű apaállatokat minél nagyobb számban, előnyös feltételekkel kiosztani.

3. Kívánatosnak tartjuk közepnehéz (600—700 kg. súlyú) jó tejelőcsaládból származó tehének kedvezményes áron való kiosztását, illetve olyan — esetleg állami — tenyészetek létesítését, ahonnan jól honosodó, köztenyésztésre szánt bikák legnagyobb számban lennének beszerezhetők.

Mellőzhetetlen a törzskönyvelés és a tejelőrzés széleskörű bevezetése.

4. Lehetővé kívánjuk tenni a községi (közirtokossági) istállók építését és kötelezővé tétetni a köztenyésztésben levő apaállatoknak saját üzemben való ellátását.

5. Az érvényben levő törvényes intézkedések keretein belül törekszünk a legelőgazdálkodás rendszeresítésére, a legelők korszerű berendezésére és kezelésére, hozamuk fokozására és célszerűbb kihasználására.

6. A lótenyésztés állami újrászervezésénél igyekszünk a tenyészkörzeteket a tényleges szükségletnek megfelelően kijelölni.

7. Sertésenyésztésünk feladataként a mangalica körzetének fenntartása mellett a fehér angol hussertés erdélyrészi változatának kitegyesztését fogjuk előmozdítani.

8. Juhtenyésztésünk fellendítése érdekében meggátoljuk a rackánál fennálló vérfertőző tenyésztést, elősegítjük a cigája térhódítását. A kiválasztásnak ki kell terjednie a gyapjú fizikai tulajdonságainak javítására és nyíró súlyának növelésére épp úgy, mint a tejtermelés fokozására is.

9. Baromfitenyésztésünk felkarolásánál a már bevált módszerek alkalmazásával, az ősi tulajdonságok megőrzésével javítani szándékozunk tyúkfajtáink tojás és hústermelését. Gondoskodni fogunk a pulyka és a vízi szárnyasok rendszeres tenyésztéséről is.

10. Háziállataink gondozására, okszerű takarmányozására és egészségük védelmére irányuló ismereteket fokozottabb mértékben kívánjuk terjeszteni.

11. Népszerűsíteni fogjuk az ojtótelepek létesítését, a legszelebb rétegekre kiterjeszteni a védő- és gyógyító ojtásokat, kieszközölni kedvezményes áru ojtóanyagokat, vérsavókat és gyógyszereket, sőt az állattartásnál elengedhetetlenül szükséges műszerek beszerzését.

12. Gazdatestvéreink érdekében előmozdítjuk az állatértékesítést és kivitelt s irányítani fogjuk a termelést.

Nagy vonásokban ismertettük Erdély állattenyésztésének 22 évet feltűntető keresztmetszetét, az EMGE tevékenységét és jövőbeni feladatunkat, melyet továbbra is hűséggel, fegyelmezetten és szeretetteljes munkával akarunk megvalósítani.

Szeghő Dénes.

Az erdélyi darvasmarha.

Írta: Koppány Rezső, EMGE felügyelő.

Egy fél-évszázaddal ezelőtt Erdély lankáin és a magyar alföld végtelen legelőin még mindenütt az a darvas szőrű, hosszú szarvú szarvasmarha legelészett, amelyet őseink ezer évvel ezelőtt a honfoglalás alkalmával hoztak magukkal a végtelen síkságról. Ez a szarvasmarha hosszú évszázadok alatt, mostoha viszonyok között fejlődött azzá, ami volt: **a világ legjobb igavonó marhájává.**

Más nemzetek kezében e szarvasmarha megfűzethetetlen kincs lett volna, nekünk ellenben mindedig egyik legnagyobb hibánk volt az, hogy a sajátunkat sohasem becsültük meg eléggé. Ez a gyönyörű, edzett, kitartó, szívós szarvasmarha, már a 60-as, 70-es évekber mindinkbb háttérbe szorult a gyorsabban fejlődő nyugati tarka marhafajtákkal szemben. De az 1914—18-as világháború idejéig aránylag elég jól tartotta magát a Tiszántúlon és Erdély bércei között. A 22 éves román uralom azonban majdnem teljesen kipusztította Erdély és a Mezőség területéről és helyette mindinkább a pirostarka és a bivaly kezdett teret hódítani.

A román vezető-körök mindenre rávetették magukat, ami magyar jellegű volt. Halálra ítélték ezt a gyönyörű ősfajtát is. Elrendelték, kivétel nélkül a nyugati tarka bikák kizárólagos használatát még ott is, ahol a fehér marha tenyésztése korábban engedélyezve volt.

Hiába volt a nép — és közte a román köznép — ellenállása, hiába ragaszkodott a falvaik népe régi, megszokott kedves szarvasmarhájához, ismerve ennek sokoldalú hasznos tulajdonságait, — a rövidlátó elfogultság rendszeresen irtotta anélkül, hogy helyette jobbat adott volna.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet 1936-ban történt újra szervezkedése idején felismerte a veszélyt, amelyet ezen értékes szarvasmarha fajta teljes kipusztulása jelent, igyekezett a pusztításnak gátat vetni. Lokuzvde minden ellenszenvet. Magyarországról szerzett Erdély különböző községei részére elsőrendű tenyészbikákat; a szerzett bikák közül a Szolnok Dobokai Szék és a Kolozs megyei Keszű községben ezek a bikák ma is köztenyésztésben vannak.

A legszebb darvas szőrű szarvasmarha-állomány azonban a Fekete Körös völgyében,

a tenkei járásban volt. Tenke s a körülötte fekvő 10—12 községben, amelyek népe göresösen ragaszkodott ősi szarvasmarhájához és amely községekbe olyan gyönyörű, erőteljes példányokat találhatunk ma is a tehénállományban, hogy bármely ökörrrel felvehetik a versenyt. Halálos vétek lett volna ezt a gyönyörű anyagot kipusztulni hagyni. Ugyancsak jó állomány található a vissza nem tért Mezőség és Kis-Küküllő székely vidékein.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet minden tőle telhetőt elkövetett ennek az állománynak a megmentésére, azt a célt tűzve ki, hogy a Feketekörösnek említett zárt katlanában egy olyan törzset neveljen ki, mint amilyenek Svájc egyes völgyeiben — pirostarka vagy borzderes fajtákból kialakultak.

„Pozsony”, 1940-ben Budapestről importált tenyészbika.

Ennek a célnak szolgálatára hozott Tenke község gulyája részére két gyönyörű tenyészbikát és Gyanta községbe egyet, Kászón vidékére (Csik vm.) egyet, Kisküküllőbe kettőt, azzal a számítással, hogy a jövőben újabb és újabb telivér tenyészbikák behozatalával tervszerűen tovább javítsa és fejlessze a meglévő gyönyörű állományt.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet vezetősége és bihari felügyelője, alapos ismerői ennek a gyönyörű szarvasmarha fajtának, féltő gondnal és szeretettel végezték ezt a munkát, mely máris szép eredményt mutatott, de sajnos éppen azok a vidékek maradtak le, ahol a felújítás a legszebb reményekre jogosított.

Megvagyunk győződve arról, hogy lesz aki az ottmaradt területeinken ezt az akciót tovább vigye.

A burgonyapároló berendezések jelentősége az állattenyésztésben.

Irta: Nagy Miklós, EMGE titkár.

Az állattenyésztés fejlesztésének kulcsa a takarmánytermesztés jelentőségének idejében való felismerése. A háborús világpiac nagy gabonafelvőképessége a szemestermények árát olyan magasra kényszerítette, hogy ezen árak mellett a takarmányozási célokra való felhasználás csak veszteséggel történhetett volna. Ezt látva, — hogy állattenyésztésünk minőségbeli és számbeli fejlesztését továbbra is fokozhassuk, — természetsszerűleg olcsóbb és nagyobb tömeget adó, de ezen tulajdonságok mellett az eltarthatóság szempontjából is megfelelő takarmányféleség meghonosítására kellett gondolnunk. Külföldi tapasztalataink alapján kézenfekvő volt a gondolat, hogy erdélyi viszonyaink között elsősorban a **burgonya képezheti sertéstakarmányozásunk alapját**, amennyiben módot találunk annak veszteség nélküli és hosszú időre szóló biztos eltartására. Ez a mód a **párolás**, illetve a párolt burgonyának célszerű vermekbe való bedöngölése.

Ezen ujtás népszerűsítése érdekében la-punk hasábjain és élőszóban mozgalmat indítottunk. Mint nemrég, a takarmány-nak sodronyhuzalon való szárítása érdekében indított akciónk, ugy ez is eleinte a gazdaközönség bíráló tartózkodásával találkozott. De aminthogy röviddel első cikkem és gyakorlati kísérleteim után megjelentek a svéd-száritó berendezések, a kiscgazdák mesterséges kaszálóin is, ugyanugy rövidesen értesültünk az első burgonyapároló berendezés felállításáról is.

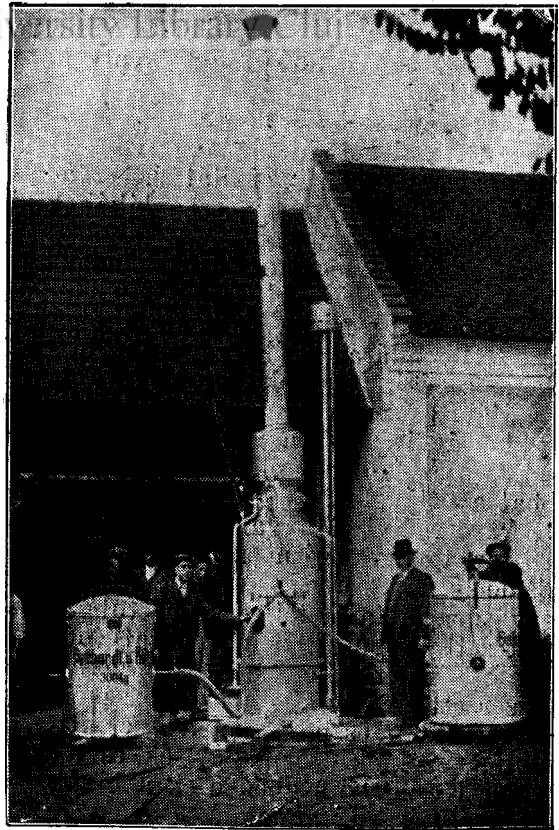
Az olcsó és nagytömegű téli-tavaszi takarmány eltartásának fontosságáról nem kellett senkit külön meggyőznünk. Módot kellett azonban nyujtanunk arra, hogy az egy embernek erőin túlmenő anyagi áldozatokat kívánó berendezést társulás útján nagyobb gazdacsoportok szolgálatába állíthassuk. Ilyen formában jelentkezett az első társulási alapon beszerzett burgonyapároló berendezés, amelynek felállításához **33 kiscgazda adta össze verejtkésesen összegyűjtött garasait** s létrejött az első burgonyapároló szövetkezet Angyaloson.

Ma amikor az adó és illetéknyomoritások helyébe az állam védő és támogató karja segíti a gazdaérdekeket, egyre több réményünk van arra, hogy versenyképessé tételünk érde-

kében az ezután is sok verejtkével, de szaporábban guruló garasok könnyebben lesznek célszerű berendezésekre fordíthatók.

Más ország népétől vettük a példát, amit meg akarunk Erdélyben honosítani, de a németektől vett mintát a magunk igényei szerint úgy alakítjuk, hogy azt az erdélyi ember gyakorlati esze legegyszerűbbnek látja. Így magyarázható, hogy egy pár utmutató cikken elindulva **Kovácsnay János** gazdatestvérünk párolóberendezését és vermet olyan szakértelemmel alkalmazta gazdaságában, hogy a berendezést átadó német mérnök, — aki bizonyára igen sok ilyen berendezést láthatott már, — azt mondta, hogy „Székelyföldre kellett jönnöm, hogy a legolcsóbb és a célnak mégis legmegfelelőbb burgonyasilóépítést megtanuljam“. Pedig Németországban kb. 3500 ilyen berendezés működik s nyilván elég lehetőség adódott a kísérletezésekre. Mi mégis első próbálkozásokra versenyképeseknek, sőt versenyen felülállóknak minősítettünk.

Mire e lap gazdatestvéreink kezébe kerül, eljön a burgonyaszedés ideje is. A kisczedésnél

Az angyalosi gazdakör burgonyapároló berendezése üzembépes állapotban.

vigyázzunk arra, hogy a lapunk szeptemberi számában közölt szempontokat figyelmen kívül ne hagyjuk. Vermekbe, pincébe kerül a burgonya. Egyelőre az idén még a sok tüzelőanyagot és utánjárást igénylő kis kazánokban történő főzéssel, illetve párolással készítjük elő a takarmányozás alapját jelentő burgonyát a feletetésre. De a tél időt és alkalmat szolgáltat, hogy utánanézhessenek: honnan és milyen áron lehet majd beszerezni egy nagy munkateljesítménnyel dolgozó párolóberendezést s ennek beszerzése érdekében összetársulni mindazokkal a burgonyatermelő gazdatestvéreikkel, akik részesei akarnak lenni ezen biztos tartaléktakarmányt szolgáltató berendezés előnyeinek. Akik a berendezés be-

szerzéséhez hozzájárulnak, vagyis az e célra létrejövő társulásnak részeseivé válnak, idejében gondoskodjanak a vermek elkészítéséről, építőanyag (tégla vagy kő) beszerzéséről, hogy a jövő évi termést befoagdásra készen várják a **sértéstakarmányozás alapját képező burgonyasilók**.

A most már munkaterületében és hatáskörében megnövekedett Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletet s a gazda fiait édesapaként istápoló magyar állam utmutatásával és támogatásával remélhetjük, hogy a reánk rótt, egyre nagyobb feladatokat, a magyar gazdához, Nyugat mindenkori órállójához méltóan fogjuk teljesíteni tudni.

Isten áldása legyen munkánkon.

A legolcsóbb takarmány.

Irta: Seyfried Ferenc.

Népi életünk új irányítói — Magyarország felelős kormánytérftai — számonkérhetik tőlünk, hogyan sáfárkodtunk a ránk bízott vagyonnal?

Mit végeztünk a kisebbségi sorsban? Komolyan dolgoztunk-e, vagy csak amugy vártuk sorsunk jobbrafordulását?

A magunk részéről bátran nézhetünk a kérdezők szemébe. Bizony sok elmondani valónk akadna. *Tőlünk telhetően segítettünk, hiszen állandóan figyeltük, biztattuk és tanítottuk gazdatestvéreinket.* Egyesületünket átalakítottuk az idők követelményeinek. A nemeslelkű őseinktől örökölt fát átültettük új talajra, az erdélyi magyar kisgazdák által szorgalmasan művelt földbe. Azt is mondhatnánk, hogy példátlan megértéssel találkoztunk. Magyar kisgazdáink teljes bizalommal és lelkesedéssel tömörültek egyesületünkbe s az átültetett fa sokat fejlődött.

A magyar kisgazda alapon naggyá épített egyesület legfontosabb feladatai közé tartozott az állattenyésztés fejlesztése. Ezzel kapcsolatban pedig az állatok takarmányozási kérdése. Talán az utóbbi terén még több tennivaló akadt, mint az előzőn. Gazdáink sok hibát követtek el a helytelen és főleg drága takarmányozással. A nagy kiadásnak és reáfordított munkának nem látták az eredményét, hasznát. Az „Erdélyi Gazda” átszervezésével erőteljes mozgalmat indítottunk úgy a helyes takarmányozás kereszttüvitelére, mint a szántóföldi takarmány növények természetére és azok helyes szárítás, vagy erjesztés útján való megőrzésére. Gyakorlati tapasztalataink nyomán hírvést csináltunk a vermelés-, silózás gondolatának.

Kisgazdáinknál itt is megértésre találtunk. A kisebbségi életben mindent kipróbáltunk, csak valahogy pénzhez jussanak. Erthető tehát, hogy a nagy tömeget adó és jó tápértékű takarmány növények is hamar elterjedtek és meghonosodott a zöld takarmány hideg erjesztés útján való elvevése is. A gyakorlati tapasztalatok során ugyanígy rájöttek, hogy ezen két eljárással jelentékenyen olcsóbbá teszük a téli takarmányozást, tehát szaporítják a jövedelmet, egész télen át megfelelő termelőerőben tartják az állatokat, sőt az igásökrök annyira meghoznának, hogy érdemes jó haszonnal kicserélni. Számátlan csöves csalamadé vetést láttunk és a takarmányerjesztő vermek és különböző fajtájú silók gombamódra nőttek ki a kisgazdaságok udvarán, — szérűskertben, vagy a meglevő épülethez hozzáépítve.

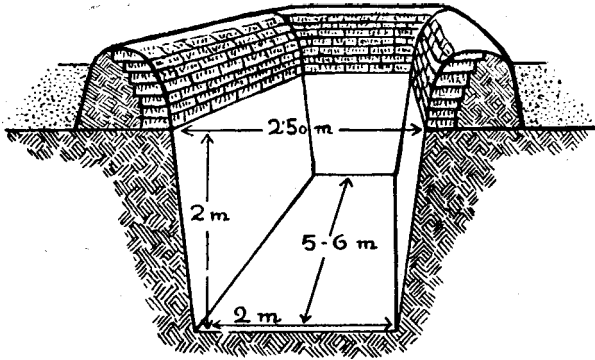
Lapunkban állandóan felszinen tartottuk az erjesztési való takarmány növények természetének kérdését, de megismertettük a különböző erjesztési helyiségek, silók építését is. Cikkeinkben nem a külföldet másoltuk, hanem a helyi, — sajátos erdélyi körülményeket tartottuk mindenkor szem előtt. Talán sehol a föld kerekéségén nem jelent meg

Neo AKKO D-vitamin
állati tápszet-

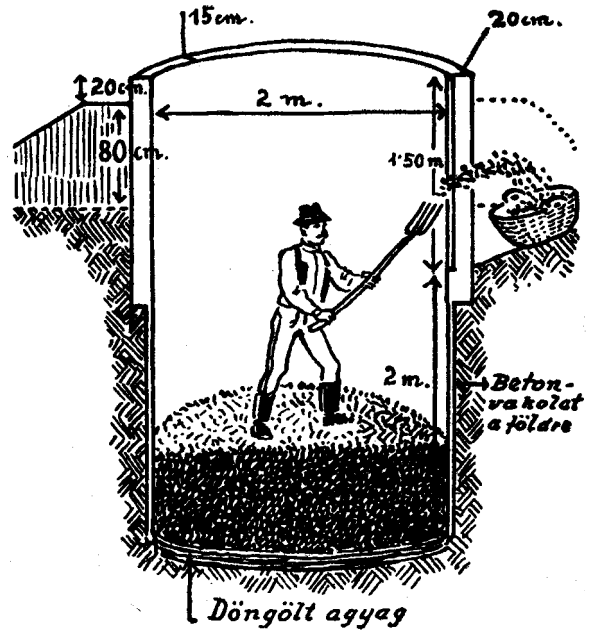
Biztosítja a csontozat fejlődését. Fokozza a szervezet ellenálló képességét és ezzel növeli a súlyfelvételt. 114/9.

Gyártja: Vitamin laboratorium
BUDAPEST, N. RETER-UTCA. 9.

Az Erdélyi Gazdában közölt különböző takarmány- erjesztő helységek képei.

A legegyszerűbb erjesztőverem az „árok-siló”.

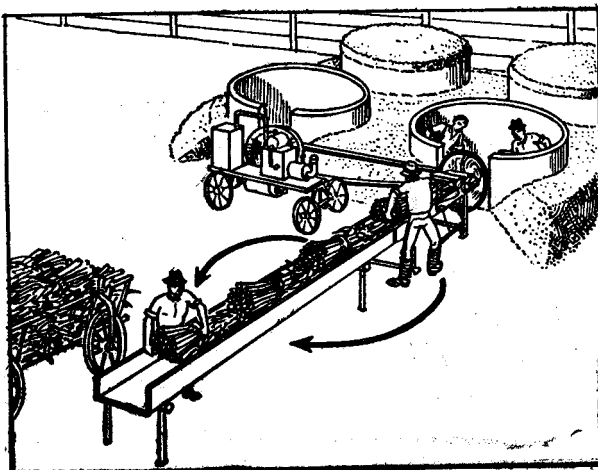
Földbeásott verem a vakolt „gödörösiló”.

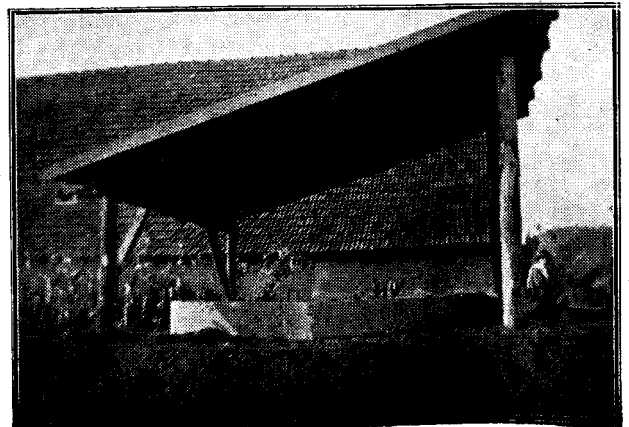
Pajtásiló kisgazdaságban. A csűr egy részét használták fel a siló megépítésére. A földalatti rész (2 méter) betonból van, a földfelszíni rész (4 méter) egy téglavastagságú fal. E téglát betonhabarcsba rakták.

Az erjesztett takarmány olcsóbbá teszi az állatok téli takarmányozását, növeli a jövedelmet...

Használd gazdaságodban, népszerűsítsd gazdatársaid között!!

A silók megtöltése csővezetékrendszerrel.

Cementvakolástú gödörösiló Marosújváron.

olyan teljes leírás, a „kisgazdaságokban“, alkalmas takarmányerjesztő helyiségekről, mint lapunkban. Az ismertetést a legegyszerűbb földbeásott veremmel kezdtük, majd rendre követte a cement vakolású, földverem, beton, vagy terméskő kávéval is. Az 1938. évi naptárban fából készíthető silót ismertettünk, amely különösen alkalmas székely vidékeinken. Lapunk további számai közölték a sejtéglából készült silót, amit *Patrovich Kálmán* marosvásárhelyi építésmérnök gazdatársunk talált fel és épített fel először. De ismertetéseink kiterjedtek a többiekre is; a *pajtasilóra, toronysilóra, deszkasilóra, ároksilóra* és a *többire itt fel sem sorolható terjedelemben.*

A silóépítési hírverésünk jó eredménnyel járt. Lapunkban is többiben beszámoltunk és közöltük gazdatársaink leveleit is, de kiszállásaink alkalmával is meggyőződünk a silógazdálkodás meghonosodásáról. Így pld. a „Szentföldön“ Háromszék

vármegye kézdi járásában, — amikor Nyujtódon tanfolyamot tartottunk, — a környező falvakban számos silót láttunk, de elterjedtek a silók, elszakított testvéreink gazdaságaiban is, Kerelószentpálon, Radnóton, Marosujvárt és még számos más községben.

Az erjesztett takarmány bevezetése mindenütt jó eredménnyel járt, olcsóbbá tette és megjavította a téli takarmányozást, csökkentette a kiadásokat és ezáltal növelte az állattenyésztés hasznát.

Amikor számonkérük tőlünk, hogy mit végeztünk, a fentieket jelenthetjük és ha megkérdezik milyen terveink vannak a jövőre, — azt válaszolhatjuk, hogy vállaljuk továbbra is a munkát. Szívósan, kitartóan, az építés terén esetleg állami támogatással, amint az Németországban is történik, vállaljuk a munkát jókedvvel, hiszen most nemcsak szűkebb hazánkért dolgozunk, hanem Magyarország történelmi határaiért is.

A székely havasi legelőkről.

Írta: Szőke Mihály.

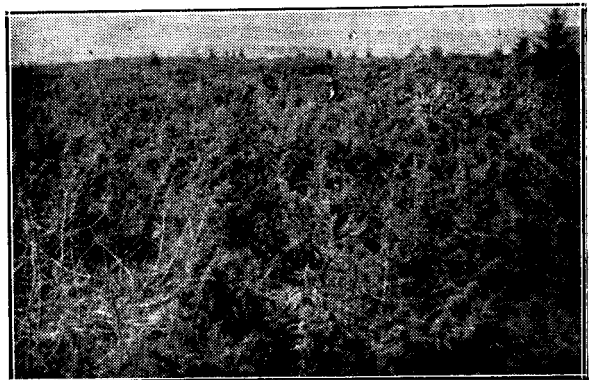
Legtöbb székely havasi legelő Csík megyében van. Ezek állattenyésztésünk létállapjai. Az állattenyésztés pedig Csík megyében életkérdés. Így természetes, hogy ezzel a kérdéssel már előzetesen foglalkoztak. Épen egy nagy

statisztikai kimutatás fölött görnyedtem Paull kollégával, amikor a rádió leadta a bécsi döntést. A nagy öröm kiütötte kezünkből a tollat. A határtalan nagy lelkesedés láza gyötört, amióta megjöttek felszabadító dicső honvédeink. Szabadok vagyunk, de ez a szabadság az eddigieknél nagyobb kötelességeket ró reánk, amelyek elvégzéséhez azonban most már meglesznek az eszközeink is.

A legelők általában gazdátlanok. A Székelyföldi Miniszteri Kirendeltség munkatervében benne volt a legelők feljavítása, több helyen itatóvályukat készítettek, a borsika bokrokat irtani kezdték volt. Ezen munkának a világháború véget vetett. A mezőgazdasági kamarák is próbálták ezt a munkát folytatni. Itt-ott csekély eredmény is mutatkozik. Volt hely, ahol boronálgattak is, de a legelők javítása legtöbb helyen csak bokorirtásból állott. Tervszerű munkát, elsősorban magvetéssel történő legelőtelkesítést, csak szórványosan végeztek.

A gazdák nem a legelők rossz állapota miatt, hanem a legelőterületek megszorítása miatt panaszkodnak. Régen megszokott dolog volt, hogy az állatok ott legelnek, ahol

akarnak. De amint a székely körvasút negyven évvel ezelőtt megindult, a fakereskedés megkezdődött, egyik fűrészgyár a másik után épült, az őserdőket soha nem álmódott mértékben kezdték irtani. A törvény előírta a kivágott erdők beültetését, az ültetésekben pedig megtiltotta a legeltetést. A feltétlen legelőnek minősített terület aránylag igen kevés, ami van, az is szanaszét, erdők, sziklák által egymástól elválasztva, szabálytalan távolságban fekszik, úgy, hogy alapos átrendezés nélkül szabályos legelőbeosztásról alig beszélhetünk.

Borókás legelő irtás előtt csikban.

Mik volnának tehát a teendők?

Minden egyes község meglévő állatállományának megfelelő területű legelő biztosításának, amelynek berendezéséről, karbantartásáról és okszerű kihasználásáról jogszerinti tulajdonosa gondoskodik. A legtöbb havasi

legelő a községektől 15—30 km.-nyi távolságra van. Gyakran megtörténik, hogy még májusban is, szeptemberi, októberi napokban is esős idő áll be, ami különösen a növénydékállatokat hátráltatja fejlődésükben. Az ilyen legelőkön a csordák állandóan kinn tartózkodnak és ezért őszi behajtáskor joggal állapítják meg a gazdák, hogy a legtöbb borjú „megsínylette a havast”. A havasról hazatért csorda otthoni legelőjéről is gondoskodni kell. Az ugar szerencsére már legtöbb helyen megszűnt, tehát mint legelő, nem jön számításba. Legtöbb község mezeje felnyulik az erdők széléig. Ezekben a helyeken, ahol a legelőgazdálkodás jövedelmezőbb lenne, még mindig szántással kinlódnak. Ezeket a silányabb minőségű „muzsdájokkal” tarkázott mezőket kellene legelőkné megahagnyi és ezekhez az erdős területekből még annyit kiszakítani, amennyi a hazajáró csorda őszi legelőszükségletét biztosítaná.

A havasi legelőkre istállók vagy felszerrek, földött karámok volnának készítenők, sőt takarmánykészlet elraktározásáról is gondoskodni kell, hogy napokig tartó esőzés esetén ne romoljanak le az állatok.

Felsőmagyarországon láttam, hogy a havasi legelők mily ügyesen vannak öntözésre berendezve. A hegyoldalokban levő források vizét két-három kilométernyi távolságra is elvezetik és beosztás szerint felváltva rácsapattják a legelőkre, minek folytán száraz években is feltűnő gazdagok. Ez a székely havasi legelőkön is megvalósítható, mert a legelőjavítás egyik egyszerű megoldása.

Rendesen járható utak is kellene, amelyeken a legelők jól megközelíthetők. Mily egyszerű és könnyű lett volna, mikor a székely közbirtokosságok potom árért kitermeltették a gyönyörű erdőket, a szerződés egyik pontjában felvenni, hogy a favásárló cégek kötelesek az utakat és hidakat jókarban tartani.

Igen ám, de ez székely érdekeket is szolgált volna. Az az eset állott elő, hogy a közbirtokosságok, saját maguk alatt vágták el a fát. Ilyen viszonyok között érthetővé válik, miért apadt állandóan a nemzeti vagyon.

De írhatunk, beszélhetünk akármiről, nem ér az semmit mindaddig, amíg a közbirtokosságok ügykezelésében gyökeres javítás nem lesz és ahhozértő, a közügyeket önzetle-

nül szolgálni akaró egyének nem kerülnek a vezetés élére.

Ma a közbirtokosságok ügykezelésének ellenőrzése hiányos. Ami belőle megvan, az rosszabb a semminél. Nem csoda tehát, ha a pénz-, erdőpocsékolás, a perek egész lavinája zúdult le és alátemetett minden szépet, jót, hasznosat, így a legelőket is.

Régen a gazdák érdekeinek védelmére hivatalos szakközégek nem állottak rendelkezésre, míg az erdészlet az erdőgondnokságokban szakavatott védőket talált.

Kívánatos, hogy a gazdák és erdészek egymás érdekeit megértve, csak a közjót szolgálják, mert bármennyire is igaz, hogy az erdők védelme nagy nemzetgazdasági érdek, a Székelyföldön a legelőügy is életkérdés.

A legelők rendbehozásánál első lépés a megfelelő üzemtervek kidolgozása, majd a közbirtokosságok ügyvezetésének szabályozása és olyan vezetőségnek élreállítása, amely felelősségének tudatában, hivatásának magaslatán áll. A második lépés az, hogy a közbirtokossági legelő-ügyek intézésének székhelye ne a korcsmák, hanem a gazdakörök legyenek.

T E J

-gazdaság, -csarnok, -üzem

részére szükséges

mindennemű felszerelés

szállítására ajánljuk:

STANGA JÓZSEF

TEJGAZDASÁGI BERENDEZÉSI VÁLLALATA

BUDAPEST, IX. Ráday-u. 26/E. sz.

Őszi átmeneti takarmányozás.

Az állat egészségének, fejlődő- és termelő-képességének előfeltétele ugyan a gondos tenyésztés és tartás, de az igazi hasznot csak okoszerű takarmányozás segítségével lehet megszerzeni. Nem kevésbé igaz, hogy a **zavartalan fejlődést és termelést a megfelelő takarmány biztosítja**, amit olyan gazdálkodással kell összekapcsolni, hogy mindenki igyekezzék a szükséges takarmányféléket saját gazdaságában, tehát olcsón termeszteni. Utóbbi törekvés nem zárja ki, hogy a tökéletesebb takarmányozás elérése céljából ne lehessen vásárolni olyan takarmányt, vagy abrakféleséget, amilyent a gazdaság nem termeszti vagy nem termeszthet. Azt is tisztáznunk kell, hogy mit értsünk „megfelelő takarmányozás” alatt? **A takarmányadagnak az állat igényéhez mért megszabását. Az „igényt” ismét az állat termelőképesége szabja meg** már azért is, mert az állat nem érzéketlen gép, hanem élő és összhangzatosan működő szervezet. Ennek kiszolgálásához nemcsak éles megfigyelésre, hanem tudásra is szükség van, hogy a takarmányozás valóban okoszerű legyen és **ahhoz szabassék, hogy tejét, vajat, húst, zsírt, gyapjút vagy tojást szükséges termelni**. Mindezeket a teendőket a nagy erőforrás: a nemzet érdekeinek szem előtt tartásával kell végezni, mert ebben a közösségben teljes kielégülést talál mindenkinek a szűkebb önérdeke is. Más szóval úgy fejezhetjük ki ezt a gondolatot, hogy a megszo-kott pazarlás és célszerűtlenség helyett **takarékosan, de jól és olcsón kell termelni**, úgy összeválogatva és olyan adagolásban adni a takarmányt és az abrakot, amennyi az állatnak nemcsak teljes egészségben való fenntartását, hanem a kívánt termelés mérvét is biztosítja.

Lássuk már most, hogy az őszi átmenet idejében miképpen lehet gyakorlatilag megvalósítani a takarmányozás ily fontos kérdéseit?

Az idej szép és kedvező őszi hosszú legeltetés reményével kecsegtet, már pedig ezt teljes mértékben szükséges hasznosítani. Mindannyian tudjuk, hogy pld. a marhaállomány éppen a jó legelőkkel rendelkező vidéken a legszebb és ez nem véletlen, mert a legelőn az állat izlése szerint válogatja ki és étvágyához mérten fogyasztja a kínálkozó takarmányt, hasznára fordítja a nap sugarait, a tiszta levegőt és friss forrásvizet, kedve szerint mozog. Ezeknek eredményeként fokozódik étvágya és anyagcseréje, javul és élénkebbé válik a közérzete. Különösen a fiatal- és növendékállatoknak legeltetése hasznos, ez erősíti szervezetüket, így válik törzsük mélyebbé és szélesebbé, ennek haszna viszont később a tenyésztésbevitel vagy tejelés idején mutatkozik meg. A legelő állatnak izomzata erősebb, csontozata szilárdabb, inai és szalagjai szívósabbak. Az esővel, széllel váltakozó

napsugár edzetté és a betegségekkel szemben ellenállókká teszi az állatokat.

A rét, lucerna- és vöröshere- vagy egyéb pillangósok tarlójának legeltetésére csak szoktatás után kerülhet sor, de mindenkor be kell várni a harnat felszikkadását és azután ajánlatos megkezdeni a legeltetést, miáltal a felfuvódás veszélye is megelőzhető.

Még nagyobb óvatosságot igényel a répa- és burgonyatarló legeltetése, mert a kisebb gumókat, különösen a növendékmarhák oly módon és majdnem rágatlanul falják, hogy nem ritka a bázrsingban való fennakadás. Ilyenkor a bázrsingcső kíméletes bevezetése segíthet a bajon.

Később, a napokig tartó esőzés bekövetkezésekor ismét sor kerülhet a frissen kaszált zöldtakarmány etetésére, mert a legelő után ez a sorban következő természetes takarmány, de a takarmányozásnak ennél a módjánál már súly és kor szerint kell az adagokat elosztani.

Bármilyen bő készletünk legyen a könnyen romló, vagy nehezen eltartható zöldtakarmányból, azt sohase szabad fölösleges mennyiségben etetni, nehogy magunk szoktassuk állatainkat a pazarlásra.

A **zöld- vagy egyéb alkalmi takarmány etetéséről sohase szabad közvetlenül átváltani más összetételű vagy száraz, úgynevezett téli takarmány etetésére**, mert az ilyen gondatlanságból bendőrenyheség, gyomortúlterhelés vagy éppen gyomor- és bélhurut keletkezhetik, már pedig ezeknek bármelyike nemcsak súlyvesztést, hanem a termelésben is visszaesést okoz. Ha tehát zöldtakarmányunk már csak 8—10 napra fedezné állataink szükségletét, **éppen úgy kell készíteniük a rázottat, mint tavasszal**, de mégis **fordított sorrendű arányban**, vagyis 2—3 napon át 75%, 15—20 cm-nyi-re szecskázott zöldtakarmányt keverni 25% szecskázott száraztakarmánnyal, majd 25%-os arányban csökkenteni a zöldet s fokozni a száraztakarmány adagját, **míg 8—10 nap elteltével káros következmény nélkül adható a teljesen száraz takarmány**. Bizonyos, hogy száraz takarmány etetése idején nagyon jó étrendi hatású a takarmányrépa, leveles répafej, répaszelet, majd később a silózott takarmány, de állataink mindennapi levegőztetéséről se szabad megfeledkezni, mely célra tágas kifutó létesítése a legalkalmasabb. A kifutók talaja legyen száraz, rugalmas, részben almozott is.

Az elmondottak figyelembevételével átsegíti a gazdát az őszi átmeneti takarmányozás bajain, azokon a kellemetlen szövődményeken, amelyeket az állatok sokszor a tél közepéig sínylenek s ezért fejlődésükben visszamaradnak, termelésük pedig csökken.

Rövid orvosi tanácsok állattenyésztők részére

Tőgybetegségek.

A tőgybetegségeknek az eddiginél is sokkal nagyobb gazdasági jelentőséget kell tulajdonítanunk. Tudomásunk szerint ugyanis Erdélyben, — de különösen a Bánságban nagyon elterjedtek.

A tőgy gyakori megbetegedésének egyik oka a hivatásával járó rendkívüli igénybevétel. Ennek tudható be az is, hogy rendszerint a sok tejet adó fejőstehén tőgye betegszik meg. A tőgy megbetegedésekor nem elegendő a jelenségnek és a bántalom helyének megállapítása, hanem ki kell deríteni annak okát is, mert csak ennek ismeretével számíthatunk eredményes gyógyításra, ha ugyan a betegség természete ezt egyáltalában lehetővé teszi. A sok tőgybetegség közül gazdastevőreinket az alábbiak érdekelhetik:

Tőgyduzzanat, vizenyős beszűrődés; a legegyszerűbb alakja a tőgybetegségnek, amikor is a tőgy részben, vagy egészben meleg, tészta tapintatú (az ujjbennyomatokat megtartja), érzékeny. Ok nélkül is jelentkezhetik, de legtöbbször döfés, rugás, zúzódás okozza. Az esetek nagy részében a tej összetétele változatlan, néha azonban véres (halvány piros színű) lehet. Rendszerint nem igényel beavatkozást, hamarosan gyógyul.

Sebzés keletkezése. ugyancsak az imént említett okokra vezethető vissza és ha mindössze a bőrre terjed épügy gyógyítandó, mint bármely más folytonossághiány. Ha ellenben a sebzés mélyreható, a tőgy mirigyvesztésére terjedő és belőle tej szivárog, könnyen csatlakozhatik hozzá részleges, vagy általános tőgygyulladás, avagy sipoly (fisztula) marad vissza, mely legtöbbször csak az elapasztás után gyógyul be.

A tőgynek gyulladással megbetegedéseit két csoportra tagolhatjuk u. m. hevenyész és idősült tőgygyulladásra.

Hevenyész gyulladás a tőgy érzékenységevel, duzzadásával és a tej összetételének megváltozásával jár együtt, amennyiben vízszerűvé, vagy nyálkássá válik, benne pelyhes kicsapódás látható, gyakran véres és kellemetlen szagú. Az állapotok közérzete többnyire változatlan ugyan, de nem ritkán láz, bélhurut, vagy ellenkezőleg bélsárgulás sőt egyéb általános megbetegedésre utaló tünetek, köztük elvetélés is kísérheti a betegséget, tekintet nélkül arra, hogy csak egy, vagy több tőgynegyed megbetegedése forog fenn.

Gyógyítására a beteg tőgyrészletre meleg borogatást kell alkalmazni és a feszültséget 2 óránkénti teljes kifejéssel csökkenteni. Célszerű a

tőgyet sótalán disznózsírral is bekenni, mert így a meleg borogatást, de a fejést is könnyebben viseli el az állat. Meleg borogatás készítésére igen alkalmas a puliszka, melyet 1.5—2 cm. egyenletesen vastag rétegben vékony szövetű zacskóba (zsákba) helyezve kell széles szalagok segítségével az ágyékre kötni, úgy, hogy a tőgyet egészen beborítsa. Kétóránkénti megújításkor a puliszka zacskót meleg vízbe kell beáztatni. A víz hőmérséklete ne legyen melegebb mint amilyent a kéz bőre elvisel. Néhány napi gondos kezelésre a bántalom nyom nélkül gyógyul. Gyógyulás jele, ha a tej eredeti összetételét visszanyeri.

Az üszkös tőgygyulladás nem annyira tehekenek, mint inkább juhokon fordul elő és itt bizony járványszerű alakot szokott ölteni. Magas láz és súlyos általános megbetegedés kíséri, melynek során a tőgy és környéke erősen megduzzad. A tőgyön kékesvörös foltok keletkeznek és belőle nem tej, hanem bűzös, véres, barnás folyadék vonható ki. A megbetegedett tőgyrészlet menthetetlenül elhal és leválik, de az esetek nagy többségében a beteg állat vérmérgezésben pusztul el. — Gyógyítását okvetlenül és késedelem nélkül állatorvosra kell bízni.

Az idősült — ragadós — tőgygyulladást (melyet a németek gelber Galt néven ismernek) kétségtelenül gennybaktériumok (Streptococcus láncok) idézik elő, de hajlamosító körülményt képez a rossz, vagy durva fejés is. A baktériumok a trá-

Fajtiszta, fajazonos,
szavatolt csiraképeségű

eredeti erfurti, hollandiai és dániai

Főzék
Zöldség
Virág
Fű

és nemesített
takarmány
és répa

MAGVAK

„TRIFOLINO“

magtermelés és mag-
kereskedésben kaphatók
Kolozsvár, Széchenyi-tér 38.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk.

Árjegyzék ingyen.

gyával és vizelettel szennyezett alomból a bimbócsatornán keresztül jutnak a tőgybe, s a bántalom, mint általában az idősült (krónikus) betegségek lappangva, majdnem észrevétlenül fejlődik. Jelenléte akkor válik ismeretessé, mikor már a tej sós ízű, sárga színű, tejfölszerűen genyessé válik és benne pelyhes zavarodás látható, bár gyanút kelthet az is, hogy a tej lassan de állandóan kevesebb. A tej összetételének változását, nem szokta láz, vagy rosszullét kísélni és talán csak egyik negyed betegszik meg, de van eset rá, hogy a betegséghez hirtelen keletkező magas láz és emésztési zavar is csatlakozik, ami egészen a teljes elapasztásig fennmarad. Az elapasztott negyedben rövidesen a mirigyszövet sorvadása, majd kötőszövet szaporodás következik be, a tőgy húsossá válik és többé nem termel tejet. Ebből az is következik, hogy a megbetegedett tőgynegyed a következő tejelési időszakban is meddő marad.

Gyógyítására, kezdeti szakában naponta öt szöri, mindenkor 5 percig tartó hidegkútvizes lemosást, majd szárazra törlést ezt követőleg alapos dörzsölést és teljes kifejést ajánlanak; azt állítják, hogy 14 napi kezelésre gyógyulás következik, de nem ritka a visszaesés, különösen akkor, ha némi javulás észlelésére a kezelést abbahagyják. Meg lehet kísérlni a két óránkénti kifejést is, amit 10–15 percig tartó kámforolajos alapos

dörzsölés előz meg. Gyógyszeres oldatok tőgybe ömlesztésével is kísérleteznek, de megbízható eredményt nem értek el. Az a tehenet, amelyiknek 2 tőgynegyede elapadt, legjobb húsrá értékesíteni.

A védekezésnek legbecesebb eszköze a megelőzés, mit úgy a tehenek, mint az istállónak tisztántartásával érhetünk el. A védekezés érdekében fejés előtt a tőgyet tisztára kell mosni a fejő egyén pedig ne csak szappannal mossa meg kezét, hanem dörzsölje be vazelinnal, vagy parafinolajjal (tőgykenőccsel) és fejjen marokkal még pedig a tökéletes kifejésig. A tőgyből kifejt első tejsugarakat nem szabad az alomra csurgatni, hanem külön edénybe kell felfogni, majd megsemmisíteni. Idegenből vásárolt tehenet még ha meddő is meg kell vizsgálni. Az egészséges tehen tejében vagy a tőgyből kifejt váladékban nincs genny, sem pelyhes zavarodás.

Már fertőzött nagyobb állományban külön csoport alakítandó az egészséges, a gyanus és a beteg tehenekből s ezeket ilyen sorrendben is kell fejni, gondoskodván arról, hogy a beteg tej megbízható módon megsemmisíttessék. Fertőzött tehenektől származó tej forgalomba hozatalát súlyos büntetés terhe alatt meg kell tiltani, mert az ilyen tej fogyasztása különösen a kis gyermekekre halálos veszedelmet jelent.

Szeghő Dénes.

A „Zöld Mező“-mozgalom Erdélyben.

A zöldmezőgazdálkodás jelentőségének tudatában lapunk hasábjain már több ízben foglalkoztunk ezzel a kérdéssel. Az ügy felszínén tartása érdekében indított mozgalmunkra az anyaországbeli szakkörök is felfigyeltek s örömmel vettük tudomásul, hogy munkánk elismeréseként közvetlenül a változás után megjelentek egyletünkben a Zöld-Mező Szövetség vezetői, hogy rajtunk keresztül érintkezést keressenek az erdélyi kiszgazdákkal.

Hogy szándékaiknak még nagyobb súlyt adjanak, a Zöld-Mező Szövetség részéről maga a Szövetség elnöke **Piukovich József dr.** és **Dóry Lajos** alelnök személyesen jöttek el. Az E.M.G.E. vezetőségével megállapodtak abban, hogy Szövetségük hivatalos lapját, a „Zöld-Mező“ című hetilapot **ingyen küldik 390 gazdakörnek Erdélyben.** Megállapodtak azonkívül az E.M.G.E.-vel abban is, hogy a mozgalom eredményes folytatása érdekében az E.M.G.E.-ben egy zöldmező ügyosztályt állítanak fel s ennek vezetésére szakembert küldenek le az egyletünkhöz. Az összes úrbéres, nemesi, valamint községi legelő közbirtokosságok hivatalból tagjai lesznek ezen újonnan felállított ügyosztálynak, tehát fentemlített közösségek ezután bármikor bizalommal

fordulhatnak ügyosztályunkhoz bármilyen legelő, rét, vagy mesterséges takarmánytermesztés kérdésében.

A Zöld-Mező Szövetség vezetői nem elégedtek meg azonban a központi irodában folytatott tárgyalásokkal, hanem személyesen akarták meglátogatni kiszgazdáinkat s ezért a központban kapott nyomokon elindulva, 14 napig jártak Keletmagyarország, Észak-Nyugat-Erdély és a Székelyföld különböző vidékeit. Most tértek vissza erről a tanulmányútról s legnagyobb megelégedéssel számoltak be arról, hogy megállapították, miszerint Erdély gazdái valóban az E.M.G.E. vezetősége által kitzított úton haladnak. Tapasztalataik alapján megállapították, hogy az eredményes tevékenységre minden remény megvan s ezért elhatározták, hogy teljes munkakedvükkel és minden lehető segítségükkel állanak az erdélyi Zöld-Mező-mozgalom szolgálatára.

Erdély legelő és rétterületeinek kiterjedésénél fogva elsőrendű lehetőségeket nyújt egy nyugati színvonalu állattenyésztés kifejlesztésére. Ennek a lehetőségei most már adva is vannak.

Gyümölcsstermesztésünk új útjai.

Irta: Korponay Kornél

az EMGE Gyümölcészeti Szakosztályának elnöke

Erdély éghajlat és talaj szempontjából a gyümölcsstermesztésre igen alkalmas terület. A földnek ezt az értékes adottságát irányított és tervezett munkával ki is kell tudni használni. Az újjászületett EMGE ezen célkitűzést sem tévesztette soha szemelől, de nem lévén egy megfelelő kereskedelmi szerve, hogy a gyümölcs piacot is megfelelően megszervezze, ezért minden erejével azon volt, hogy gazdáink szaktudását gyarapítsa, a gyümölcsfák ápolását megkedveltesse.

1938 őszén megalakult az EMGE gyümölcsstermelési szakosztálya s a rendkívül zavaros viszonyok ellenére is elég eredményesen működik. Kiadta Török Bálint igazgató „Gyümölcsfák kártevői” című füzetét, mely második kiadását is megérte. Most van kiadás alatt a „Gyümölcsstermelés” című füzet. A szakosztály mindég készséggel állott a tagok rendelkezésére gyümölcsfacsemete szükségleteik beszerzésénél.

1936 óta minden gyümölcsvidéken tartott tanfolyamon voltak gyümölcsstermelési előadások is, amelyekben Erdély gyümölcészeti szakemberei működtek közre. A gyümölcsstermesztő gazdák egyik legnagyobb veszedelme a jégkár. E veszedelemmel járó károk elhárítására tárgyalásokat kezdeményeztünk a biztosítás megszervezésére.

A helyzetünkben történt kedvező változás lehetőségeket nyújt eddigi munkaterületünk kibővítésére és egy szélesebb körű tevékenység megindítására. Céljainkat az alábbi pontokban határozhatjuk meg:

1. Erdély gyümölcsstermelő vidékinek kerületekbe osztása.

2. Minden kerület élére egy gyakorlati szakképzett okleveles kertész kihelyezése.

3. Kerületenként a megfelelő gyümölcsfajták jegyzékelése s a meglévő gyümölcsösöknek lehetőleg ezen fajtákra való átoltása.

4. Egy rovarügyi központ felállítása.

5. Egy meglévő gyümölcsösben a védekezés gyakorlati keresztülvitele, a gazdaságosság számítására.

6. Gyümölcsstermelési munkások gyakorlati kiképzése. (Ezen munkások alatt ténylegesen a gyakorlatban gyümölcsstermesztési munkával foglalkozó egyéneket értünk.)

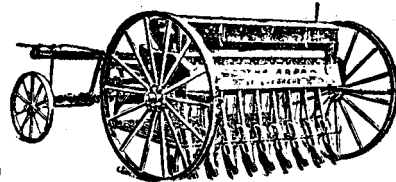
7. A pajzstetű és vörösfoltosodás által tönkrement besztercei szilva helyett kerületenként valamely más alkalmas szilvafajta kísérlet utjáni megállapítása.

8. Az értékesítés előmozdítására kerületenként mintavásárok tartása.

9. A selejtes gyümölcsnek aszalás, szeszfőzés, gyümölcslé, folyékony gyümölcscsésze való feldolgozása végett a nagyobb gyümölcsstermelő vidékeken megfelelő berendezések felállítása.

Egész röviden kb. ezek volnának azok a főfeladatok, melyeket meg kellene oldanunk s amelyek megvalósítására minden tagunk teljes odaadására és erkölcsi és anyagi támogatására szükségünk van. Gyümölcsstermelő gazdatestvéreink eddig is felkerestek érdeklődésükkel és támogattak minden külön kérés nélkül is, mert ezt érdekükben állónak tartották. Ma kérjük, hogy jöjjenek mindnyájan, — munkás kedvvel és áldozatos szívvel, hogy a szebb és nagyobb feladatok elvégzésére erősek és öntudatosak legyünk.

Jó szerszám,
fél munka!

Valami nincs rendjén!

Őn sokat dolgozik, válogatott magot vetett és mégis kevés a termése!

Kellő figyelmet fordít Ön a gazdasági gépeire?

A különböző nagyságban készülő HÖLCZMANN-féle mezőgazdasági gépek: ekék,

VETŐGÉPEK

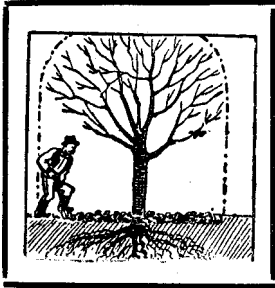
kapálók, dobirosták, permetezők, szőlőűzők, szőlőprések, répavágók, szecskavágók és tengerimorzsolók közismertek, mind jól dolgoznak, olcsók és tartósságuk elismert. — Kérjen még ma ajánlatot!

HÖLCZMANN JÓZSEF

mezőgazdasági gépgyár Nagyká: oly. Szilágymegye

Gyümölcsfatelepités.

Irta: P. Nagy Sándor.

Bizonyára szép számmal vannak olvasóink között olyanok, akik már sokat hallottak, olvastak e kérdésről. Egyesek talán szinte feleslegesnek is tartják, hogy ismét foglalkozunk vele. A „repetitio est mater studiorum“ elve alapján

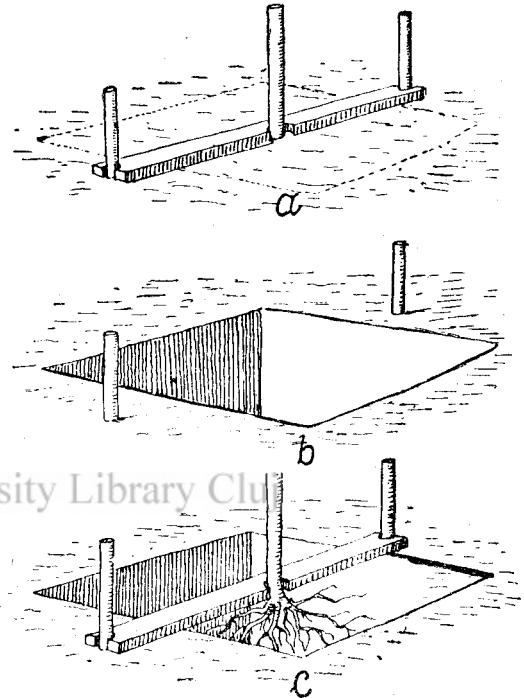
azonban a telepítés rövid összefoglaló megisméltését szükségesnek és hasznosnak tartjuk.

Egy régi magyar közmondás azt tartja, hogy ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát. Ez a közmondás, mint hasonlóan talán semmire sem vonatkozik oly találon, mint a gyümölcsfák telepítésére. A helyesen kiválasztott termőtalaj, éghajlat, fekvés a gyümölcsfaoltvány minősége, fajta megválasztás, talajelőkészítés, ültetés keresztülvitele stb. a fa fejlődésére, termőképességére, egész életére kihat. A rosszul kiválasztott termőhely, végzett munka s különösen a mélyen ültetett fa olyan hiba, amit helyrehozni már sohasem lehet. Az ilyen fával állandóan sok kiadásunk és bosszúságunk van, de öröm és haszon annál kevesebb.

Mikor valaki a gyümölestelepítés gondolatával foglalkozik, számot kell vetnie azzal, hogy azt milyen célból teszi: saját ellátására, avagy kereskedelmi, jövedelmezőség szempontból. Ha az első esetről van szó, akkor a feladat egyszerű, mert nem kell szigorúan tekintettel lenni a talaj minőségére, sem az éghajlatra. A fő cél az, hogy lehetőleg kora nyártól késő őszig fogyasztható gyümölcs legyen a háznál, s eszerint kell az egyes gyümölcsfélék fajtáit megválasztani. Az utóbbi esetben már nagy megfontolást, körültekintést és szakértelmet kíván. Ez esetben már szem előtt kell tartani, hogy vajjon az a terület, amelyet beültetni kívánunk, milyen gyümölcslnemnek és fajtának felel meg legjobban s lehetőleg kevés fajtát ültessünk, hogy minél nagyobb tömeget tudjunk egy fajtából a piacra vinni.

A Magyar Kir. Földmívelésügyi Minisztérium e téren törvénnyel szabályozta a keres-

kedelmi szempontból telepítendő gyümölcsösöket. Engedélyhez köti, szakemberekkel megvizsgáltatja és diktatorikusan megszabja annak a területnek legmegfelelőbb gyümölcslnemét és fajtáját. Most már nekünk is, — hála Istennek, — ehhez kell alkalmazkodnunk, mert nemcsak magunkról, hanem az ország külkereskedelmi előmeneteléről is van szó.

- a) A gödör közepét kijelöljük.
b) A gödröt kiássuk.
c) A fát középre helyezzük.

Ha jól megfontoltuk, hogy talajunknak, éghajlatunknak, értékesítési viszonyainknak stb. milyen gyümölcslnem és fajta felel meg a legjobban, hozzá foghatunk a fa állandó helyének kijelöléséhez, a talaj előkészítéséhez, vagyis a gödrök kiásásához. Előbb azonban azzal is tisztában kell lennünk, hogy mikor ültessünk, hogyan ültessünk, amire az alábbiakban fogunk sorrendben feleletet adni.

Mindenekelőtt ismerjük meg röviden, hogy az egyes gyümölcslnemek milyen talaj és éghajlati viszonyok mellett fejlődnek a

Bächer ekék és féleségei
Melichar vetőgépek

Beszerezhetők:

Bächer-Clayton-Melichar R.T.

Kolozsvár, Arany János-ucca 15.

legjobban, hogy telepítendő gyümölcsösünk minél inkább megfelelhessen a kor követelményeinek.

Közgazdaságilag legelső helyen áll az alma. Az alma általánosságban az éghajlat tekintetében nem igen válogatós. Megterem a száraz, meleg éghajlatu síkvidéken is és a hűvös, csapadékos hegyoldalokon is, csak az egyes vidékeknek legmegfelelőbb fajtákat kell helyesen megválasztani. A meleg, napos helyeken a gyümölcs jobban megszinesedik, cukortartalma is nagyobb, — hűvösebb éghajlat alatt a gyümölcs bár lassabban, de zamatosabban fejlődik. Figyelembe véve az összes körülményeket, általában azt mondhatjuk, hogy száraz, igen meleg fekvésű helyeken inkább a nyári és kora őszi fajtákat, míg hűvösebb, csapadékosabb vidéken inkább a késői és téli almafajtákat ültessük.

A legtöbb almafajta a kevésbé jó talajon is megterem, mégis a legjobb tenyészfeltétele a jól mivelhető, víz átteresztő, de elegendő nyirkos, jó táperőben lévő közepkötöttségű agyagtalaj.

A körtének az almával szemben éghajlat tekintetében már sokkal nagyobb igénye van. A gyümölcs tökéletes kifejlődéséhez több megre és nagyobb napfényre van szüksége. Jó sikerrel inkább a síkvidéken, míg a domboldalokon már csak a déli fekvésben termeszthetők sikerrel.

A csemegeszilvák legjobban fejlődnek a meleg, míg a gazdasági szilvák a hűvösebb éghajlat alatt. Szeretik a mészben gazdag, tápdus, kissé nyirkos agyagtalajt.

A cseresznye meleg fekvést és éghajlatot kíván. Mészben gazdag hegyoldaiokon, száraz levegőben, de talajban megfelelő nyirkosság mellett terem a legjobban.

A meggy már talajban és éghajlatban nem annyira igényes, mint a cseresznye. Hűvös éghajlat alatt a silányabb laza talajon is igen jól terem, de mérsz igénye épen úgy meg van.

A kajszinbarack már annál több meleget kíván, közepkötöttségű, homkos, kissé nyirkos talajon érzi magát legjobban.

Az őszibarack már igen kényes növény, csakis meleg, védett fekvésben termeszthető. Termesztésénél igen fontos tényező, hogy a termelő helyen a talajnak megfelelő alanyokra oltott oltványt szerezzünk be. A mélyrétegű, nem nagyon kötött, megfelelő mérsz tartalom, táplálékban gazdag homok, valamint száraz, meleg talajokra legjobban megfelel a keserű mandulára oltott egyéves oltvány.

A kevésbé mélyrétegű kötöttebb, nyirkosabb talajnál már a St. Julien szilva alanyra oltottakat vesszük igénybe, míg saját

magcsemetéjére oltva, tekintve, hogy gyengébben növekvő fát ad, csakis átteresztő, homkos talajnál jöhet számításba.

A gyümölcsfák telepítésénél, hogy mi mindenre kell még tekintenünk, hogyan viselkednek az oltványok, — a feleletet legközelebbi számunkban fogjuk megadni.

(Folyt. köv.)

LUCERNÁT és más szálás
takarmányt,
CSŐVES és szemes tengerit
felmelegedés nélkül őröl

6 nagyság
már 3 HP.-től.

114

KÁLMÁN JÓZSEF

műszaki és gépkereskedő

BUDAPEST, V. Kálmán-u. 14.

Telefon: 114-006, 117-189.

Rövid visszapillantás és jövőbeli elgondolások.

Észak Erdély hazatérése szőlőbirtok viszonylatban is nagy változásokat idézett elő. Az Erdély Hegyaljai, enyedvidéki, küküllőmenti, szászsebesvidéki, bánági és tordaaranyoskörtényi szőlők román fennhatóság alatt maradtak. Mindössze az érmelléki, szilágysági, besztercei, illetve szászlekenicei borvidékek vannak birtokunkban. Kisküküllő szőlőterületeiből mintegy öt százalék, továbbá a marosmegyei és a jelentéktelenebb kiterjedésű székelykereszur vidéki szőlők maradtak nálunk. A nagyobb kiterjedésű és értékesebb borokat termő vidékeket — mind elvesztettük.

Ez a változás az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet Szőlészeti és Borászati Szakosztályában is egészen új helyzetet teremtett. Épen úgy, mint a földmivelés minden más ágazatában, újra meg kell szervezni a Szőlészeti és Borászati Szakosztályt is. Bár szakosztályunk működési köre a visszacsatolt területen lényegesen korlátozottabb lesz, mégis igen sok tennivalónk akad. Ennek alátámasztására nézzük meg a hivatalos statisztikát. Az 1938. évi összeírás szerint Észak Erdély Magyarországhoz csatolt területén a táblázatban kimutatott területen természetek szőlőt. A számokat figyelve azt látjuk, hogy Szilágyban az oltványszőlővel beültetett terület mellett egyenlő területtel szerepel a direkttermő szőlő. Biharban oltvánnyal beültetett területnek felét teszi ki a direkttermő, míg Szatmár vármegyében majdnem egyenlő mértékben. Jól tudjuk, hogy a direkttermő szőlőterületek milyen silány bort hoznak. Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy fenntartsuk a legutóbbi román szőlőtörvényt, amely halálraítélte a direkttermővel beültetett szőlőterületeket, tehát véget vet a silány

minőségű borok versenyétől és a jóminőségű borok eladását megkönnyíti. Ez a törvény védi a termelők érdekeit és elősegíti a minőségi termelést. Pontos magyar szellemben való végrehajtása lehetővé teszi Erdély világszerte jóhírű és nemzetgazdasági szempontból nagyértékű bortermelésének visszaállítását. Ha ez eljön, a szőlősgazda Edélyben is megkapja fáradságos munkájának és rengeteg befektetésének jutalmát.

Szakosztályunk további célja a már kiépített peronoszporajelző állomások hálózatának kibővítése. Egyesületünknek az 1938. évi 26. és az 1939. évi 30. majd az 1940. évi 14. állomásából, tehát összesen a 70 állomásból mindössze 8 peronoszporajelző állomás esik Észak-Erdély visszatért területére.

Szakosztályunk további célja a termelők pontos összeírása és a termelési anyag közös beszerzése. Az eladás bizonyára könnyebb lesz. Hiszen a visszacsatolt területen két és fél millió a lakosság száma, viszont 30 literes fogyasztási fejadagot számítva, a visszatért terület borszüksége 250.000 hektoliter.

Egyesületünk immár rendelkezni fog a programjának megvalósításához szükséges eszközökkel. Felelős kormánytényezők pedig súlyos feladatok megoldását bízták ránk. Ebből a tevékenységből Szakosztályunk is ki fogja venni az ügryhöz méltó komoly részét.

Dr. Eöry István,
a Szőlészeti és Borászati
Szakosztály elnöke.

Seyfried Ferenc,
előadó.

Kimutatás Észak-Erdély szőlőterületéről és mustterméséről 1938-ban.

	Oltvány szőlő			Őstermő szőlő			Direkttermő			Must-termés összesen		Amerikai alany telep Ha
	Ha	átlag	Összes termés	Ha	átlag	Összes termés	Ha	átlag	Összes termés	átlag	Összes termés	
		hektóliter			hektóliter			hektóliter				
Beszterce-Naszód ...	398	23.4	22.090	34	33.3	200	112	24.6	2.189	23.6	24.479	3
Bihar ...	3 248	39.2	127.353	14	33.8	473	2.107	—	57.316	34.5	185.128	65
Kisküküllő ...	196	33.7	6.608	3	30.2	815	8	23.9	190	33.3	6.880	2
Kolozs ...	—	—	—	194	10.7	2.076	—	—	—	10.7	2.076	—
Maros-Torda ...	1.325	35.6	47.170	66	29.4	1.940	156	30.8	4.806	34.9	53.915	31
Szatmár ...	1.333	39.1	52.120	8	27.3	213	1.095	30.9	33.836	35.4	6.174	36
Szilágy ...	3.096	22.7	70.279	752	25.5	19.176	3.093	25.4	78.562	24.2	168.017	129
Szolnok-Doboka ...	398	29.0	11.542	34	30.2	1.027	112	29.3	3.282	29.1	15.851	3
Udvarhely ...	104	41.3	4.295	6	27.7	166	57	36.2	2.063	39.1	6.524	4

Mezőgazdasági gépek a kisgazdák szolgálatában.

Irta: Nagy Miklós.

A korszerű szántóföldi gazdálkodásnak egyik alapfeltétele a mezőgazdasági gépek használata. Ha ezt az igazságot alaptételnek fogadjuk el, meg kell azt is állapítanunk, hogy néhány évvel ezelőtt még alig beszélhettünk Erdélyben korszerű mezőgazdálkodásról. Aki betekintett egy-két gazdasági udvarba, az láthatta, hogy gazdáink géplettára nem állott egyébből, mint egy ekéből és boronából. Ilyen szerszámokkal nem lehetett boldogulni. Részben a drága kézimunkaerő géppel való pótlására, részben a kézzel el nem végezhető munkák (vetőmagtisztítás, takarmányfelaprítás, talajporhanyító munkálatok stb. stb.) végrehajtására feltétlenül szükség volt gépre. Hiszen minden gazdatestvérünk, aki az „Erdélyi Gazdát” elolvassa, vagy aki tanfolyamot hallgatott gazdával elbeszélget, láthatta, hogy a kukorica négyzetes művelése ma már nem programmpont, hanem valóság, amely teret hódított a legszélesebbkörű rétegekben. Ehhez pedig újfajta gépekre volt szükség.

Ha végignézzük azt a kimutatást, amely a Gazdasági Egylet géposztályának forgalmát tünteti fel, megelégedéssel látjuk, hogy a *mezőgazdaság szükséges mérték szerinti gépesítése igenis beindult Erdélyben. Ezen a listán nem kevesebb mint 31féle gép és gépkatrész szerepel, amelyeket kivétel nélkül kisgazdák vettek meg.* Már pedig ha a román pénzszegény világban gépberuházásra pénzt fordítottak Gazdatestvéreink, az azt jelenti, hogy feltétlenül tudatában voltak annak, hogy *a gép jobb és olcsóbb munkát eredményez.* Nem is beszélve az idei évről, amikor a kézi munkaerő megfizethetetlen volt.

Mi a számokból, gazdatestvéreink a zsebük-ből állapíthatták meg, hogy az utóbbi években a gazdasági gépek drágák voltak. Hogy mégis hozzájuttathassuk tagjainkat a feltétlenül szükséges gépekhez, 1936-ban kedvezményt és váltóhitelt adtunk, később, — mikor pénzünk elfogyott s a gépek ára emelkedett, mint nagybani

vásárlók közvetítettük a gépvásárlásokat s ezzel 5—10% árkülönbözet gazdáink zsebében maradt.

Termény- és vetőmagkiállításainkon a géplerakatok bemutatták készletüket s ezzel módot adtunk gazdáinknak arra, hogy összehasonlítás útján mérlegelhessék, latolgathassák, közösen megbeszélgethessék, hogy melyik gépfajta felel legjobban meg szükségleteiknek. Így vált lehetségessé, hogy, ha most megnézzük gép- és mezőgazdasági eszközközvetítési kimutatásunkat, annyi mindent találunk ott: vetőgépet, lókapát, ekét, kultivátort, burgonyakiszedőt, triórt, rostát, lógereblyét, tengeri vetőgépet, bázsing csövet, kézi vetőgépet, permetező gépet, tejszeparátort, kalapácsos örlőgépet, szecskavágót, répavágót, stb. stb.

Az EMGE eszköz- és gépakciójának három és fél éves eredményeit leginkább talán számokkal tudnánk érzékeltetni, bár ezek nem szemléltethetik az egyre súlyosbodó anyagi helyzetet, melybe gazdáink a legnagyobb erőfeszítés mellett is önhibájukon kívül egyre mélyebben sodródtak bele. 1936 szeptemberétől 1937 októberéig összesen 1,811.061 lej értékben vásároltak gazdáink mezőgazdasági gépeket és eszközöket, míg 1939 márciusától 1940 márciusáig pontosan 3,135.264 lej értékben. 1940 január 1-től a felszabadítást jelentő bécsi döntés napjáig összesen 547.132 lej értékben.

Akik az utóbbi hónapokban mezőgazdasági gépeket vásároltak, tudják, hogy a behozatali vám milyen hatalmas összegekkel drágította meg a beszerzési árakat. Hogy ezek dacára sem lankadt a vásárlási kedv, annak az a bizonyítéka, hogy a gépielő nélkülözhetetlen volt a gazdaságban. Ma nyugati váhatárunk leomlott s a magyar mezőgazdasági gépipar korlátozás nélkül bevonulhat Erdélybe. Az az óriási összeg, ami eddig vámtétel formájában az élősködő román államhatósági emberek zsebében sikkadt el, anélkül, hogy abból magyar közösségünknek a legcsekélyebb haszna is származott volna, az ma az ezeréves Magyarország fundamentumát jelentő magyar gazdarétegek gazdasági és kulturális megerősödését szolgálhatja, s ezzel egy erős magyar jövő alapkövét helyezi le.

Örizd meg szívedet!

Ritkán jön hozzád külön szó, ritkán külön üzenet asszonytestvérem. Most azonban úgy érezzük, szólni kell újra hozzád. Szívhöz — szívvel. Szólnunk kell neked is, akik barátaid vagyunk, hisz annyiszor szól hozzád a hír, az ellenséges pletyka, a rágalom, a rémlátás vagy a gőg hangján. Ugy forrong, változik, hullámzik a világ körülöttünk. Embereinket fölváltva éri csapás vagy áldás, megaláztatás vagy kitüntetés. Nincs óra amikor valamiért örömeben, vagy bánatában el ne szorulna szíved. A szíved: ez a törékeny, érzékeny és egyben legdrágább szervünk. A szíved: a fájni, gyászolni, vérezni tudó, vagy az örömtől égig repeső kincsünk.

Kinek ne lobogna ma szívében örömtűz s kinek ne volna ma gyászolni valója?

Több bánat jutott neked asszonytestvérem, mint öröm? Körülvesz a félelem az ellenséges kósza hír, elveszettnek hiszel mindent és azt mondd, nincs menekvés sehol? Meg van még a szíved, asszonytestvérem, azt senki sem veheti el tőled, addig, amíg te magad oda nem adod. Ha mindenkiből kifosztanak is, ez a kincsöd megmarad a tied számára vigasztalásul.

De vigyázz rá asszonytestvérem, mert mi vagy te szív nélkül? Az erőd, a barátságod, a hited, a szereteted, minden onnan származik és semmi sem marad, ha nem őrzöd meg szíved.

Örizni a szívet pedig annyit jelent, mint távoltartani olyan vihartól, olyan fergetegtől, amelytől lehet. A házi tűzhely mellett gyermek beszéd hallgatásában merülten ezt könnyebb megtenni, mint a kint harcoló férfisorsban. Örizd a szíved! Ha rossz hírek járnak, ne hidd el őket. Ha rágalmat sugnak füledbe, ne add tovább. Ha gyűlöletet szitnak benned, próbálj szeretni. Ha ökölbe

szorulna a kezed, szelidítsd simogatóvá. Ha féldultan, bántottan, csalódottan látod azt az embert, akit melléd rendelt az Isten, önts új bizalmat, új reménységet belé, biztasd újrakezdesre, állj mellette segítség gyanánt. Így őrizd a szíved, mert ha a magadét így őrzöd, megőrzöd az élettársadét is lelki békességben és megőrzöd a gyermekeidét is jobb jövőre.

Nagy öröm tölti be szíved? Ragyogó jövőre reménységét, vagy bizakodást, álmaidnak beteljesülését hozta meg ez az esztendő? Hol van a te szíved asszonytestvérem, kérdezlek téged is? Magadnak, önzésednek tartod, vagy van benne hely mások örömeinek, mások bánatának? Meglátod-e magad körül a tennivalókat, a hétköznapi mindennél fontosabb tennivalóit? Igyekez-e férfitársad figyelmét, lelkét a munkára irányítani és tudsz-e vele együtt hálát adni az Istennek az örömet, ami ért? Tudod-e, hogy a szíved épp úgy megérthet a túlságos nagy öröm, mint a nagy bánat? Örizd te is a szíved örvendező asszony, hogy ne hogy az öröm ártson meg neki, ne hogy felfuvalkodottá, önzővé, hiúvá váljon.

Erdélyi asszonytestvérem, egy a mi szíved. Egyformán örül és egyformán bánkódik. Egyforma sorban vált hasonlóvá, testvérré és ezt a kapcsolatot nem szakíthatja ketté senki addig, amíg mi vigyázunk rá, amíg ki nem szolgáltatjuk magunkat.

Testvérem akár határon innen, akár túl kerültél, ne feledd, hogy a te szíved épsége, ereje, hite, a gyermekeid sorsát, jövőjét hordozza, az élettársadnak erősség és vigasztalás. Asszonytestvéred véd hát közös reményünk, közös jövőnk, igazi erdélyi életünk számára.

Dr. Borbáthné Vajna Éva.

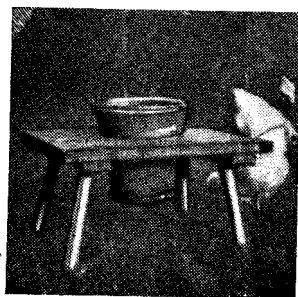
Gazdaasszonyok tanácsadója.

A termények nagy része már eltevésre készen áll és így a kártevők „foga alul” kikerül. A beta-karítás alkalmával, mikor a földből kiszedjük a földben lévő terményeket, igen sok pajor, drótféreg, bagolypillehernyó, vagy báb, lötétű kerül elő. Ezeket gondosan össze kell gyűjteni és meg kell semmisíteni. A káposztaféleken a káposztamolypille, káposztapiloska még mindig pusztít, tehát ha észrevesszük őket, akkor a nap

melegebb óráiban nikotinoldattal (1 hl. szappanosvíz, 100—150 gr. nikotin) permetezzük meg azokat áztatól. A káposztbagolypille hernyója a káposztafej belsejében rág, szedjük ki csipesszel, mert a rágott helyen felgyülemelő ürülék megrothasztja az egész fejet. A levéltetvek a sárgarépa gyökerén gyakran találhatók, a kiszedésnél ezeket a tetves répákat tisztogassuk le, a tetveket pusztítsuk el.

Célszerű majorságítató.

A majorságudvarban cserépaljakat, kis tányérokat, bögréket, vagy lábosokat látunk rendszerint felborulva. Ezek a célszerűnek egyáltalán nem mondható edények szolgálnak itatásra. De hiába

töltögetjük napjában háromszor, négyyszer is tele vízzel vagy drága soványtejjel, mindannyiszor akad egy-egy játékoskedvű csirke, kutyától kergetett macska vagy bódorgó kutya, amely az edényt felborítja s fáradságunk kárba megy. Olyan gazdaságokban, ahol soványtej vagy iró is kerül, a tojójúkoknak ez legkedvesebb itala lesz és tojóképességük fokozására, valamint tollazatuk kifejlésztésére igen kedvező hatással van. Ezért, — hogy az itatóedények kiborítását megakadályozzuk, — helyezzük az itatóedényt egy egyszerű, hulladékfából is összetákolható ásztalkába, lócába vagy fakeretbe olyan módor, amint az a képen látható. Így tisztábban is lehet tartani, nem is borul fel minden percben. Itatóedénynek fényezés cserépedényt vagy bádogvedret használjunk.

Milyen hasznot hajt az angoranyultenyésztés.

Egyik gazdasszony testvérünk az angoranyultenyésztésével foglalkozva arra vonatkozólag, hogy mit nyújt az angoranyul a ház népének, a következőket írja: „Minden napra egy kis csendes örömet, derűt és megelégedést, hogy a reájuk fordított munka nem hiábavaló. Büszkék

vagyunk rájuk és ha vendég jön a házhoz, annak okvetlenül el kell szenvednie a nyulfiókák bemutatásának a szertartását. A gyapjuval rész-

letekben fizetnek, hetenként egyszer. Akkor van a fésülés. Kedves és könnyű munka, megszokták, jól tűrik.“

Az angoranyul gyapjujának értékesítése ma igen kedvező körülmények között történik. A férfiak nem igen érnek rá s nem is mind szeretik az ilyen elég sok utánjárást kívánó pepecselő munkát. De asszonyoknak, leányoknak könnyű és komoly hasznot hajtó foglalkozást jelenthet. Természetesen csak az esetben, ha jófajtajú és célszerűen, alapos gondossággal kezelt nyulakat tartunk. Képünk egy angoranyulnak közepes évi gyapjutermelését tünteti fel. Bárki kiszámíthatja a kép adataiból, hogy mennyi hasznot hajt egyetlen angoranyul, ha tudja, hogy az elsőrendű angoragyapju deka-grammonként 12—16 lej s tudja azt, hogy egy nyúl egy évben körülbelül 27 deka primaminőségű gyapjut termel.

Rövid orvosi tanács

Tíz jótanács a rákról.

1. Aki bőrén vagy a testüregek, nyílások, nyálkahártyáján *kisebbedést*, fekélyt vagy valami *növedéket* észlel, azonnal vizsgálta meg magát orvossal.
2. Aki a mélyebben fekvő szövetekben, testrészekben, a nyakon vagy a mellben *megkeményedést észlel*, haladéktalanul orvossal vizsgálta meg magát.
3. Aki *rendetlen vérezést* vagy *szokatlan kiválasztást* tapasztal, ne mulassa el az orvost felkeresni.
4. Az a felnőtt, aki indokolatlanul testsúlyában veszít, tehát *fogni kezd* és makacs emésztési zavarai vannak, vizsgálta meg magát orvossal.
5. A tudomány mai állása szerint a *rák nem fertőző betegség*.
6. Az a rákos beteg, aki magát kuruzslóra bizza, az elveszett.
7. *Senki se bizzon* erősen hirdetett kuruzsló kenőcsökben, cseppekben, orvosságban. Ezzel csak időt veszít, s épen ez lehet veszélyes.
8. *Műtét-, röntgen- és rádium-sugarak*, ma az *egyedüli biztos* gyógyszerei a ráknak.
9. A kezdődő *rák nem jár fájdalommal*.
10. A kellő időben kezelés alá került rákos beteg remélheti, hogy teljesen meggyógyul. A biztos gyógyulás feltétele a *korai kezelés*.

**MEZŐGAZDASÁGI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
KOLOZSVÁR, HORTHY MIKLÓS-ÚT**

FIÓKÜZLET:

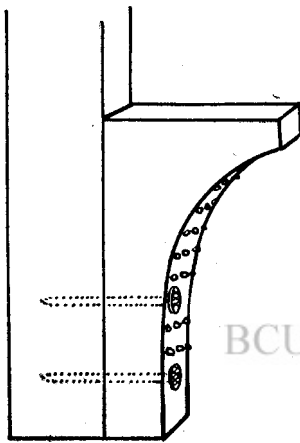
Dés, Zsibó, Bethlen, Zilah, Szilágycseh.

SZAKKÖZLEMÉNYEK

Rovatvezető közleményei.

Rovatunkat eddig részben belföldi, de nagyobbára külföldi tapasztalatok alapján és szaklapokból vett közlések nyomán állítottuk össze. Jelen számunkban egy székely gazdatestvérünk által kieszelt, házilag, úgyszólván a semmiből előállítható egyszerű, de igen praktikus szerszámokat mutatunk be.

Sertéstenyésztés.

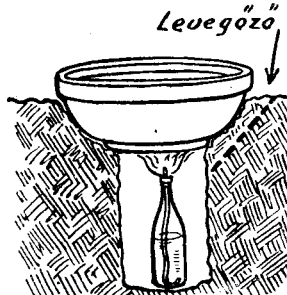
Sertéstenyésztéssel foglalkozó eddigi cikkeinkben több vakaródzó mintát mutattunk be, ezuttal egy használt hidlás vagy foszni deszkából és elhasznált patkószegekből összetehető vakaródzó ívet mutatunk be.

A képhez magyarázat nem is volna szükséges. Ivalakban kivágunk egy foszni-deszkát s a kivágást

kiverjük elhasznált patkószegekkel. Az így elkészített vakaródzóívet odarögzítjük a kijárás valamelyik gerendájához.

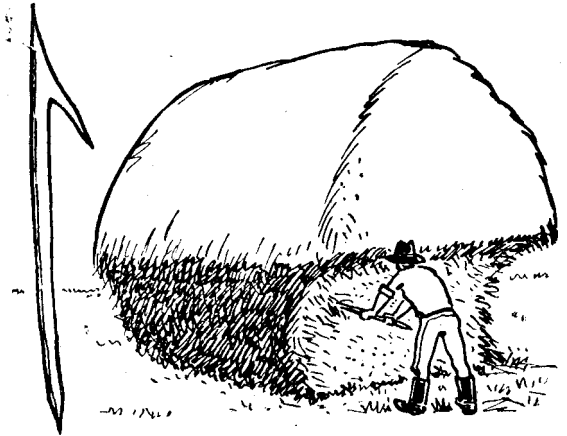
Fagymentes majorságítató.

Amilyen tél a tavaly volt, a majorság itatása bizony elég gondot okozott. Tízszor is befagyott naponta az itatóvíz. Ezt elkerülendő, egy olyan melegíthető itatót készítettünk, amilyen a mellékelt képen látható. Az itatóedényt kb. feléig beássuk a földbe, alája pedig egy heugeralakú lyukat ásunk s ide helyezzük be a lámpabéllel ellátott petróleummal megtöltött sörös üveget. Vigyázni kell arra, hogy a lyukba levegő juthasson, mert ellenkező esetben a láng kialszik. Nagyon hideg napokon alágyujtunk az itatóedénynek s ezzel megakadályozzuk a víz befagyását.

Takarmányozás-almozás.

A legtöbb kisgazda udvarában nem fogy el naponta 3—4 villánál több szalma. Ha ilyen kis mennyiségeket kell levenni a kaszalyból, bizony igen sokat ázik a vágófelület alatt a takarmány. Ezért a szalmavágó helyett Székelyföldön sok helyütt úgynevezett szalmatépő ágast használnak. Egy jó kétujjnyi vastag elágazó

ágat kampó formájában visszavágunk, a végét kihegyezzük, beszúrjuk a kazalba s amikor visszahúzzuk, magával tépi a szalmát. A lépést természetesen először alulról kezdjük, mert ha felülről kezdenők, az alatta lévő szalma beázna. Mellékelt képünkön egy ilyen kazaltépő ágast és tépővel megkezdett kazalt mutatunk be.

Romlott gyümölcs.

Miért árt a hullott gyümölcs? A gyümölcs-idegyben nagyon általános bélhurut jelentések különösen a gyermekeknél sok bajt okoznak. A gondos szülő rendszerint az éretlen gyümölcsöt okolja, pedig a bajnak többnyire nem az az oka. A gyermek a lehullott ütődött gyümölcsöt szedi össze előszeretettel. Az pedig többnyire nemcsak sérült, hanem a lehullás következtében földrögöcskék és fűszálak hatolnak bele. Az ilyen sérüléssel a gyümölcs húsa megfertőződik. Nemcsak a földben rejlő baktériumok, hanem különösen betokozódott fonalférgesek jutnak bele s ezek okozzák a különböző hasmenéses jelenségeket. Ezek a férgesek több fajhoz tartozhatnak és csak alkalmi élősködők. Éppen ezért káros behatásukat orvosai szempontból nem ismerjük kellőleg. Annyit azonban figyelmeztetésül mindenkinek ajánlhatunk, hogy főleg az ütődött sáros vagy földes gyümölcstől tartózkodjunk, azt gondosan tisztítsa le és lehetőleg csak főzés után fogyassza el. Gyermekeinket pedig tartóztassuk vissza a hullott gyümölcs fogyasztásától. Szilády Zoltán dr.

„Sírni és örülni egyszerre hogy lehet?”

A felszabadulás örömnappja óta a levelek áradata érkezik napról-napra az EMGE postáján Erdély különböző részéből. Ezek a levelek a lelkek mélyén élő érzések keresetlen szavaival mondják el gazdatestvéreink örömét. A legszivesebben valamennyit kinyomatnók, hadd hirdesse minden ilyen írás a nyilvánosság előtt is az erdélyi magyar falvak népének érzésvilágát. Álljanak itt az alábbi pár sorban példaként Cs. Károly István ombódi és Kádár István nyujtódi kisgazda, EMGE alelnökök levelei, akik többek között a következőket írták szerkesztőségünk címére:

Örömnepet ültünk, — az ünnepek ünnepét. Arcunk örömtelt és vidám, lelkünk felángol, képzeletünk a magasbaszárnyal, de szívünket, valami fájó érzés gyötri: lelki szemünk tétovázva néz, keresi közülünk elmaradt drága, édes magyar gazdatestvéreinket. Lehet-e nagyobb fájdalom a szívnek, amikor a testvérnek a testvértől búcsuznia kellett. Sírni és örülni egyszerre hogy lehet?! És lássátok gazdatestvéreik; Ti is tanuim vagytok, hogy ez mégis így lehet. Mert a magyar gazda örökké remél és hisz. Reménykedik amikor a természet ölen végzi terhes, de áldásos munkáját, hiszi megingathatatlanul, hogy a jó Isten mindenütt és mindenben vele van és áldásával ajándékozza meg azt, aki csak Ő benne bizik. Gazdatestvéreik, kettőzött erővel és szorgalommal folytassuk tovább a nemes munkát, hiszen megtanultuk, hogy kitartó szorgalommal, kellő ismeretek birtokában kisebb területen is lehet többet, — jobbat termelni. Dolgozzunk tehát tovább teljes bizalommal, erős hittel, mert hisszük és valljuk, hogy újra ismét találkozunk.

Gazdatestvéreik, lelki szememmel már látlak is Titeket, látom, hogy mellettem és körülöttem álltok, karjainkat emeljük az ég felé s kiáltjuk mindannyian: Éljen az édes, drága magyar Hazánk és benne az EMGE örökké.

Ombód, 1940. szeptember 26.

CS. KÁROLY ISTVÁN.

KEDVES GAZDATÁRSÁK!

A várva várt óra ütött.

A bécsi döntés valóra váltotta álmaink egyrészét.

Nem írok én most örömről, boldogságról, az ugysis szívünkben van.

Az új élet küszöbén szeretettel üdvözlöm Kedves Gazdatestvéreimet a boldog Magyarországon, bár közben fájó szívvel gondolok a túl maradt gazdatestvéreinkre, kik az ezeréves magyar földért és magyarságukért tovább is kénytelenek túrni az idegen önkényt.

Visszagondolok a két évtizedes keserves munkánkra, amihez a föld és fajszeretet adott nekünk erőt a sok gáncsolás között és Vezérünk bölcs irányításának köszönhetjük, hogy az utóbbi években annyira megerősödhetett az E. M. G. E. és most viharedzeten térhetünk vissza szeretett Hazánk anyai keblére. Ezentúl nem bizalmatlanság és gyanúsításban lesz részünk, hanem segítségre számíthatunk. Kötelességünk is nekünk ezt a segítő kezet megragadni és a húsz év fáradalmait elfeledve, még nagyobb lendülettel dolgozni és haladni a megkezdett úton, mert romániai viszonylatban fejlett volt mezőgazdaságunk, de most az előrehaladt magyar gazdasági rendszerrel is fel kell vennünk a versenyt.

Folytassuk az E. M. G. E. keretében továbbra is a komoly politika-mentes munkát!

Feledjük a multat és dolgozzunk a jelenért és a jövőért saját magunk érdekében és az ország felvirágoztatásáért!

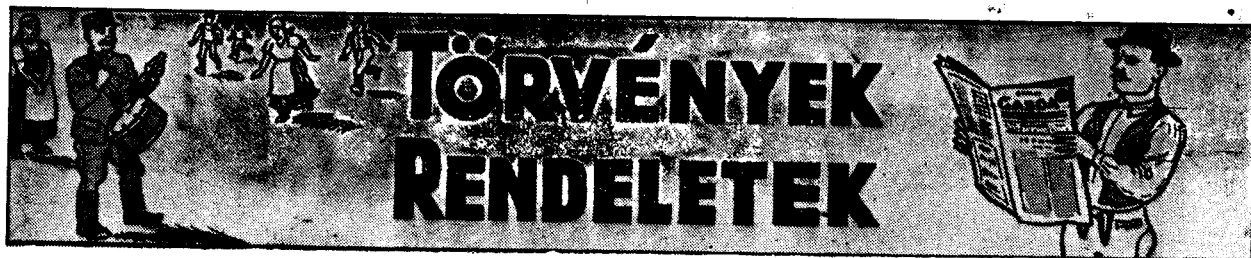
Kádár István kisgazda, az EMGE alelnöke.

**Törzsökös keresztény, magyar cég!
Magyar Erdészeti és Kertészeti Vállalat.**

NEUMAYR és TÁRSA
faiskolák és magkereskedése
ZALAEGERSZEG

A legmegbízhatóbb minőségben szállít a legnagyobb távolságra is minden fajta erdészeti csemetékét, haszon- és díszfákat, díszfenyőket, cserjéket, rózsákat és magvakat!

Árjegyzék ingyen! — Nagyobb szükséglet esetén levélben teszünk előnyarájánlatot! 120

Az Erdélyi Gazda ismerteti a gazdaközöniséget érdeklő törvényeket.

Irta: Dr. Asztalos Sándor.

A sűrűn váltakozó kormányok mindig más szakembereinek elképzelései a román törvényhozásban olyan sajátos rendszert eredményeztek, hogy bizonyos kérdésekben még a szakemberek, — legtöbb esetben még a gyakorló ügyvédek sem tudták megmondani, hogy mi a vonatkozó törvényes intézkedés. Ennek a rendszernek a hátrányát mindenki megérezte, mert hiszen attól a pillanattól kezdve, amikor egy állam a gazdasági élet minden ágába az irányított gazdasági rendszert vezeti be, minden termelőnek és fogyasztónak ismernie kell az illető termelési ágra vonatkozó intézkedéseket.

Ennek a helyzetnek a kellő felismerése tette szükségessé az *Erdélyi Gazda* „Törvények-rendeletek“ című rovatának, majd a „Jogi Melléklet“nek szerkesztését és kiadását. Ezekben egyesületünk azt a célt kívánta szolgálni, hogy a mezőgazdaságra vonatkozó törvényes intézkedéseket a gazdatársadalommal megismertesse és így lehetővé tegye a tájékoztatatlanság miatt előálló kellemetlenségek megelőzését.

Az irányított gazdálkodás rendszere ma már nemcsak Romániában nyer alkalmazást, hanem Európa legtöbb államában is. Hiszen minden államnak az az érdeke, hogy minél többet termeljen és így minél kevesebb árut kelljen külföldről behoznia. Ezt a rendszert Magyarország is alkalmazza és így természetes, hogy legalább úgy kell ismernünk Magyarország törvényeit, mint amennyire ismertük eddig a románokat. Sőt talán még jobban, mert a magyar törvényeket kivétel nélkül végrehajtják, míg a multban igen gyakran találkoztunk olyan intézkedésekkel, amelyeket a gyakorlatban soha sem vezettek a románok keresztül.

Erdély egy részének az anyaországhoz történő visszatérése után tehát gazdáink nemcsak, hogy nem nélkülözhetik az *Erdélyi Gazda* „Törvények-Rendeletek“ című rovatát, hanem erre fokozott mértékben van rá szükségük. Minden újabb törvény egy egész rendszer egy-egy állomását jelenti és hogyha csak egy-egy rendeletet

vagy törvényt ismer valaki, tájékozatlanul áll, míg meg nem ismeri az egész rendszert. A 22 éves idegen uralom megakadályozott bennünket abban, hogy a magyarországi törvényhozási rendszert megismerhessük. Épen ezért minden újabb intézkedésnél szükséges lesz röviden ismertetnünk az ugyanabba a témakörbe tartozó megelőző intézkedéseket ahhoz, hogy az újabb rendelet vagy törvény szándékát és okait, valamint végrehajtási módját megismerhessük. Ugyanakkor néhány szóban rámutatunk a román és magyar törvény között mutatkozó különbségre. Rovatunkat ezért kellőképpen kibővítettük.

Ma a magyar kormány rendelete értelmében az *anyaországhoz visszacsatolt részeken azok a román törvények vannak érvényben, amelyek a bécsi döntés napján ezeken a területeken alkalmazásban voltak*. Mai számunkban tehát egyelőre nem ismertetünk magyar törvényeket, hanem bevárjuk, míg a kormány egyes gazdasági törvények hatályát kiterjeszti a visszatért területekre.

Tájékoztatás végett bejelentjük, hogy a magyar kormány a román mezőgazdasági kamarákat nem tartja meg eddigi szervezetükben, hanem azok hatáskörét az *Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletre* ruházza. *Ilyenformán egyesületünk az anyaországhoz visszacsatolt részeken a mezőgazdasági kamarák eddigi hatásköre tekintetében, mint hivatalos szerv rendelkezik.*

Felhívás!

Kérjük Gazdatestvéreinket, hogy mindazok, akiknek az Erdélyi Gazdát nem küldtük egész pontos címre, szíveskedjenek haladéktalanul bejelenteni a következőket: **Helység, utolsó pósta, vármegye, utca, házszám.** Különösen kérjük városban lakó tagjainkat, hogy uccájuk magyar nevét azonnal közöljék kiadóhivatalunkkal.

SZERKESZTŐSÉG.

A katonai közigazgatás gazdákat érdeklő rendelkezései.

Északerdély visszatért területén három hadsereg végezte a megszállást és három katonai közigazgatási csoport látta el a terület közigazgatását. Ujabb rendelkezés értelmében a három katonai közigazgatási csoportot összevonták és Kolozsvár székhellyel az I-ső Hadsereg központilag intézi Északerdély közigazgatását. Az első hadsereg közigazgatási csoportja már is megkezdte működését. A földművelésügyi minisztérium az erdélyi hadsereg közigazgatási csoportjához *Mudrony Ferenc* miniszteri tanácsost és *Balogh Vilmos* miniszteri osztálytanácsost osztotta be s bizta meg a földművelésügyi kérdések irányításával.

A földművelésügyi minisztérium további szervei a következők: Minden vármegyében a vármegyei katonai közigazgatási csoport mellé m. kir. gazdasági felügyelők nyertek beosztást, akik gazdatestvéreinknek minden gazdaságot érintő kérdésben rendelkezésükre állanak. Ezenkívül minden járásban a járási katonai közigazgatás mellé az EMGE előterjesztésére, járási gazdasági felügyelőket nevez ki és ezek intézik a falvakban felvetődő különböző gazdasági kérdéseket. Gazdatestvéreink tehát a járási gazdasági felügyelőkhöz forduljanak, akik ügyeiket és kéréseiket előterjesztik a katonai közigazgatás parancsnokának.

Az őszi gazdasági munkák és vetőmag biztosítása iránt érdeklődésünkre illetékes köröktől a következő felvilágosítást nyertük.

A katonai közigazgatási csoport összeiratta a gazdasági felügyelők útján az őszi vetésnél hiányzó búza vetőmag mennyiségét. A minisztérium valószínűleg 500 vagon búzát bocsájt a visszacsatolt területen lévő gazdatársaink rendelkezésére, melyből 280 vagon már utban is van. Az ősibúza vetőmag szétosztását az illetékes járási katonai parancsnokságok végzik a beosztott járási gazdasági felügyelő segítségével. A kiosztásra kerülő búzavetőmag jó minőségű fajtákból áll. A megkésett őszi munkák elvégzésére a Szociális Misszió 60 traktort vásárolt és október hó folyamán valószínűen mindenütt megkezdik a munkát. Továbbá a hadsereg lovait is a gazdák rendelkezésére bocsájtják. Kérvenyezni a járási gazdasági felügyelők útján kell.

A kolozsvári Gazdasági Akadémia, továbbá a visszacsatolt területen működő gazdasági iskolák sorsáról az alábbi felvilágosítást kaptuk:

A földművelési minisztérium illetékes szakoktatási közegei *Csiki László* gazd. akadémiai tanár vezetésével már a helyszínén tanulmányozzák a szakoktatás kérdését. A kolozsvári Gazdasági Akadémián már folynak az átvételi munkálatok. Tudomásul szolgál, hogy a román fennhatóság alatt mint a temesvári műegyetem mezőgazdasági fakultása működött, az az új kormányzat alatt valószínűleg visszakerül a földművelésügyi minisztérium hatáskörébe, amint az a háború előtt is volt. A többi szakiskolákra vonatkozóan a bihardiószegei és a csikszeredai valószínűleg gazdasági fiú-szakiskola lesz, míg a széki gazdasági szakiskola, melyet a románok női gazdasági iskolának alakítottak át, esetleg megmarad női gazdasági iskolának. A szakoktatás kérdése azonban még nincs végérvényesen eldöntve, hiszen még csak az átvételek vannak folyamatban. A földművelésügyi kormányzat mindent elkövet, hogy a mezőgazdasági szakoktatásban is zökkenésmentesen biztosítsák az átmenetet.

A m. kir. földművelési kísérletügytől szintén megérkeztek a szakemberek és *Riegler József* kísérletügyi adjunktus vezetésével megkezdtek a tudományos intézetek átvételét, továbbá az előmunkálatokat, hogy mielőbb üzembe helyezhessék az intézményeket. Itt különösen nagy nehézségekkel találkoztak. A kolozsvári vetőmagvizsgáló és magnemesítő állomás minden felszerelését elmenekítették s így azt az Anyaországból kell mielőbb pótolni.

Végezetül tudomására hozzuk gazdatestvéreinknek, hogy a magyar-román jóvátételi bizottság tárgyalása folytán nagyszámu rekvirált ló került visszaadásra. A lovak zömét a feleki határon adják át, — eddig 9000 darabot — megfelelő kimutatás kíséretében, melyben feltüntetik az átadott ló tulajdonosának nevét és a községet. A lovak további szétosztását az illetékes vármegyei katonai közigazgatás végzi az alárendelt gazdasági felügyelők útján.

Gazdaifjak szervezkedjünk!

A bécsi döntés után visszakerültünk az anyaországhoz! Örökre és elválaszthatatlanul. Így értesültünk közvetlenül a döntés után magyar ujságjainkból. De amikor ténylegesen megláttuk az anyaország első fiait, a magyar honvédeket, amint rendezett sorokban korszerű felszereléssel jöttek-jöttek végnélküli sorokban, arra ébredtünk, hogy „új országba“ kerültünk. Mi erdélyi magyar ifjak nem emlékezünk a régi Magyarországra, csupán hallomásból ismertük a régi rendet. Szüleink belénk oltották a hazaszeretetet s a román megszállást csak átmenetinek tekintettük, de Magyarországot, a magyar uralmat mindig egy „új országnak“ képeltük.

Most itt az „új ország“, titkon szót álmaink, melyek teljesülésében tántoríthatatlanul bízunk, valóra vált. Minden megváltozott. Az erőszakos csendőrbasáskodás helyett a rend és jogbiztonság került uralomra s ha elbeszélgettünk magyar honvédtársainkkal, csodálattal láttuk azt a lelkesedést, ami az azelőtti katonákból, még a román anyanyelvű testvéreinkből is annyira hiányzott. A magyar honvéd hazafias lelkesedéssel teljesítette kötelességét, a parancsban „hivatást“ látott és ez a kötelességtudás kell minket is áthasson az „új országban“.

A megváltozott világban új szervezkedési lehetőség nyílik a magyar gazdaifjak számára. A jövő nemzedéke szabadon ápolhatja a nemeslelkű őseinktől reánk bízott vagyont, az E. M. G. E.-t. Egyesületünk nem önmagáért van, hanem az itt élő egész magyar gazdatársadalomért. Milyen hatalmas erkölcsi erő rejlik szervezetünkben, ha ügyesen és bátran megfogjuk a munkát. A kényszerű katonáskodás és a véget nem érő katonai behívásoknak; „koncentrációknak“ vége. Itt az alkalom, hogy valóra váltsuk nagy elnökünk, dr. Szász Pál útmutatásait.

„A kisgazdától felfelé építve kell haladjon a szervezés munkája. A vezetők kötelessége az, hogy minél gyakrabban látogassák a falvakat és tudásukkal, irányításukkal legyenek segítségére leszegényedett népiünknek.“

„Ma nem a szavak idejét éljük, és a lelkesedés is csak úgy ér valamit, ha nyomban a zívós, kitartó és kemény munka következik.“

Magyar ifjú gazdatestvéreim szervezkedjünk!

A gazdaifjak haladéktalanul lépjenek be az E. M. G. E.-be s a falusi gazdakörökbe. Mutassák meg, hogy mire képesek, hogy fajtájuk nyugodtan építheti munkájukon a jövőjét. Tudnak s akarnak a közösségért dolgozni. Munká-

ban és jó példával járnak elől. Erősítsék meg a gazdakört, vagy ha nines, alakítsák meg. Terjesszék az Erdélyi Gazdát!

Ezután már számonkérlik és számon kérhetik tőlünk az időt! Az időt, hogy benne mit végeztünk.

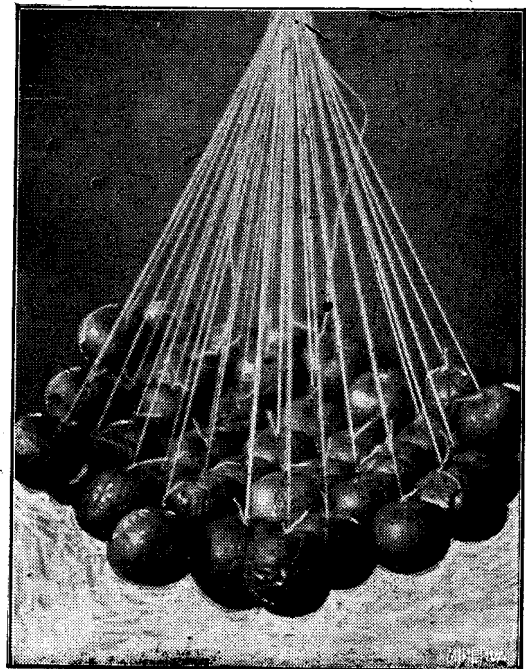
Tanuljuk meg.

Karókészítés a svédhuzalhoz.

A karót 230—250 cm hosszúra, 6—7—8 cm vastagra vesszük. Alsó felét meghegyezzük, felső felét legömbölyítjük. Alul 50 cm-nyire bekátrányozzuk, majd innen 70 cm-re kézi harsafürésszel egy vágást teszünk, mely menedékehaladjon kb. 1 cm mélységig. Ide jön az első szál drót. Ettől 40—45 cm távolságra egy másik s ettől újra 40—45 cm-re egy harmadik btvágást csinálunk. Ezekbe jönnek a második és harmadik drótszál.

Kézügyesség kell hozzá, de nem kell érte készpénz, mint a szegért, s nem is vágja a drótot.

Az alma téli eltevésének egyik módja.

Északerdélyben a mezőgazdasági kamarák ügyköréhez tartozó teendőket további intézkedésig az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet látja el.

A Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium 1940. szeptember hó 28-án kelt 191.745. számú leiratával értesítette az EMGE elnökségét, hogy a Magyar Királyi Fővezérséghez átiratot intézett, melyben felkérte arra, hogy a visszatért erdélyi területeken alakított mezőgazdasági kamarák működését további intézkedésig függesse fel.

A minisztériumi leirat értelmében a mezőgazdasági kamarák ügyköréhez tartozó teendőket, további intézkedésig az egyesület látja el s ugyancsak az EMGE nyer megbízatást a kamarák vagyongazdálkodására is.

Gazdakörök, nincs akadály!

Irta: Paull Kamil, EMGE vándor-tanár.

Régi, ismert szólásmóddal kezdem: segíts magadon, s az Isten is megsegít! Bizonyos, hogyha ezt az igazságot már régebben értelmünkbe vessük, megfogadjuk, követjük és aszerint cselekszünk — nem lett volna olyan súlyos a megpróbáltatás. Valamivel könnyebben viseltük volna el történelmünknek kisebbségi szakaszát, valamivel előbbre jutottunk volna a mi belső életünk megszervezésével.

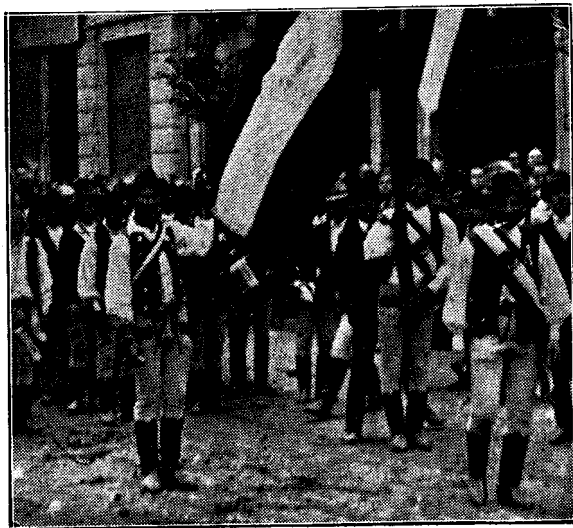
A magyar ember egyik sajátos vonása, hogy mindent az államtól vár. Azt hiszi és feltételezi, hogy az államkeretbe szervezett társadalom kötelességszerűen biztosítja a megélhetés előfeltételeit. Ez a szellem, ez a felfogás mindennek, csak

éppen egészségesnek nem mondható. Az egészséges életfelfogás azt parancsolja, hogy a társadalom és annak különböző foglalkozási ágai szervezkedjenek, gondoskodjanak önmagukról s így az államtól csak olyan mértékben várjanak segítséget, amennyiben azt saját maguk nem tudják pótolni.

Az 1918. után következő idők meggyőzhettek arról, hogy az erdélyi magyar gazdatársadalom sorsának jobbrafordulását elsősorban saját erejére építheti. Többet és jobbat akart termelni, nemzeti vagyonát gyarapítani, utódainak jövőjéről gondoskodni? Vajon mindezt, ami egyben egy nép jövőbeli fennmaradásának a biztosítója — megkaphatta-e a román államtól? tudjuk, hogy nem, hiszen benne éltünk, s vállainkra az idegen uralom keresztje nehezedett. Ezért született meg az a nemzetiépítő gondolat, hogy Erdély magyar gazdáit, de különösen a kisgazdákat, közösségi szervezetbe kell tömöríteni, hogy ellenállóvá tihessük s építő munkára serkentsük.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet a keresztény magyar öntudatot és alkotó erőt sorakoztatta fel a romboló szándékok ellen.

Az EMGE kiépítette a maga szervezeti hálózatát és többszáz községben teremtette meg a helyi gazdaközösségek intézményes formáit, a gazdaköröket. Egyes helyeken azonban nehezen indultak és talán még nehezebben is dolgoztak. Mi volt ennek az oka? Ezek a gazdák csak a sült galambot várták, ajándékot könyöradományt, idegen segítséget, ingyen gépet, ingyen vetőmagot, ingyen tenyészállatot. Hiányzott a gazdákból az összetartás, a közös és erős akarat és hiányzott az áldozatkészség. Sajnálták a fillére-

Igy vonult fel a magyar falu Kormányzó Urunk fogadásán

ket a közös célra, a közös gép, vetőmag, tenyész-állat alapra, sőt még azt a jelentéktelen 20–25 lejes tagsági díjat sem voltak hajlandók fizetni. Nem azért, mert nem futotta, hanem inkább azért, mert nem látták be annak szükségességét. Ugy gondolták, hogy jó lesz az ügy, ahogy van s aztán majd lesz valami. Ugyanakkor folyt a pénz alkoholra, dohányra, s minden olyasmire, ami bizony kevésbé nevezhető hasznos dolognak. Végül pedig a tehetetlenséget azzal magyarázták, hogy nincs gyülekezési szabadság.

Milyen szerencse, hogy ezzel a beteg felfogással csak elvétve találkoztunk. És milyen isteni ajándék, hogy a gazdakörök jelentős többsége másképen látta feladatait. Mindezt legjobban bizonyítják azok a nehézségek ellenére is dolgozó gazdakörök, amelyek évről-évre nagyobb eredményeket értek el és alakították át rossz és burjántermő határait, bőséges termővidékekké. Csak egy példát említek: Küküllődombó 2.000 lakósu szintiszta magyar község. Vezetőjük a pap, a tanító és egy amerikát járt kiscgazda, akik nem állásnak minősítették ezt a foglalkozást, hanem kötelességnek, — kéz a kézben, önzetlenül vállvetve dolgoztak. Tanítottak és példát szolgáltatnak népük érdekében.

Közösségi munkájuk eredménye, hogy megalkulásuk után már az első évben volt szakönyvtárunk a másodikban már kérték az EMGE-től a téli tanfolyamot. Azóta négy év telt el. Ma a gazdakörnek öt vetőgépe, szelektora, triórje, Sack-ekéje, lókapája, egy tisztavérű szimmentáli bikája, állattenyésztési szindikátusa, hitelszövet-

Kalotaszegi leányok és asszonyok festői népviseletben várják Magyarországi Kormányzójának érkezését.

kezete és tejsarnoka van. Gépeikkel és nemesített vetőmagcserejükkel már is megközelítették a legnagyobb terméseredményeket. Sikerült gazdanapot rendeztek, terméskiállítást és ezek jövedelméből újabb gépeket tudtak vásárolni. Öt év szorgalmának és gazdaközösségi munkájának a gyümölcse és eredménye. Olyan időkben, amikor a körülmények egész sora állta útját a magyar szervezkedésnek. Gyönyörű munkát végeztek, mert egyek voltak az akaratban, mert meg volt bennük az áldozatkészség és mert érezték, hogy jövőt építenek.

Most, hogy a történelmi sorsforduló igazságot szolgáltatott Erdély egyik részének, nincs akadálya a gazdaköri munkának, a gazdaköri életnek. A kötelesség alól, a nemzet egyöntetű akaratától alól nincs, de nem is lehet kivétel. És senki még csak gondolatba se tételje fel, hogy csak a kisebbségi helyzetben volt parancsoló szükség a magyar gazdatársadalom beszerzésére és közösségi munkájára. Ma talán fokozottabb mértékben, mint valaha! Hazánkat és államunkat támogatnunk és erősíteniünk kell s nem pedig mindent tőle várni. A haza is csak olyan mértékben teljesítheti fiai iránti kötelességeit, amilyen munkát azok végeznek s amilyen áldozatkészséget bizonyítanak.

Az EMGE az új lehetőségek birtokában minden erejével arra törekszik, hogy valamennyi gazdaköre cselekvő, tartalmas és munkás legyen. És rendületlenül hisszük, hogy népünk egyöntetű akaratával így is lesz!

A falu ünnepi öltözetben várja a Legfőbb Hadúrát.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triórök

KLUSCH JÁNOS KOLOZSVÁR, Honvéd-uca 113. szám. — Telefon: 26-45.

„Tartson meg az EMGE bennünket továbbra is védelmében.“

Biharmegye magyar gazdatársadalma hitet tesz közösségi szervezete mellett.

Az első napok tájékozatlanságában megtévesztő hír jutott el a volt trianoni határ falvaiba. Bihar és Szatmár megye egyes községeiben „azt hallották“, hogy az ott élő gazdatestvéreinket, illetve EMGE tagjainkat más gazdasági szervezethez kapcsolnák. Szinte felesleges hangsúlyoznunk, hogy a fellevés amellett nélkülözi a komoly alapot, úgy az EMGE elnökségének, valamint kormányzatunk felelős tényezőinek kezdetétől fogva az volt a határozott nézete, hogy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet nemcsak, hogy tovább folytatja tevékenységét, hanem az új helyzetben rendelkezésére álló valamennyi eszköz birtokában a jövőben még szélesebb területen és az ediginél jóval jelentősebb munkát fog kifejtetni.

Dr. Szász Pál, az EMGE elnöke.

De mindettől függetlenül az EMGE jövőbeli szerepét és magatartását illetőleg az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet hivatott eldönteni. Ez a szervezet ugyanis szilárd népi alapokon nyugvó és a magyar gazdák és kisgazdák ezreit egybekapcsoló intézmény. Sorsáról tehát a beszervezett magyar gazdaréteg hivatott véleményt nyilvánítani. És hogy ennek az öntudatos gazdabornak mi a véleménye, hogyan látja helyzetét a jövő sorsának alakulását, álljon itt szemléltetőnek néhány megnyilatkozás, amit biharmegyei gazdatestvéreinktől hozott a posta:

„Bihart ne szakítsák le az EMGE-től!“

„Biharmegyei Gazdasági Egylet.

Az E. M. G. E. Elnökségének,

Kolozsvár.

A Biharmegyei Gazdasági Egylet és az össze biharmegyei gazdakörök képviselői folyó hó 22-én megtartott értekezletén Molnár György a szalontai gazdakör elnöke a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki a közös értekezlet határozatiilag az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet felé való hűség ragaszkodását, melyet a neve-

Gr. Teleki Béla, az EMGE alelnöke.

zett egylet a husz éves elnyomatás alatt való munkájával a legteljesebb mértékben kiérdemelt. A gazdakörök kéri az értekezletet, hogy hasson oda, mikép az a viszony, amely ezideig az EMGE-vel fennállott, továbbra is fentartassék, mert az EMGE-től elszakadni nem akarnak.

Biharmegyei gazdaközönsége úgy értesült, hogy az EMGE-re fog ruháztatni a mezőgazdasági kamara munkája Erdély területén. Kéri tehát, hogy Biharvármegyének Magyarországhoz most visszakerült része Nagyvárad városával együtt ne szakítsák el az EMGE-től, hanem vele további szerves összeköttetésbe maradjon, mint Erdély többi része.

Ezen kérés indokolása az, hogy a vármegyei gazdakörök a husz esztendő szomorú rabság idején az EMGE védőszárnyai alatt mindenkor a kisgazdák érdekeit hordozták. Az EMGE munkáját olyan odaadó módon végezte, hogy egyetlen más szervezet sem tehetné volna azt hűségesebben, miért is az EMGE-hez való ragaszkodásuknak ezton is kifejezést óhajtanak adni, miről kéri az EMGE Elnökségének értesítését.

Ezen határozati javaslatot az értekezlet egyhanguan elfogadta, ahhoz elnök hozzájárulván azt határozatként mondotta ki.

Kelt Nagyváradon, 1940. szeptember 22-én.

Koppány
főtitkár.

Markovits Kálmán,
a Biharmegyei Gazdasági Egylet
elnöke.

„Ilyen szoros kapcsolatot felbontani
nem szabad!”

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet
Tekintetes Elnökségének.

Kolozsvár.

Felszabadulásunk örömjongással tett szívderítő boldog ünnepnapjaiból lassan át-
térünk a szürke hétköznapiakra. Végre kime-
hettünk eddig elzárt; nagyon szomorú képet
mutató határainkra. Dróttal beszólt, kövek-
kel teleszórt cement erőd mellett, borzalmas
tank árkok és az azokból kihányt vad, sa-
vanyu talajok vigasztalan képet mutatnak.
Határainkra rá sem ismerünk. Szinte tanács-
talanul állunk a jövővel szemben. Igavonó
állatainktól megfosztottak. Bízánk, talán any-
nyit termett, amennyi vetőmagra elégséges.

Vasárnapra összejöttünk gazdakörünkbe,
hogy jövőnket megbeszéljük. Ezen gyűlésünk
alkalmával, a tárgysorozat letárgyalása után,
azt határoztuk, hogy törhetetlen ragaszkodá-
sunkról biztosítsuk továbbra anyaegyesüle-
tünket és tiszteletteljesen kérjük, hogy ben-
nünket pártfogásukba továbbra is megia-
rtanak.

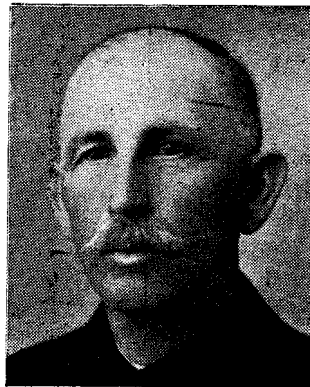
Gazdakörünk felvirágzását messze földön
hires szimentáli marhatenyésztésünket és kis
nemes gabonánkat. Az EMGE tanfolyam hall-
gatóinak szaktudását, az „Erdélyi Gazda” ál-
landó vezető szaktanácsait és főleg a jobb

Máriaffi Lajos, az EMGE alelnöke.

magyar gazdajövőbe vetett hitünket tisztán
és kizárólag az Erdélyi Magyar Gazdasági
Egylet bölcs vezetőinek köszönhetjük.

Meg vagyunk
győződve, hogy mi
is tehetségünkhöz
képest kü és pon-
tos tagjai vagyunk
egyesületünknek,
ezért vagyunk bát-
rak, féltő ragasz-
kodással a tekinte-
tes vezetőséghez
fordulni, hogy to-
vábbra is tartson
meg bennünket vé-
delmében.

Cs. Károly István,
omlói kisgazda,
az EMGE alelnöke.

Tudjuk, hogy
Hegyközkovácsi
nem a szorosan
vett régi történel-
mi Erdély, de ben-
nünket most már egy fél élet, 22 évi sok-sok
szenvedés, megalázás és igaz magyar becsü-
letes gazdamunka köt össze. Ilyen szoros,
hasznos kapcsolatot felbontani szerintiünk nem
szabad, mert ezzel csak ártanánk az országos
gazdaközérdeknek.

Alulírott, hegyközkovácsi gazdakör egy-
séges magyar református gazdái, hálattal szív-
vel, tiszteletteljesen „szébb és jobb jövőt!” ki-
vánunk anyaegyesületünk minden bölcs veze-
tőjének és kérjük kövessenek el mindent, hogy
mi továbbra is magyar testvéri gazdaszövet-
ségben maradhassunk.

Hegyközkovácsi, 1940. szeptember hó 23-án.
(Bihar megye.)

Igaz hűséggel és gazdatársi üdvözléssel:

Halpert Lajos,
gazdaköri elnök.

Ungváry Imre,
gazdaköri titkár.

„Hűségünkről és ragaszkodásunkról
biztosítjuk az Egylet vezetőségét!”

Nagyszalonta, 1940 szept. 18.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület
Nagyságos Elnökségének

Kolozsvár.

Alulírott Biharmegyei gazdák köszönetün-
ket és hálánkat fejezzük ki, az Erdélyi Gaz-
dasági Egylet Elnökségének, azért a mun-
káért és támogatásért, melyben az Egyesület
bennünket a 20 éves román elnyomás alatt
részeseíteni szíves volt.

A tanításért, oktatásért, melyben bennün-
ket a tanfolyamok és kedves folyóiratuk az
„Erdélyi Gazda” útján részeseített. A nemesí-
tett vetőmagokért, melyet közöttünk kiosztani
szíves volt. És azért a lehetőségért, hogy bár-
milyen bajunkban, jótanácsal támogatott
akkor is, amikor senkitől, semmiféle támoga-

tást nem kaphattunk és mindez önzetlenül, minden viszonzatszolgálat nélkül teljesítette.

Hűségünkről és ragaszkodásunkról biztosítjuk az Egylet Vezetőségét és Koppány felügyelő urat a jövőben is, mert tudjuk, hogy Önökben olyan embereket birunk, akik a magyar kisgazdák sorsát mindenkor a szívükön viselték. Szeretnénk továbbra is az EMGE kötelékébe tartozni!

Hálás köszönettel és szeretettel:

Molnár György, elnök,
Illyés Sándor, alelnök.
T. Balog Lajos, alelnök.
k. Balogh Ferenc,
Fónagy István.

Varga Sándor, Bagosi Sándor, Nagy József, ifj. Molnár György, Ilyés Ferenc, Vig Mihály, Vig Sándor, Boros László, Bereczki Lajos, Hízó Sándor, Damján László, Szentmiklósi Lajos, Bödi Mihály, Tenkei Imre, Tenkei István, Damján István, Molnár József, Mogyoróss Gergely, Bondár István, Felföldi János, Szatmári Sándor, K. Balogh József, Oláh Ferenc, Bondár Ferenc, a gazdakör vezetősége és tagjai.

„Ezután is mindannyian
a zászló alá tömörülünk...”

Bihardiószeg, 1940 szept. 15.

*Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület
Nagyságos Elnökségének*

Kolozsvár.

Amikor a jó Isten megengedte, hogy szabad magyar földön, felemelt fővel köszönthetjük egymást, Bihardiószeg gazdaközönsége nem mulaszthatja el azt, hogy ez alkalomból hálás köszönetét ki ne fejezze az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet Elnökségének, azért az odaadó munkáért és lelkes támogatásért, mellyel az elnyomatás szomorú éveiben az egyesület bennünket részesített.

Kádár István, nyugtódi kisgazda, az EMGE alelnöke

lyen bajainkban jótanáccsal támogatott ak-

Hálásan köszönjük a tanítást, amelyben bennünket a tanfolyamok és a nélkülözhetlenné vált kedves folyóiratuk, az „Erdélyi Gazda” útján létesített továbbá a vetőmagért, melyet közöttünk többiben kiosztani szives volt, a kedvezményesen beszerzett tenyészállatokért és a kék-kő akcióért, stb. Hálásan köszönjük, hogy bármily-

kor, amikor senkitől semmiféle támogatásban nem volt részünk.

Nem mulaszthatjuk el, hogy külön is ki ne fejezzük mély hálánkat és elismreésünket Koppány Rezső felügyelő úr iránt, aki közösségünket oly sokszor meglátogatta és lelkes munkásságával új erőt és reményt öntött belénk, és sok embert mentett meg az anyagi pusztulástól.

Midőn mindezeket Bihardiószeg gazdaközönsége megköszöni, egyben tisztelettel kéri, hogyha a nehéz időkben oly lelkes támogatói voltak a magyar falvaknak, úgy legyenek a szebb és boldogabb magyar jövő kiépítésében

Telegdy László, az EMGE ügyvezető alelnöke.

is a magyar gazdatársadalom irányítói és vezetői. Mi igérjük, hogy ezután is mindannyian tömörülünk az alá a zászló alá, amely egy szebb és boldogabb magyar élethez vezetett és fog vezetni bennünket.

Isten áldását kérjük további munkásságára és vagyunk hálás köszönettel a bihardiószegi gazdakör vezetői és tagjai:

Tassi János elnök.

Asók István titkár. **Boldnár Sándor** jegyző.

G. Kiss József, Székely Gábor, Veres Bálint g. köri pénzt., **Szücs Károly, Tézsza Ferenc, Gajgó Gyula, Tolnay István, Veres Ferenc, Csordás Ferenc, Szerző István, Bokor Gábor, Hajdú Gábor, Gagyi László, Nagy Gábor, Veres Sándor, Szabó Imre, Szücs Sándor, Kupás Sándor, Horváth Árpád, Nyiri Sándor, Nagy Sándor, Nagy László, Pócsi István, Debreceni Sándor, Balogh Sándor, Marezsi Sándor, Kovács Sándor, Cs. Nagy Sándor, Takács Bálint, Kovács Sándor, Balogh József, Farkas József, Farkas István, Vég Sándor, Szabó Sándor, Kuruc István, Szabó Imre, Szabó Sándor, Szabados János, Szabó Gyula, Nagy Imre, Nagy Sándor, Szabó József, Tihanyi**

József, Szücs Gábor, Domokos Gábor, Balogh József, Szücs Sándor, Teleki Kálmán, Sorbán László, Nagy József, Nagy Mihály, Nagy József, Kis József, Szalai Sándor, Balogh Sándor, Csorbán József, Várdai Sándor, Szücs Károly, Szücs Mihály, Nyiri József, Fehér József, Puskás József, Szabó Sándor, Végh László, Bonisz László, Csiki Károly, Szücs Sándor, Csordás István, Kocsi Miklós, Farias József, Sajó Sándor, Teleki László, Sarkadi József, Fodor István, Farkas Ferenc, Farkas Sándor, Hajdu Gábor, E. Nagy István, Nagy József, Hajdu Sándor, Molnár Imre, Szabó Sándor, Szücs László, Gajgó Vince, Nyír Sándor, Nagy Gábor, Bodnár Lajos, ifj. Bodnár Lajos, ifj. Nagy Gábor, Szabó József, Kocsis János, Gaczó Imre, Boné Mihály, H. Nagy Sándor, Török Sándor, Puskás Sándor, Puskás Imre, Veres Gyula, K. Nagy Károly, Kovács Károly, Bérezi László, Kerekes Sándor, Parlagi

Sándor, Kerekes József, Szücs Gyula, Balogh János, Erdei Béla, Hompont András, ifj. Bodnár Sándor, Marezi Sándor, Szabó Ferenc, Szabó Sándor, Gellért Sándor, Szabó János, Füzési Sándor, Oláh Sándor, Gellért Sándor, Szabados Gábor, Fodor Gábor, Jakab Imre, Szücs Gábor, Böszörményi István, Sarkadi Sándor, Végh Sándor.

Sajnos a lap terjedelme nem teszi lehetővé, hogy leközzöljük a fugyivásárhelyi, a paptamási, szentimrei, borsói, biharpüspöki, székelyhídi és a többi gazdakörök hasonló, — egyöntetű akaratot kiséző megnyilatkozásait.

A levelek világosan kifejezik a széles magyar gazdarétegek elgondolásait. Az EMGE elnöksége pedig nem tehet mást és nem is akar mást cselekedni, mint valóra váltani a természetes és jogos kívánalmakat.

Nincs elveszve semmi.

Irta: Antal Dániel.

Egyesületünk az elmúlt év augusztusában rendezte meg a falusi papok és tanítók első gazdasági tanfolyamát Nagyenyeden. Tanfolyami előadók, rövid idő alatt, lélekben teljesen eggyé váltunk népünk falusi őrtállóiival, vezetőivel, a papokkal és tanítókkal. A tanfolyam után pedig otthonaikban sorra látogattuk hallgatóinkat s minden községben egy-egy hetet töltöttünk. Ezek a látogatások örökké felejthetetlen élmények maradtak számunkra, mert tanultunk és tanítottunk. Hétről hétre láttuk és tanultuk, mit ér a mi népünk s milyen hihetetlen és kiapadhatatlan nemzeti erőforrás a magyar kisgazdatársadalom. Csodáltuk akaratát, kitartását, egyszerűségét és megfontolt bölcsességét. Megtanultuk valóban értékelni és becsülni a magyar papot és tanítót. Tanúi voltunk annak, amint tudásukat átadják a népnek, hogy ők is részesei legyenek a haladás, fejlődés ismereteinek. Láttuk az általános szaktudást, amit az egyik faluvezető a helyi sajtóságos körülményekre alkalmazott, s ami a legérdekesebb, de egyben legmegnyugtatóbb is; gyakran szakembereknek is gondot okozott volna az, amit papjaink és tanítóink biztos kézzel alkalmaztak.

Hétről-hétre ámuló tekintettel néztük és gyönyörködtünk az eredményekben; a kitünően beállított vetésforgók, — iskolás gyermekekkel készített vízlevezető árokhalozatok, — takarmányozási szabványkimutatás és még sok, sok más teljesítmény dicsérte a faluvezetők felbecsülhetetlen tevékenységét.

Alkalmazták mindazt, ami helyes, ami körülményeiknek megfelel. Sehol sem tapasztaltam olyan kísérleteket, amelyek hiábavaló munkát és fáradságot jelentett volna.

Valósággal forrott, ajzott a falu, mert éle-

tet hoztak bele Nagyenyedről a tanfolyamot hallgatott faluvezetők.

Az E. M. G. E. az idén is meg akarta rendezni tanfolyamát, de a bizonytalan helyzet miatt tervét nem tudta keresztülvinni. Nagy csalódást okozott ez a papoknak és tanítóknak, akik már jó előre készültek erre a gazdasági szabadegyetemre, — amint ők egymás között nevezték.

Nehéz év áll népünk mögött és felszabadulásunk még jelentősebb mértékben követeli és igényli ennek a sikeres E. M. G. E. akciónak a folytatását. Felbecsülhetetlen lehetőségek állnak előttünk. Népünk tanulni akar s nem akar többé bekötött szemmel tapogatózni. Kisgazdáink öntudata hozza magával azt, hogy ősei szent földjét jól akarja megmunkálni, a mennyiséggel egyidejűleg minőséget akar termelni. Egészséges, tágas házban akar élni s családját rendszeren ellátni. Büszke akar lenni szép jószágállományára is. Adjuk meg tehát népünknek a papi és tanítói tanfolyamokon keresztül is azt a lehetőséget, hogy minél jobban boldogulhasson. Az E. M. G. E. találjon ismét lehetőséget arra, hogy Erdély négy vallásfelekezetének tanítói, papjai összeüljenek azzal a szent céllal, hogy a tanultakat magukkal vive, apostolai legyenek a magyar falu feltámasztásának.

A magam részéről pedig, mint az E. M. G. E. szerény munkása, boldogan mondok hálás köszönetet azért, amiért az ügy járőrének állítottak.

A felderítő útjaimról hazatérve, — amikor a magyar falu égboltozatát a legveszesebb felhők borították, — jelenthettem: „Vezérem, nincs elveszve semmi, a Királyhágótól a Hargitáig erősebb, életrevalóbb népünk, mint valaha.”

Veszteségünk...

A bécsi döntéssel megvont új erdélyi háttár fájdalmasan érinti az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletet is, mert ezzel működési területének igen jelentékeny része a központtól elszakadni kényszerült. Így a BÁNSÁG, hol a falusi magyarság szörványoltsága ellenére is oly példamutató buzgalommal építette gazdaszervezeteit, ARAD VIDÉKE az északi rész öntudatos gazdakörével, az EMGE-munkában mindig előljáró ARANYOSSZÉK, aztán ENYED és ÚJVÁR környéke, és a MEZŐSÉG kiváló gazdáival, a KÜKÜLLÖK VÖLGYE, művelődési és gazdasági tevékenységünk e fő területe, valamint a BARCASÁGI HÉT KÖZSÉG, hol éppen mostanság vártuk a nemrég kezdeményezések első gyümölcseit. Érzékeny a veszteség! Körzeteink közül Romániában maradt az I. kerület 1. alkerületének bánásági része és az aradi 4. alkerület, a II. kerület 1. alkerületének hunyadi és alsófehérmegyei része, a tordai 2. alkerület és a küküllőmenti 3. alkerület, a III. kerület 2. alkerületének küküllőmenti része és a 4. alkerület barcasági része. Romániában maradt 5820 tagunk, összes tagjaink 32 százaléka, továbbá 188 gazdakörünk 8.959 gazdaköri taggal, vagyis 14.779 szervezett magyar gazda, miként ezt alábbi kimutatásunk részletezi.

Kimutatás az EMGE Romániában maradt gazdaköri fiókjairól és a gazdakörök taglétszámáról:

Megye	Gazdakörök száma	Gazdaköri tagok száma
Alsófehér	8	352
Arad	23	1.007
Bihar	6	310
Brassó	10	511
Fogaras	2	95
Háromszék	3	152
Hunyad	2	93
Kisküküllő	29	1.297
Kolozs	15	680
Maros	5	242
Nagyküküllő	6	262
Szeben	1	45
Szörény	9	498
Szucsáva	1	42
Temes	41	2.016
Torda	5	1.265
Udvarhely	2	92
Összesen:	188	8.959

Alsófehér megye: 1. Felsőújvár, 2. Magyarbecze, 3. Magyarlapád, 4. Marosgombás, 5. Marosszentbenedek, 6. Nagyenyed, 7. Torockószentgyörgy, 8. Vajasd.

Arad megye: 1. Alsósimánd, 2. Arad, 3. Arad-Gőj, 4. Aradtanya, 5. Agya, 6. Bélzerind, 7. Borossebes, 9. Dezsőháza, 10. Fazekasvarsánd, 11. Feketegyarmat, 12. Galsa, 13. Kisjenő-Erdőhegy, 14. Kisiratos, 15. Kispereg, 16. Nagyiratos, 17. Nagyvarjas, 18. Nagyzerind, 19. Selénd, 20. Simo-

Kimutatás az EMGE és gazdakörei Romániában maradt tagállományáról megyék szerint csoportosítva:

Megye	EMGE	Gazdaköri	Szervezett gazdak száma
	tagok száma		
Alsófehér	478	352	830
Arad	951	1,007	1,958
Bihar	173	310	483
Brassó	323	511	834
Fogaras	89	95	184
Háromszék	165	152	317
Hunyad	294	93	387
Kisküküllő	800	1,297	2,097
Kolozs	401	680	1,081
Maros	63	242	305
Nagyküküllő	161	262	423
Szeben	63	45	107
Szörény	138	498	836
Temes	438	2,016	2,454
Torda	855	1,265	2,120
Udvarhely	204	92	296
Ókirályság	141	42	186
Szövetkezetek	80	—	80
Összesen:	5.820	8.959	14.779

nyifalva, 21. Székudvar, 22. Vadász, 23. Zimánd-újfalva.

Bihar megye: 1. Ant, 2. Árpád, 3. Bél, 4. Erdőgyarak, 5. Mezőbaj, 6. Tenke.

Brassó megye: 1. Barcaújfalva, 2. Bácsfalva, 3. Csernátfalva, 4. Hosszúfalva, 5. Hosszúfalva-Felszeg, 6. Krizba, 7. Pürkerecz, 8. Tatrang, 9. Türkös, 10. Zajzon.

Fogaras megye: 1. Halmágy, 2. Kóbor.

Háromszék megye: 1. Aldoboly, 2. Hídvég, 3. Erőd.

Hunyad megye: 1. Déva és Csángótelep, 2. Kisbarcsa-Csernakeresztur, 3. Lozsád.

Kisküküllő megye: 1. Adámos, 2. Bodrogfalva, 3. Bonyha, 4. Buzásbesenyő, 5. Csávás, 6. Dálya, 7. Dicsőszentmárton, 8. Egrestő, 9. Gogán, 10. Gogánváralja, 11. Harangláb, 12. Héderfája, 13. Kerelőszentpál, 14. Királyfalva, 15. Kóród-szentmárton, 16. Küküllődombó, 17. Magyarbükös, 18. Magyarsáros, 19. Marosugra, 20. Mikeháza, 21. Ozd, 22. Pipe, 23. Pócsfalva, 24. Radnót, 25. Sövényfalva, 26. Széplak, 27. Szőkefalva, 28. Vámosgálfalva, 29. Vámosudvarhely.

Kolozs megye: 1. Györgyfalva, 2. Katona, 3. Magyarfenes, 4. Magyarfráta, 5. Magyargyerőmonostor, 6. Magyarszovát, 7. Mezőkeszű, 8. Mezőméhes, 9. Mócs, 10. Nagysármás, 11. Pata, 12. Pusztakamarás, 13. Tordaszentlászló, 14. Tuson, 15. Udzsentszentpéter.

Maros megye: 1. Mezőpagocsa, 2. Nagyölyves, 3. Nagyikland, 4. Magyardehő, 5. Oláhdellő.

Nagyküküllő megye: 1. Alsórákos, 2. Fehéregyháza, 3. Héjjasfalva, 4. Nagybun, 5. Nagymoha, 6. Ürmös.

Szeben megye: 1. Vizakna.

Szörény megye: 1. Bethlenháza, 2. Facsád, 3.

Igazfalva, 4. Izgár, 5. Karánsebes, 6. Nagybodófalva, 7. Szapárfalva, 8. Ujbálinecz, 9. Vására.

Szucsáva megye: 1. Józseffalva.

Temes megye: 1. Aurélháza, 2. Babsa, 3. Csáková, 4. Csanád, 5. Detta, 6. Dézsánfalva, 7. Gátalja, 8. Gilád, 9. Gizellafalva, 10. Hódos, 11. Janovál, 12. Keglevichháza, 13. Lippa, 14. Magyar-szentmárton, 15. Majláthfalva, 16. Medves (Bánszky-telep), 17. Nagyszentmiklós, 18. Nyerő, 19. Ó-Béba, 20. Omor, 21. Ótelek, 22. Ötvösd, 23. Karács, 24. Pártos, 25. Perjámos, 26. Pusztakeresztur, 27. Rékás, 28. Rónác, 29. Székesút, 30. Szigetfalu, 31. Sztancsófalva, 32. Temesfüves, 33. Temesvár, 34. Torontálkeresztur, 35. Ujkisoda, 36.

Ujkisoda (Bessenyei-telep), 37. Ujmosnicza, 38. Ujszentes, 39. Valkány, 40. Végvár, 41. Zsebely (Józsefszállás).

Torda megye: 1. Alsófelsőszentmihály, 2. Aranyosegerbegy, 3. Aranyosgyéres, 4. Aranyospolyán, 5. Aranyosrákos, 6. Bágyon, 7. Felsődetrehem, 8. Felvinz, 9. Gerendkeresztur, 10. Harasztos, 11. Keresed, 12. Kövend, 13. Kutyfalva, 14. Marosbogát, 15. Marosludas, 16. Mészki, 17. Mezőbodon, 18. Mezőszengyel, 19. Mezőzáh, 20. Sinfalva, 21. Székelykocsárd, 22. Torda, 23. Tordatur, 24. Ujtorda, 25. Várfalva.

Udvarhely megye: 1. Székelyszenterzsébet, 2. Ujszékely.

Előkészületek a téli kéthetes gazdasági tanfolyamokra.

Az EMGE kéthetes gazdasági tanfolyamait a folyó év telén is megrendezzük.

Az elmúlt évben kiskgazdáink olyan nagyarányú igényléseket jelentettek be, hogy már ezeknek a megnyilatkozásoknak a mértéke is ismételtelen igazolta, milyen nagy sikere van e komoly és népszerű EMGE akciónak. A katonai övezetekben azonban nem kaptunk engedélyt s így számos község igényeit nem tudtuk kielégíteni. A nehézségeket csak növelte az a körülmény, hogy előadónk jelentős részét katonai szolgálatra hívták be.

Mindezek az akadályok megszűntek. A román kormányzatok gyanakvó magatartását hazánk kormányzatának megértő segítsége és messzemenő támogatása váltja fel. Nincs tehát akadálya annak, hogy az EMGE tovább folytassa, sőt kiszélesítse mezőgazdasági népnevelő munkáját.

Az eddig oly kitűnően bevált tanfolyamaink elé a legnagyobb várakozással tekintünk a jövőben is. A magyar kiskgazda ugyanis tanulni akar, nem elégszik meg azzal, amit az

öregektől elsajátított. Keresi a lehetőségeket, hogy jót és gazdaságot termeljen. Nem elégti ki a kezdetleges eke s annak gyenge munkája. Szépen összeboruló barázdákat akar látni földjein. Acélos búzát, nehéz zabot, koránérő kukoricát akar termelni. A takarmánnyal is okos szerű beosztással akar célt érni. Kiskgazdánk már ott tart, hogy kiszámítja a takarmány szabványt. Ennek is elterjedt a híre egész Erdélyben s így érthető, ha a tanfolyamok iránt egyre szélesebb érdeklődés nyilvánul meg.

Felhívjuk tehát gazdaköreinket, tagjainkat, hogy a lehető legrövidebb időn belül jelentsek be tanfolyami igényléseiket. Minden olyan községben, ahol legalább 30 biztos hallgató volna, az EMGE megtartja téli kéthetes gazdasági tanfolyamát.

Egyesületünk eddig is mindent elkövetett, hogy legjobb szakembereit küldje ki kiskgazdatestvéreikhez, hogy a szebb, boldogabb idő reményében tanítsák népünk fiait a magyar kiskgazdák.

AZ EMGE ELNÖKSÉGE.

Jelentkezzenek a tanfolyami előadók.

A kisebbségi sorsban Erdély magyar birtokosainak és okleveles gazdáinak jelentős része fényes bizonyosságot adta népi együvértartozásának. Elhivatottságot és kötelezettséget érzett az iránt, hogy odaálljon a magyar kiskgazda mellé és tudásának legjavával szolgálja. Tanfolyami előadónak jelentkezett s két, vagy több héten át végezte a mezőgazdasági népnevelés nehéz, de eredményes munkáját. Erre az útra az a felismerés vezette, hogy a magyarság jövőbeli megmaradásának lényeges előfeltétele a különböző társadalmi rétegek szerves, együttműködése, egybeolvadása. Egyedül önmagára hagyva egyik sem képes a mai küzdelmes életben helyét megállani. Összefogva, együtt haladva, közösen dolgozva, viszont

népünk egyetemes érdekeit szolgálják és képviselik.

Ez az egybeolvadás sokkal mélyebb tartalom és sokkal átfogóbb jellegű volt annál, mintsem ma bármi is megbonthatná. Az értelmiségnek ugyanis minden időben egy lehet a feladata; a szélesebb néprétegek vezetése, segítése és érdekeinek képviselése.

Meggyőződésünk tehát, hogy Erdély magyar birtokosai és okleveles gazdái sietnek majd jelentkezni és tudatni, hogy teljesíteni fogják a magyar kiskgazdák iránt fennálló köteleességeiket.

Kérjük, jelentsek központunknak, hogy ki vállal előadói szerepet?

AZ EMGE ELNÖKSÉGE.

Az előző jelentésünk óta bekövetkezett nagy történelmi események a piacon is éreztették hatásukat. A bécsi döntéstől honvédeink bevonulásáig a mezőgazdasági terményárak olyan hullámskálán mozogtak, ami igazán a ritka gazdasági jelenségek közé tartozik. Ennek okát főleg az áruhiányban kereshetjük. A m. királyi kormány természetesen nyomban megtette a szükséges intézkedéseket s az árkormánybiztosság munkához látott. A cél: az erdélyi és anyaországi árak közötti egyensúly megteremtése. Épen ezért addig is míg a mezőgazdasági terményár megállapítás megtörténhetik —, az augusztus 23-i árak vannak rögzítve. Egyes katonai parancsnokságok azonban szükség szerint ármegállapításokat végeztek.

Tájékoztatásul az alábbiakban közöljük a kolozsvári árkormánybiztosság által Kolozsvár város területére megállapított egyes áruelemek árait —, továbbá a budapesti piac október 3-i árait.

A kolozsvári árkormánybiztosság által megállapított rögzített árak.

Élősertés: 120 kg. sulyig kg-ként Kolozsváron 1.40 P., Szamosujváron 1.38 P. 120—180 kg. sulyig kg-ként Kolozsváron 1.47 P., Szamosujváron 1.45 P. 180 kg-on felül Kolozsváron 1.54 P., Szamosujváron 1.52 Pengő.

A Lei beváltása. A m. kir. kormány a Lei beváltását a következőképpen állapította meg: 30 Leiért adnak 1 Pengőt. Az alábbiakba közöljük az átszámítási táblázatot. A román aprópénz egyelőre továbbra is forgalomban marad, illetve fizetési eszköznek fogadják el.

Pengő—Lej átszámítási táblázat:

1 pengő = 30 lej

1	fillér	=	30	bani
2	"	=	60	"
3	"	=	90	"
4	"	=	1'20	lej
5	"	=	1'50	"
6	"	=	1'80	"
7	"	=	2'10	"
8	"	=	2'40	"
9	"	=	2'70	"
10	"	=	3—	"
20	"	=	6—	"
30	"	=	9—	"
40	"	=	12—	"
50	"	=	15—	"
60	"	=	18—	"
70	"	=	21—	"
80	"	=	24—	"
90	"	=	27—	"
1—	pengő	=	30—	"
2—	"	=	60—	"
3—	"	=	90—	"
4—	"	=	120—	"
5—	"	=	150—	"
6—	"	=	180—	"
7—	"	=	210—	"
8—	"	=	240—	"
9—	"	=	270—	"
10—	"	=	300—	"
20—	"	=	600—	"
30—	"	=	900—	"
40—	"	=	1.200—	"
50—	"	=	1.500—	"
60—	"	=	1.800—	"
70—	"	=	2.100—	"
80—	"	=	2.400—	"
90—	"	=	2.700—	"
100—	"	=	3.000—	"
200—	"	=	6.000—	"
300—	"	=	9.000—	"
400—	"	=	12.000—	"
500—	"	=	15.000—	"
600—	"	=	18.000—	"
700—	"	=	21.000—	"
800—	"	=	24.000—	"
900—	"	=	27.000—	"
1000—	"	=	30.000—	"
2000—	"	=	60.000—	"
3000—	"	=	90.000—	"
4000—	"	=	120.000—	"

Lej—Pengő átszámítási táblázat:

100 lej = 3.33^{1/3} pengő

1	lej	=	03 ⁸	fillér
2	"	=	06 ⁷	"
3	"	=	10	"
4	"	=	13 ⁸	"
5	"	=	16 ⁷	"
6	"	=	20	"
7	"	=	23 ⁸	"
8	"	=	26 ⁷	"
9	"	=	30	"
10	"	=	33 ⁸	"
20	"	=	66 ⁷	"
30	"	=	1—	pengő
40	"	=	1'33 ⁸	"
50	"	=	1'66 ⁷	"
60	"	=	2—	"
70	"	=	2'33 ⁸	"
80	"	=	2'66 ⁷	"
90	"	=	3—	"
100	"	=	3'33 ⁸	"
200	"	=	6'66 ⁷	"
250	"	=	8'33 ⁸	"
300	"	=	10—	"
400	"	=	13'33 ⁸	"
500	"	=	16'66 ⁷	"
600	"	=	20—	"
700	"	=	23'33 ⁸	"
800	"	=	26'66 ⁷	"
900	"	=	30—	"
1.000	"	=	33'33 ⁸	"
2.000	"	=	66'66 ⁷	"
3.000	"	=	100—	"
4.000	"	=	133'33 ⁸	"
5.000	"	=	166'66 ⁷	"
6.000	"	=	200—	"
7.000	"	=	233'33 ⁸	"
8.000	"	=	266'66 ⁷	"
9.000	"	=	300—	"
10.000	"	=	333'33 ⁸	"
20.000	"	=	666'66 ⁷	"
30.000	"	=	1.000—	"
40.000	"	=	1.333'33 ⁸	"
50.000	"	=	1.666'66 ⁷	"
60.000	"	=	2.000—	"
70.000	"	=	2.333'33 ⁸	"
80.000	"	=	2.666.66 ⁷	"
90.000	"	=	3.000—	"
100.000	"	=	3.333'33 ⁸	"
200.000	"	=	6.666.66 ⁷	"
300.000	"	=	10.000—	"

BUDAPESTI PIAC.

Budapesti lóvásár: — Árak: Könnyű hintós kocsiló (juckert stb.) 360—550, nehéz igás kocsiló nyugati faj 450—675, alárendelt min. 70—350, vágóló 40—250. Fővárosi vágóra 93, vidéki vágóra 28 darabot vásároltak. Az irányzat közepes.

Budapesti sertésvásár: Árak. Szedett sertés silány min. 126, öreg sertés elsőrendű 129—132, középrendű 126, angol tőkesertés 136, angol sonkasertés elsőrendű 136 fillér kilónként élősúlyban. Exportzsir 190, félsertés szalonnával elsőrendű 180, félsertéshús elsőrendű 180—186, hátszalonna 28 kg-os 185, háj 182, belföldi zsir 190, hátszalonna 20 kg-os 179, zsirszalonna 182, belsőrész 130, bél és gyomor 110—130, töpörtyű középrendű 40 fillér kilónként.

Budapesti vágómarhavásár: Szeptember 27-étől október 3-áig közvetlen a vágóhidra 470 darab szarvasmarha érkezett 36—128 filléres kilónkénti becslési áron. — Árak: Tarka bika elsőrendű 98—104, középrendű 84—97, silány 60—72, magyar ökör középrendű 80, tarka ökör elsőrendű 112—116, középrendű 90—108, silány 60—80, tarka tehén elsőrendű 100—115, középrendű 73—99, silány 56—72 fillér kilónként élősúlyban. Növendék 58—104, kicsontozni való 24—54 fillér kilónként.

Terménytőzsdek.

A budapesti terménytőzsde árai

Hivatalos árfolyamok: Búza 78 kg-os 23.40. — Rózsa 71 kg-os 19.40. — Zab 41 kg-os 21.50. — Árpa: Sörárpa, kiváló 26.35, sörárpa elsőrendű 25.35, sörárpa 24.35, 68 kg-os ipari 22.70, takarmány, 65—66 kg-os 20.70, takarmány, közepminőségű 19.17. — Kukorica (igénybevételi árak). Tiszántúli állomásokról 23.10, egyéb állomásokról 22.05, ab Budapest közraktár.

Október havi állatvásárok.

1. Dész, Gyorok, Székelyhid.
3. Alsószopor, Bályok, Bürkös, Egeres, Turterebes, Zilah.

4. Kolozsborsa, Maroshévíz, Székelyudvarhely, Vahok.
5. Dános, Vád.
7. Avasfelsőfalva, Csikkarcfalva, Farkasaszó, Mármarossziget.
8. Atyha, Háromalmás.
9. Nyárádtó.
10. Kóhalom, Nagysajó. Sepsi-szentgyörgy, Szilágyeseh.
11. Alsóárpás, Felsőispán, Tasnád.
12. Várhely.
14. Csikkarcfalva, Szentágotta, Színerváralja.
15. Bél, Lövéte, Mezőrűcs, Nagylóna, Parajd.
16. Erked, Kápolnokmonostor, Magyarcséka, Nagyernye, Ture.
17. Batiz, Élesd, Marosilye, Zsibó.
18. Sárosmagyarberkesz.

21. Alsószolesva, Bonchida, Kis-sink, Nagyilva, Nagykároly, Szakáladombó.

2. Hagymáslápos.
23. Szászrégen.
24. Gyergyótölgyes.
25. Szamosmező.
26. Csucsá, Mezőszentpéter, Tyukó, Uzdiszentpéter.
28. Erdőszentgyörgy, Halmi, Mezőbánd, Mezőszentmihály, Oklánd.
29. Aranyosmedgyes, Gyimesközéplak, Jakabfalva, Kézdivásárhely.
30. Borgóprund, Kékes, Margitta, Sülelmed.
31. Nyárádköszvényes, Szamosujvár.

Ha a vásár ünnepnapra esik, rendszerint a következő nap tartják meg.

H i r e k .

Gr. Teleki Pál miniszterelnök Északerdély főköormánybiztosa.

A m. kir. miniszterelnök — mint ismeretes, maga is erdélyi ember. Az erdélyi kérdés és az erdélyi szellem egyik legalaposabb ismerője. Nagy örömet és megnyugvást váltott ki tehát az a körülmény, hogy az erdélyi problémák megoldását és az erdélyi élet irányítását személyesen végzi. A bécsi döntés óta máris több alkalommal fordult meg Erdély különböző vidékein és városaiban, ahol Pataky Tibor miniszterelnökségi államtitkár és szaknácscsádóinak kíséretében helyszínen tanulmányozta a legsürgősebb megoldásra váró problémákat.

Az EMGE az új helyzetben. Kormányzatunk Északerdélyben mezőgazdasági kérdésekben egyetlen irányadó és illetékes tényezőnek az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletet jelölte meg. Az EMGE hivatott arra, hogy Északerdélyben a m. kir. földművelésügyi kormány földművelésügyi politikájának hivatalos letéteményese legyen. Edigi munkaköre mellett tehát még jelentősebb és súlyosabb szerepet fog betölteni. Az elnökség természetesen máris munkához látott, hogy az egyesület megfelelően kibővített

uj munkakörének. Az EMGE készítette elő a közellátás terén a hadseregnek és a kormányzatnak nyújtandó segítséget és ugyancsak az EMGE hozza javaslatba a járási felügyelők kinevezéseit. A felügyelői kar viszont az állami rendelkezések végrehajtása mellett egyben EMGE szerepkört is betöltenek. A jelenleg folyamatban lévő megbeszélések eredményeképpen az egyesület rövidesen megkezdí új feladatainak teljesítését. Ilyen körülmények között még inkább érdeke minden magyar gazdának, hogy az EMGE tagjainak sorába lépjen. Minden magyar gazda érdeke tehát, hogy benne legyen Erdély magyar gazdatársadalmának egyre hatalmasabb szervezetében.

Dr. Papp József nyug. főispán a visszakerült területek fővezérségi kormány megbízottja. A m. kir. kormány dr. Papp József nyug. főispánt Északerdély visszakerült területére fővezérségi kormány megbízottjának nevezte ki. Ez a magas megbízatás Erdély egyik kiváló vezetőegyeniségét érte, aki ugy Erdélyben, valamint a m. kir. miniszterelnökségen kifejtett tevékenységével megbecsülést szerzett magának.

Megalakult az Erdélyrészi Gazdasági tanács. Gr. Teleki Pál miniszterelnök szükségesnek tartotta, hogy a visszacsatolt erdélyi területek gazdasági problémáinak mielőbbi és minél eredményesebb megoldása érdekében „Erdélyrészi Gazdasági Tanács” elnevezés alatt működő szerv létesüljön. A kormányelnök a tanácsban egyesíteni kívánta a ki sebbségi sors alatt működő és bevált egyes gazdasági összefogó intézmények vezetőit, ahol pedig ilyenek nincsenek, mint pld. a pénzügyintézeteknél ott az illető gazdasági ágazatoknak egyes képviselőjét. Ilyenmódon kívánta a visszacsatolt erdélyi területek gazdasági erőinek együttműködését előre is biztosítani. A tanács feladata, hogy a katonai hatóságokkal, valamint a gazdasági minisztériumokkal szemben mint törvényes adatgyűjtő, javaslattevő és tanácsadó szerv működjék. A miniszterelnök az Erdélyrészi Gazdasági Tanácsot a következőképpen állította össze: gr. **Béldi Kálmán**, mint a tanács elnöke, br. **Bánffy Dániel**, mint a tanács elnökhelyettese és az erdészeti kapcsolatos ügyek, valamint a fával való közellátás kérésének előadója, gr. **Teleki Ernő** ügyvezető alelnök, mint a nagyipari és külkereskedelmi ügyek előadója, **Bodor Bertalan** mint a pénzügyintézeteki ügyek előadója, **Sándor Béla**, mint a biztosítási ügyek, gr. **Bethlen László** mint a gazdasági és hitelszövetkezeti ügyek, gr. **Teleki Béla** EMGE alelnök és **Telegdy László** EMGE ügyvezető alelnök, mint a mezőgazdasági ügyek, **Korponay Kornél** a gyümölcstermesztés és gyümölcsértékesítés előadója, **Korparich Ede**, mint a Hangya szövetkezeti ügyek, **Rátz Mihály**, mint a kisiparos ügyek, dr. **Szakáts Lajos** a belkereskedelmi ügyek, dr. **Jelen Gyula** és dr. **Gyulay Tibor** kormányfőtanácsos, a pesti kereskedelmi és iparkamara főtitkára, mint a tanács kormány megbízottai vesznek részt a gazdasági tanács munkájában. A tanács titkára **Domokos Ernő** v. bankigazgató. Az Erdélyrészi Gazdasági Tanács a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank épületében működik.

A tagdíjak beküldése. Felhívjuk tagjaink figyelmét, hogy évi tagdíjképen 2, azaz kettő Pengőt kell beküldeniök (60 L). Uj póstatakarékpénztári csekk-

számunk 72.300. A pénz beküldéssel járó portót tagjaink viselik.

A vetőmagszükségletek biztosítása. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet feladatához hiven világos helyzetképet adott a kormánynak Erdély mezőgazdasági viszonyairól, — különös figyelemmel az igaerők és a vetőmag hiányra. A kormányzat a helyzetismeret birtokában máris intézkedett, hogy a gazdák a szjkséges állati igaerő és vetőmag birtokába jussanak.

Visszaadják a román hadsereg által elvitt lovakat és szekereket. A m. királyi és a román kormány között létrejött megállapodás értelmében a román kormány köteles visszaszolgáltatni Északerdély lakosságától elrekvirált és a kivonulás során elszállított lovakat, szekereket és más mezőgazdasági felszereléseket. A megállapodás következtében a román hadsereg megkezdte az elrekvirált lovak és szekerek visszaadását. Katonai hatóságaink gondoskodnak arról, hogy a gazdák tulajdonát képező állatok és eszközök rendeltetési helyükre jussanak.

Kormányzó Urunkat ünneplő falusi küldöttség.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés szavanként 8 fillér. Vastagbetűvel szedett szavak 16 fillér. Jelíges hirdetés kezelési díja 50 fillér. Keretes hirdetések cm²-kénti ára 30 f. Legalább háromszori hirdetés esetén cm²-ként 25 f. Allástkereső EMGE

tagoknak a hirdetés díjtalan. Allástkeresőknek 50%-os engedmény. A hirdetési díjak a szöveggel egyidejűleg küldendők be. A hirdetések beküldésének határideje minden hó 20. Apróhirdetések után támpéldányt nem küldünk.

Allást keresők

Gazdatiszt, gyümölcskertész nagygazdaságokban szerzett gyakorlattal megfelelő állást keres. Cím a kiadóban. 119

Szakkertészi állást keresek október 15—november 1-re. Értek a kertészet összes ágaihoz, a szakszerű gyümölcsészethez, szőlő és pincekertészethez, a modern méhészethez és kaptárkészítéshez. 41 éves, kis családú, hadmentes vagyok. Cím a kiadóban. 117

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb

Gazdatiszti vagy ispáni állás: keres gazdasági szakiskolát végzett, jó bizonyítványokkal és hosszabb gyakorlattal rendelkező, — a gazdaság minden ágában, valamint szőlőművelés és gyümölcsstermelésben jártas, középkorú, nős, kiscsaládu, szerény igényű, komoly, szorgalmas, megbízható egyén. Ajánlatokat: Özv. Fogarasi Gyuláné, Kászonyaltiz, Csík megye küldendők. 101

Ispáni vagy mezőgazdasági gépész állást keres, 40 éves, nőtlen mechanikai vizsgával rendelkező és mezőgazdasági gyakorlattal bíró református egyén. Cím: Kiss Lajos Kolozsvár, Pata-utca 47. sz. 115

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb

Komoly gazdaságban elhelyezkedést keres gazdasági iskolát végzett, hosszú gyakorlattal rendelkező, 49 éves, nős gazdatiszt. esetleg ispáni állást is elfoglalok. Cím a kiadóban. 102

Vizsgázott szakkertész állást keres. Mindenféle kertgazdasági munkában, gyümölcsös és faiskola kezelésben, virág- és konyhakertészetben, szőlészetben, pincekezelésben, valamint méhészetben hosszú gyakorlata van. Akik biztos eredményt akarnak elérni, irjanak e lap kiadóhivatalához. „Szakértő” jelígre. 100

Díszkertész, konyhakertész állást keres. Cím: Lakner János Kolozsvár, Mármaros-utca 64. Nádas-telep. 123

Adás-vétel

Kolozsvár szomszédságában 2 középbirtok tejgazdasággal és nyulászattal azonnal bérbeadó, esetleg eladó. Cím a kiadóban. 118

Megfelelő biztosíték mellett 120 katasztrális hold szántótág több időre is haszonbérbe adó. Tulajdonos Damokos Dénes Alsó-csernáton, Háromszék megye. 116

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb

Budapesten, első kerületben 20 hold, téhenészettel, élő és holt leltárral bérbeadó. Ajánlatok — Biztosítékkal 99 — jelígre a kiadóba. 122

EMGE tanfolyamot hallgattam, 5-ször loval kapáltam: megtelt a kas.

25 mássa holdanként

Kétszer kézzel kapáltam, ahogy otthon láttam, jól feltöltöttem, mégsem telik meg a szekér dereka.

7 mássa holdanként

A kormány gondoskodik a közellátás biztosításáról. Az új határok megállapítása következtében Erdély részben elvesztette eddigi beszerzési és értékesítési lehetőségeit. Ennek következtében gondoskodni kell a közellátás biztosításáról. Kormányzatunk már az első napokban sürgős intézkedéseket fogantatosított és jelentős mennyiségű elsőrendű közszükségleti cikket bocsájtott Erdély la-

kossága rendelkezésére. Értesüléseink szerint a kormány pontosan megállapította a szükségleteket és ennek megfelelően hozza meg jövőbeli rendelkezéseit.

Kolozsvári hivatalos árak:

Élő szarvasmarha hizlalt kg-ként 80, javított 73, rideg 67 fillér kg-ként.

Kenyér: Népkenyér kicsinyben 46 fillér kg-ként.

Só: darabos (marhasó) nagyban q-ként 15.50 P., darabos (marhasó) kicsinyben q-ként 16 P., örölt só nagyban q-ként 20 P., kicsinyben 20.50 Pengő.

Liszt: 0-ás liszt nagyban kg-ként 60, kicsinyben 66 fillér. Népliszt nagyban kg-ként 46, kicsinyben 50 fillér.

Cukor: Kristály kg-ként 1.06, porcukor 1.10, kocka 1.13 Pengő.

Péksütemény drbja- 05 fillér.

Szerkesztő: DEMETER BÉLA.

FŐMUNKATÁRSÁK:

Dr. Asztalos Sándor, Bartha Gyula, Gróf Bethlen Gábor, Bodor Kálmán, Bikfalvy Ferenc, Csomós János, Dániel Elemér, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Gyulai Sándor, Gyarmathy Piroska, Haáz Rezső, Hirsch Ernő, Koppány Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kés Károly, Kamarási Szász

Ferenc, Dr. Konopi Kálmán, Br. Kemény János, Klözel Oszkár, Mikó László, Dr. Nagy Endre, Nagy Miklós, Nagy Sándor, Dr. Oberding József, Dr. Parádi Kálmán, Szeghő Dénes, Szilágyi Ferenc, Schöppner Sámuel, Seyfried Ferenc, Stief Ottó, Telegdy László, Tempfli János, Veres István, Vita Sándor.

A rajzokat készíti: Guncser Nándor.

Mik a szárazcsávázás előnyei:

1. Munka- és időmegtakarítás.
2. A csávázás nincs meghatározott időhöz kötve, tehát bármikor eszközölhető.
3. A vetőmag csiraképessége nem csökken, hanem ellenkezőleg **jelentékenyen emelkedik.** Ez vetőmagmegtakarítást hoz, ami fedi a csávázás költségeit.
4. A vetés gyors és erőteljes fejlődése, jobb és egyenletesebb bokrosodás, ezáltal nagyobb termés.
5. A gombabetegségek biztos leküzdése és egészséges, bő termés.

Ezen előnyök biztosítására használjuk az

ARZOPOL-C porcsávázószer.

200 gr. ARZOPOL-C. 100 kg. vetőmaghoz hivatalosan engedélyezett.

Gyártja a

Vegy- és Élelmiszeripari R.-T., Növényvédelmi osztálya
NAGYVÁ AD

Kapható a „Mezőgazdák” Kereskedelmi R.-t. Kolozsvár, Majális-utca 16. sz. alatti-lerakatában és minden jobb szaküzletben.